AZ ATHENAEUM

14.993/
6/9

OLVASÓ TÁRA

Rider Haggard

Az ősök kincse

2

III

Ára 12 korona

S 11A

Rider Haggard. Az ősök kincse III.

Az Athenaeum Olvasótára

hazai és külföldi jeles **szép-irodalmi termékeket, regé-nyeket** és **elbeszéléseket** közöl **kéthetenként megjelenő** díszes és tartós kiállítású kötetekben, szép vászonkötésben **felülmulhatatlan olcsó áron.**

Az Athenaeum Olvasótárában megjelent kötetek szerzők szerinti betürendben:

Abonyi Árpád. Bosnyák képek. Novellák. Kötve (I. 6.) ..... 1 kor.
— Novellák. Két kötet. Kötve (II. 17. 18.) ..... 2 kor.
— A Mammuth. Regény. Kötve (III. 2.) ..... 1 kor.
— A második férj. Regény. 2 köt. Kötve (III. 20. 21.) ..... 2 kor.
— Jön a hajnal. Regény. Kötve (V. 20.) ..... 1 kor.
Abonyi Lajos. A fejetlen barát. Regény. Kötve (VIII. 3.) ..... 1 kor.
Ifj. Ábrányi Kornél. Edmund párbaja. 2 köt. Kötve (IV. 5. 6.) ..... 2 kor.
— Dicsőség bolondja. Regény. 2 kötet. Kötve (IV. 16. 17.) ..... 2 kor.
Acsády Ignácz. Fridényi bankja. Reg. 2 kötet. Kötve (III. 14. 15.) ..... 2 kor.
Afarcon. Különös történetek. Kötve (III. 17.) ..... 1 kor.
Alexander Mrs. Az ő legkedvesebb ellensége. Reg. 2 k. (IV. 21. 22.) ..... 2 kor.
Ambrus Zoltán. Ninive pusztulása és egyéb elb. Köt. (III. 5.) ..... 1 kor.
— Szeptember. Regény. Kötve (VI. 18.) ..... 1 kor.
Annunzio. A gyermek. Regény. 2 kötet. Kötve (III. 6. 7.) ..... 2 kor.
Anthony F. Courteil János. Regény. Kötve (II. 4.) ..... 1 kor.
Auerbach B. Waldfried. Reg. 3 köt. Kötve (IV. 10—12.) ..... 3 kor.
Balzac. 30 éves asszony. Regény. 2 kötet. Kötve (VIII. 1. 2.) ..... 2 kor.
Bartók Lajos. A szemfényvesztők. Reg. 2 k. Kötve (IV. 23. 24.) ..... 2 kor.
Bellamy. Ida. Regény. Kötve (VI. 24.) ..... 1 kor.
Bell R. Az arany hágcsó. Regény. 2 kötet. Kötve. (V. 18. 19.) ..... 2 kor.
Benedek Elek. Huszár Anna. Regény. Kötve (II. 16.) ..... 1 kor.
— A szív könyve. Elbesz. 2 köt. Kötve (VII. 7. 8.) ..... 2 kor.
Beniczkyné-Bajza Lenke. Két szív harcza. R. 2 k. Köt. (I. 4. 5.) ..... 2 kor.
— Itt és a jövő életben. Regény. 2 kötet. Kötve (II. 5. 6.) ..... 2 kor.
— Kiközösítve. Regény. 3 kötet. Kötve. (VI. 12—14.) ..... 3 kor.
Björnson Björnsterne. Isten nyomai. Reg. 2 k. Köt. (III. 11. 12.) ..... 2 kor.
Bogdánovics György. (Beksics G.-né.) A bukottak. Reg. K. (I. 7.) ..... 1 kor.
Bourget Pál. Asszonyi szív. Regény 2 k. Köt. (I. 15. 16.) ..... 2 kor.
— Hazugságok. Regény. 3 kötet. Kötve (II. 1—3.) ..... 3 kor.
— Bünös szerelem. Regény 2 kötet. Kötve (IV. 19. 20.) ..... 2 kor.
— Végzetes idyll. Regény 3 kötet. Kötve (V. 1—3.) ..... 3 kor.
— A kék herczegnő. Regény. 2 kötet. Kötve (VII. 11. 12.) ..... 2 kor.
Bréte, de la, Jean. Csak játék volt. Regény. Kötve. (I. 3.) ..... 1 kor.
Catulle Mendés. Tavaszi románcz. Elbeszélés. Kötve (IV. 4.) ..... 1 kor.
Cherbuliez V. Saint Maur kisasszony jegyese. Reg. Köt. (II. 13.) ..... 1 kor.
Coppée. Nyolcz beszély. Kötve (II. 7.) ..... 1 kor.
Cortambert R. A tenger fenekén. Regény Kötve (II. 8.) ..... 1 kor.
Daudet Alphonse. A Kápolna. Reg. 3 köt. Köt. (IV. 1—3.) ..... 3 kor.
— A család támasza. Reg. 3 kötet. Kötve (VII. 1—3.) ..... 3 kor.
De Marchi. Pianelli Demetrio. Reg. 2 köt. Kötve (VII. 4. 5.) ..... 2 kor.
Detleff. Feloldhatatlan kötelékek. Reg. Kettős köt. K. (V. 22. 23.) ..... 2 kor.
— Apa és fiu. Regény. 2 kötet. Kötve (V. 5. 6.) ..... 2 kor.
Donászy Ferencz. Anarkalli. Reg. 2 kötet. Kötve (IV. 7. 8.) ..... 2 kor.
Dosztojevszky. Egy halottas ház emlékiratai. Regény. 3 kötet. Kötve. (VII. 17—19.) ..... 3 kor.
Edwards. Kalandorné. Regény. Kötve (V. 10.) ..... 1 kor.
Erdélyi. Szegény Dezső. Regény. Kötve (V. 9.) ..... 1 kor.
Gaál Mózes. Apró történetek. Kötve (III. 19.) ..... 1 kor.
Gyarmathyné. Régi urak, uj parasztok. Elbesz. Kötve (V. 4.) ..... 1 kor.
Gyp. Pipiske házassága. Regény. 2 kötet. Kötve (VI. 4. 5.) ..... 2 kor.
Halévy. A herczegné. Regény. Kötve (I. 22.) ..... 1 kor.
Hawthorne. Malmaison Arkibáld. Regény. Kötve (III. 16.) ..... 1 kor.
— A nászutazás és egyéb elbeszélések. Kötve (I. 17.) ..... 1 kor.
Helmburg W., Tollen Lóri. Reg. 2 kötet. Kötve. (VI. 16. 17) ..... 2 kor.
— Egy jelentéktelen asszony. Reg. 2 köt. Kötve (VII. 15. 16.) ..... 2 kor.
Hermann Ottóné. Kisvárosiak. Regény. Kötve. (VIII. 8.) ..... 1 kor.
Houssaye A. Éva Leányai. Regény. Kötve. (II. 11.) ..... 1 kor.
James H. Unokatestvérek és egyéb elb. Kötve (II. 19.) ..... 1 kor.
Jókai Mór. Két menyegző és egyéb elbeszélések. Kötve (I. 1.) ..... 1 kor.
— Az egyhuszasos leány és egyéb elbesz. Kötve (II. 20.) ..... 1 kor.
— Ne hagyd magad és egyéb elbeszélések. Kötve (V. 11.) ..... 1 kor.

Jókai Mór. Az apja fia és egyéb elbeszélések. Kötve. (VII. 6.) ... 1 kor.
Justh Zsigmond. Delelő és egyéb elbesz. Kötve (II. 22.) ... 1 kor.
Kabos Ede. Koldusok. Elbeszélések. Kötve (I. 12.) ... 1 kor.
Kazár Emil. Össze-vissza. 29. elbesz. 2 köt. Kötve (V. 16. 17.) ... 2 kor.
Kipling Rudyard. Elborult világ. Reg. 2 köt. Köt. (I. 20. 21.) ... 2 kor.
Kóbor Tamás. Fagy. Novellák. Kötve (II. 23.) ... 1 kor.
— A tisztesség nevében. Regény. Kötve. (VI. 23.) ... 1 kor.
Korolenko. A vak zenész. Regény. Kötve (I. 19.) ... 1 kor.
Kozma Andor. Humoros históriák. Kötve. (VI. 11.) ... 1 kor.
Kövér Ilma. Bárányfelhők. Elbeszélések. Kötve (VII. 10.) ... 1 kor.
Kupcsayné Molnár Julia. Van Isten! Reg. 2 köt. Köt. (VII. 20. 21.) ... 2 kor.
Malonyay Dezső. Vergődés. Elbeszélések. Kötve (II. 24.) ... 1 kor.
— Az utolsó. Regény. 3. kötet. Kötve. (VIII. 9—11.) ... 3 kor.
Margitay Dezső. A hivatal. Regény. Kötve. (II. 14.) ... 1 kor.
Márkus József. Hamis bálványok. Elbesz. Kötve (II. 21.) ... 1 kor.
Maupassant. A mi szivünk. Regény. Kötve (VII. 9.) ... 1 kor.
Oulda. Santa Barbara és egyéb elbeszélések. Kötve (III. 9.) ... 1 kor.
— A Massarene Család. Regény. 3 kötet. Kötve (VI. 1—3.) ... 3 kor.
Ottolengui R. A század bűne. Reg. 2 köt. Kötve. (VIII. 15. 16.) ... 2 kor.
Palotás Fausztin. Salve Regina. Regény. Kötve. (VI. 15.) ... 1 kor.
Pecserszki. Erdők világa. Regény. 3 kötet. Kötve (VIII. 22—24.) ... 3 kor.
Pekár Gyula. Homályban. Elbeszélések. Kötve (III. 24.) ... 1 kor.
— A szoborszép asszony. Elbeszélések. Kötve. (VIII. 17.) ... 1 kor.
Petelei István. Vidéki emberek. Kötve (VI. 10.) ... 1 kor.
Piros, mint a rózsa. Regény. 2 kötet. Kötve (V. 14. 15.) ... 2 kor.
Potapenko. A kiválasztott. Regény. 2 kötet. Kötve (VIII. 4. 5.) ... 2 kor.
Prém József. Félvér. Regény. Kötve (I. 14.) ... 1 kor.
— Edith története. Regény kötve (I. 8.) ... 1 kor.
Prévost Marcell. Lemondás. Reg. 2 köt. Kötve (IV. 14. 15.) ... 2 kor.
Rider Haggard. Ösök kincse. Reg. 3 köt. Köt. (VI. 7—9.) ... 3 kor.
— Náda, a liljom. Regény. 2 kötet. Kötve (VII. 13. 14.) ... 2 kor.
Ruffiny. Paragreenék a párisi világtárlaton. Hum. elb. K. (I. 11.) ... 1 kor.
Savage. Az alaszkai herczegnő. Regény. Kötve. (VIII. 21.) ... 1 kor.
» Az ősi kastély. Reg. 3 köt. Kötve. (VI. 20—22.) ... 3 kor.
Schubin Ossip. A lángész. Regény. Kötve (V. 24.) ... 1 kor.
— Egy fáradt szív. Elbeszélések. Kötve. (VIII. 14.) ... 1 kor.
Sebők Zsigmond. Elbeszélések. Kötve (I. 24.) ... 1 kor.
Serao Matild. Riccardo Joanna élményei. Reg. 2 k. Köt. (II. 9. 10.) ... 2 kor.
— Harmincz perczent kamat. Regény. Kötve (V. 21.) ... 1 kor.
Stinde. A Buchholz Familia. Regény. Kötve. (I. 10.) ... 1 kor.
Sudermann. Homályban. Elbeszélések. Kötve. (VIII. 7.) ... 1 kor.
Surville. Róbert házassága. Regény. Kötve (VI. 6.) ... 1 kor.
Szabóné Nogáll Janka. Elbeszélések. Kötve (III. 1.) ... 1 kor.
Szíklay János. A szerelem apostolai. Regény. Kötve (IV. 9.) ... 1 kor.
Ten Brink. Jeanette és Juanita. Regény. Kötve (V. 12.) ... 1 kor.
Theuriet. Apaság. Regény kötve. (VI. 19.) ... 1 kor.
— Raymonde. Regény. Kötve (I. 18.) ... 1 kor.
Thury Zoltán. Regénymesék. Elbeszélések. Kötve (II. 12.) ... 1 kor.
Tolnai Lajos. Csak egy asszony. Regény. Kötve (I. 2.) ... 1 kor.
— Az urak. Regény. Kötve (III. 8.) ... 1 kor.
— A grófné ura. Regény. Kötve (V. 13.) ... 1 kor.
— Beszélyek. 2 köt. Kötve (III. 3. 4.) ... 2 kor.
Tóth Béla. Boldogasszony dervise és egyéb históriák. Elbeszélések. Kettős kötet. Kötve. (VIII. 12. 13.) ... 2 kor.
Verga Giovanni. Elena férje. Regény. Kötve (II. 15.) ... 1 kor.
— Éva. Regény. Kötve (III. 22.) ... 1 kor.
— A királytigris. Regény. Kötve (IV. 13.) ... 1 kor.
Vértesi Arnold Fürdőn. Regény. Kötve (III. 10.) ... 1 kor.
— Mézeshetek. Regény. Kötve (III. 13.) ... 1 kor.
— Mindhiába. Regény. Kötve (IV. 18.) ... 1 kor.
— Előre. Regény. Kötve (VIII. 6.) ... 1 kor.
— Az ugaros-karádi közbirtokosság. Reg. 2 köt. Köt. (V. 7. 8.) ... 2 kor.
— Fényes házasság. Regény. Kötve (I. 13.) ... 1 kor.
— Eltévesztett utak. Regény. Kötve. (I. 23.) ... 1 kor.
Vértesi Gyula. Elbeszélések. Kötve (III. 18.) ... 1 kor.
Vincent Jakab. Trevannes Jakab. Regény. Kötve (I. 9.) ... 1 kor.
Werner E. Szabad Pálya. Reg. 3 köt. Kötve (VII. 22—24.) ... 3 kor.
Werner Gy. Megvirrad még valaha. Reg. 3 k. Köt. (VIII. 18. 19. 20.) ... 3 kor.
Williamson. Egy vidéki hölgy. Regény. Kötve. (III. 23.) ... 1 kor.

Minden kötet ára kötve 1 kor.

Az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat kiadása Budapesten.

Századunk
Magyar Irodalma
Képekben.

Széchenyi föllépésétől a kiegyezésig.

. . . Irta . . .

Endrődi Sándor.

Ára diszes vászonkötésben 6 korona.

Régóta nehezen várt könyv ez az Endrődy Sándoré, amely az ihletett poéta édes szózatával regél; cseveg a magyar irodalom, a mi irodalmunk nagyjairól, akiket idáig talán tudósok szemüvegén keresztül néztünk és most egyszerre, mintegy varázsütésre, meglepetve látjuk az ő csodálatosan lebilincselő egyéniségüket. A ragyogó nyelvü, tüzes érzésü poéta, *életet*, *szint* varázsol a tudomány szürke vásznára és irodalmunk történetének vezéralakjait mindenek számára érdekessé teszi; bemutatja mint irókat, művészeket és embereket.

AZ ATHENAEUM OLVASÓTÁRA.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

AZ

ŐSÖK KINCSE.

REGÉNY.

ANGOLBÓL FORDITOTTA

CSERHALMI H. IRÉN.

HARMADIK KÖTET.

(EGYEDÜL JOGOSITOTT KIADÁS.)

BUDAPEST.
AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.
1896.

Kautsbrunn

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár
14.993/6/9
SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
2012

Budapest, 1896. Az Athenaeum r. társ. könyvnyomdája.

ELSŐ FEJEZET.

Az öreg ur néhány perczig idegesen babrált az irományai közt és nem szólt egy szót sem.

Végre megtörte a csendet.

— Te nagyon komoly és megszomoritó lépést tettél, Ida. Igaz, hogy nagykoru lévén, jogod van akaratod szerint cselekedni és én nem követelhetem, hogy férjhez menetelednél figyelembe vedd a családodat. De mindamellett kötelességemnek tartom, hogy felvilágositsalak arról, mit tettél. Te Anglia egyik legfényesebb parthiját utasitod vissza, hogy egy vén, kiélt, nyugdijas ezredeshez menj nőül, aki alig tud eltartani, aki eljátszotta a szerepét a társadalomban és nyilván sokkal kényelmesebb már, semhogy uj állást teremtsen magának.

Ida szemei vésztjóslón villogtak, de félt a saját hevességétől és hallgatott.

— Teszed ezt pedig az én akaratom ellen, folytatta apja mindig nagyobb haragba lovalva magát, — azzal a tudattal, hogy e tetted családodat, — apádról nem is szólva — bukásra vezeti.

— De apám, apám, kiáltott fel Ida fájdal-

masan. Csak nem akarod, hogy az egyikhez hozzámenjek, mikor a másikat szeretem. Midőn beleegyezésemet adtam Cosseynak, még nem szerettem Quaritch ezredest.

— Eh, mit, szerelem, pattant fel az öreg, kérlek, kímélj meg ezektől az érzelgős iskoláslány frázisoktól, vén vagy te már ahhoz. Én egyszerü, nyiltszivü ember vagyok és nem hiszek másban, csak a kegyeletben és a kötelességben. A szerelem, a hogy te azt értelmezed, többnyire nem egyébb, mint az önfejüség, az önösség és sok más hasonló érzés palástolása, a melyek nélkül sokkal boldogabbak lehetnénk.

— Fel tudom fogni azt, apám, felelt Ida, ki nagy önuralommal fojtotta vissza izgatottságát, hogy vonakodásom érthető okokból kellemetlenül érint, ámbár röviddel ezelőtt még magad is határozott ellenszenvel viseltettél Cossey személye iránt. Hanem azt nem értem, hogy mért tekintetik bünnek vagy hibának a tisztességes nő szerelme egy érdemes férfi iránt. Hisz, könnyü gunyolni a szerelmet, de utóvégre a nő is husból és vérből van és a házasság nagy jelentőségü és nagy fontosságu intézmény rá nézve, hanem magában a házasságban nem rejlik oly varázs, mely a jogtalanságot igazsággá változtatná.

— A te értekezleted a házasságról nálam rossz helyre került, Ida. Ha nem akarsz nőül menni Cosseyhez, magától értetődik, hogy nem kényszerithetlek és ha engem, tenmagad és egész családodat tönkre akarod

tenni, az is tehetségedben áll. Hanem egyet mondok, mig ez a kastély az enyém — a mi ugyan nem fog soká tartani — a te ezredesed nem fog itt ki és be járni. Ezt megirom neki. Te ura vagy akaratodnak és ha tetszik átsétálhatsz vele a templomba és megesküdhetsz vele, de az én beleegyezésemről le kell mondanod, a mi különben ugy is felesleges formalitás, értettél?

— Ha nincs több mondani valód, apám, felelt Ida hidegen, engedd meg, hogy távozzam, mielőtt olyasvalamit találnék mondani, amit később megbánnék. Quaritch ezredesnek irhatsz, a mit akarsz, én is irok neki.

De la Molle rögtön bele is fogott a levélirásba és Ida nehéz szivvel hagyta el a szobát.

»Uram, igy szólt az első felháborodás ingerültségében fogalmazott levél, leányom értesitett az önök közt fennálló szivbeli viszonyról; sajnálattal kell önnel tudatnom, hogy én az önnel való egybekelést oly okokból, melyeknek taglalásába nem vagyok köteles bocsátkozni, ugy lányomra mint családomra nézve nem találom kivánatosnak, sőt határozottan roszalom. Ida nagykoru ugyan és természetesen, szabad akarata szerint rendelkezhetik keze fölött, hanem én nekem részem nem lehet abban, a mit én teljesen roszalok, miért is kérem szíveskedjék a látogatásait beszüntetni.

Maradtam alázatos szolgája

de la Molle.«

Apjával egyidejüleg Ida is papirra vetett néhány sort szobája csendjében, a melyekben részletesen elmondta a történteket és a melyeket igy végzett.

»Soha még nő kinosabb helyzetben nem volt, soha nem szorultam ennyire tanácsra és segitségre. Ön tudja, mennyire undorodom e házasságtól különben is, és annál inkább mivel most egyedül önt szeretem és egyedül az ön oldalán remélhetek boldogságot. De a mellett teljesen tisztában vagyok kinos anyagi helyzetünkkel, mert nem vagyok oly önző, mint a milyennek az apám hisz és belátom, minő előnyöket biztositana neki az én házasságom. Ön bizonyára emlékszik még arra, hogy én önnek egykor azt mondottam, miként nőnek nincs joga arra, hogy az ő egyéni boldogságát egész családja jóléte fölé helyezze. De oh Harold, könnyü ám igy beszélni, de nehéz, kimondhatatlan nehéz megfelelőleg cselekedni. Mi tévő legyek? És hogy követelhetem öntől, hogy e kérdésre válaszoljon? Isten legyen a mi megmentőnk. Oh nincsen-e számomra menekvés?«

Ez a két levél egyidejüleg került másnap reggel Quaritch kezébe és lázas izgatottsággal töltötte el lelkét. Okos igazságos ember létére és ismerve az emberi gyengéket, nem csodálkozott de la Molle ingerültségén. Az öreg földbirtokos kétségbeesett anyagi helyzetével tisztában lévén, méltányolni tudta azt, hogy az a g o n d o l a t, miként el kell hagynia ősei birtokát csupán azért, mert egy lány-

nak két férfi közől az egyik jobban tetszik mint a másik, lesujtja szegény öreget. Annyira bele élte magát a kétségbeesett apa helyzetébe, hogy kételkedni kezdett abban, vajjon van-e neki joga ily körülmények között ragaszkodni Ida birásának reményéhez.

Hosszu gondolkodás után a következőket válaszolta:

»Vettem az ön levelét, valamint Ida kisasszony sorait, és legyen meggyőződve arról, hogy fel tudom fogni ama érzelmeket, melyek önt e levél megirására birták. Szerencsétlenségemre — e perczig ugyan sohsem sajnálkoztam felette, — szegény ember vagyok, mig vetélytársam ellenben dúsgazdag. Utasitásaihoz szigoruan fogok alkalmazkodni és azonkivül férfias szavamat adom arra, hogy Ida döntő elhatározását — tekintet nélkül a saját érzelmemre — semmiképen nem fogom befolyásolni. Válaszszon ő szabadon.«

Idához intézett levelét pedig ezzel fejezte be.

»Drága szerelmem, én többet nem mondhatok. Önnek szabadon el kell magát határozni és én alávetem magamat az ön szavának, bár hogy is döljön el a sorsunk. Nem kell ismételnem azt, hogy éltem boldogsága függ elhatározásától, de mindamellett nem tanácsolhatok önnek semmit, mert magam vagyok benne érdekelve. Iparkodom önmagamtól, eltekinteni és a dolgot oly részrehajlatlanul megvitatni, mintha önről, egyedül önről volna szó, de én még igy sem nem vagyok teljesen részrehajlatlan. Mindenesetre

legjobb lesz egyelőre, ha lehető legkevesebbet érintkezünk, mert nem szeretnék arra a látszatra szolgáltatni, okot, mintha valami tisztességtelen előnyt kiaknáznék számomra. Ha a sors könyvében meg van irva, hogy együtt éljük át az életet, ez a rövid válás nem nyom a latban, ha pedig örök válásra lennénk kárhoztatva, ugy jobb, ha mielőbb szokunk hozzá. Nehéz az élet és néha, mint például a jelen pillanatban, elvesztem a bátorságot; hanem ha én vagyok ilyen lelkiállapotban, mit érezhet ön, kinek annyit kell szenvednie? Édes szivem mit mondjak? Csak ismételhetem az ön fohászát: Isten legyen velünk.«

Ez a levél nem volt alkalmas arra, hogy Ida csüggedő bátorságát feléleszsze. Nyilván Harold is belátta, hogy a dolognak még egy oldala van, a kötelesség és ő sokkal becsületesebb, semhogy azt előtte titkolná. Ő ugyan kijelentette volt, hogy mit sem akar tudni Cosseyról, de érezte, hogy ezzel még nem döntött teljesen. Mit tegyen hát? Mit kell tennie?

Apja szomoruan járt kelt a ház körül, egész vidámsága eltünt a közelgő bukás tudatával.

Lányával szemben a legkeresettebb ósdi udvariasságot tanusitotta, de Ida érezte, hogy elhatározásával mélyen bántotta apja szivét és hogy a jövőtől való rettegés aláássa a szegény öreg egészséget. Ha ez már most is igy áll, mire fejlődnek a dolgok, ha tavasszal tényleg árverésre kerül a birtok.

Egy verőfényes metsző hideg reggelen együtt

haladtak ketten a szántóföldeken átvezető dülőn a templom felé és alig lehetett volna megállapitani, hogy kettejük közül ki a levertebb és ki a sápadtabb. Az öreg ur az előtte való nap Questnél volt és amennyire büszkesége megengedte, megalázkodott előtte és arra kérte, hogy legyen elnézéssel iránta. Quest részvétteljes udvariassággal hallgatta meg, de kemény maradt mint a gyémántkő. Ugyan az nap Londonból is érkezett egy levél, melynek vételével meghiusult utolsó reménye is, hogy sikerül neki egy megfelelő kölcsönre szert tenni.

Amint a tölgyfákkal szegélyzett ösvényen tova haladtak, Györgyre bukkantak, ki a levágatásra szánt fákat jelölte meg.

— Mit csinálsz itt? kérdé de la Molle szomoruan.

— Megjelölöm a tölgyfákat.

— Attól a fáradságtól megkimélheted magadat, mert mielőtt a fák ujra zöldülnének ,másé lesz a birtok.

— Ugyan kérem, ne mondjon nekem ilyent; ugysem hiszem el, nem fog megtörténni.

— Ugy, nem történik? te tökfilkó, nem hiszed? felelt de la Molle keserü kaczajjal. No hát nézz oda, lám, már fel is veszik róla a jegyzeteket.

Ezzel egy könnyü kis vadászkocsira mutatott, mely az országuton tovarobogott és melynek bakján egy férfi ült, kiben mindnyájan Questre ösmertek, ki a kocsit a fák közti tisztáson megállitotta, honnan kilátás nyilt a kastélyra. A mel-

lette ülő uri ember, egy ösmert londoni végrehajtó, időről-időre fölállt a kocsiban és majd az épületet vizsgálgatta szakértő tekintettel, majd rövid megjegyzéseket irt a jegyzőkönyvébe.

— A guta üssön beléjük, szólt György megfeledkezve az illemről.

Ida feltekintett és látta, hogy az apja szemrehányó tekintetét szegzi arczára, mintha azt akarná mondani: Lám, te makacs teremtés, ez a bukás, amelyet te okoztál.

Ida elfordult, nem tudta elviselni ezt a fájó tudatot és ugyanaz éjjel döntő elhatározásra jutott, melyet azonban csak Harolddal közölt. Egyelőre ugyanis maradjon minden a régiben egy csodás esemény reményében, mely minden nehézséget eltávolit utjokból. De ha nem történik csoda, a mire ugyan édes-kedves a remény — az utolsó perczben is fel fogja magát áldozni, hisz meg volt győződve arról, hogy Cosseyt minden perczben visszahivhatja a lábaihoz. Ez megalkuvás volt ugyan csak, de ezzel időt nyert és ez a fődolog.

— Mondja uram nem lesz-e holnap a boisinghami törvényszéken gyülés, melynek ön az elnöke?

— Igen.

György egy perczig gondolkodott.

— Kérem uram, szeretnék arra a napra Londonba menni.

— Londonba? Már megint? Hisz nem rég voltál Londonban?

— Hát kérem, egy kis magán ügyem volna ott, szólt György ravaszul mosolyogva.

— Jól van. jól, hisz te mindig csupa titokzatosság vagy. Mehetsz.

Ezzel folytatta az utját.

— Várj csak, te gonosz ördög! kiáltott fel György dühösen fenyegetve öklével az országut porát felkavaró vadászkocsit. Ha én nem fütök be neked derekasan, ne legyen György a nevem! Majd adok én neked, te akasztófavirág, te!

MÁSODIK FEJEZET.

György másnap ki is vitte a szándékát és harmadnap már Londonba is érkezett és bőséges villásreggeli után kocsiba szállt és oda hajtatott ama ház elé, hol a szép Editha vendége volt és a hol megösmertette Johnniet bunkós botja jó tulajdonaival.

Az utczasarkon elküldte a kocsit és gyalog sietett a vöröspilléres épület felé, melynek közelébe érve arra a kellemetlen felfedezésre jutott, hogy a ház teljesen lakatlannak látszik. Az ablakokról hiányzottak a függönyök, a lépcsőkön sáros csizmák nyoma feketélt és a kapu előtt ott voltak még a széles kereknyomok, melyeket a butorszállító kocsi hátra hagyott. György csalódottan akart már visszafordulni abban a hiszemben, hogy

a madár kirepült és ő hiába rándult át a fővárosba.

De előbb mindenképen megkisérlette, hogy valami élő lényre bukkanjon és megnyomta a csengőt. Hiába, erre se mozdult meg senki. A mint azon tünődött, hogy mit tegyen most, észrevette, hogy az ajtó nem zárult kilincsre, kinyitotta hát és belépett a piszkos üres előcsarnokba, és felhaladt a lépcsőn ama szoba ajtajáig, hol a szép Edithával együtt töltötte volt estéjét. Itt egy perczig habozott, mert ugy tünt fel előtte, mintha valami neszt hallana és valóban nem is csalódott, mert egy ösmerős hang rikácsolva szólalt meg.

— Ki oldalog ott kint? A végrehajtó? Menjen a pokolba, már itt nincs mit keresni.

György arcza sugárzott e hangok hallatára.

— Végrehajtó? Szó sincs róla. Jó barát, még pedig ha jól látom barát a szükség perczében. Szabad?

— Csak tessék, bárki legyen is, felelt a hang.

Igy tehát György benyitott a teljesen üres terembe, melynek egész butorzata egy nagy láda, meg egy derékalj volt, melynek fejénél egy piszkos pohár állt egy még piszkosabb palaczk társaságában. A derék asszony, a szép Editha, ott kuporgott és György visszariadt az undok látványtól. Szenvedélyes vonásai a részegeskedés eltörölhetlen nyomait viselték és szenyes, mocskos arcza a maga soványságában iszonyuan rút volt; haja összekuszált

szinehagyott taplócsomóra hasonlitott, melyen helylyel-közzel csillámlott csupán át az aranyszine, mig az egész visszanyerte eredeti kétes szürke szinét. Tagjait ugyanaz a piros atlaszruha boritotta, melyet Quest első látogatásánál a pamlagon talált, csakhogy azóta bemocskolódott és elrongyolódott, meglehetős nagy lábain szenyes fehér selyemczipő ékeskedett.

Még az erős idegzetü György is visszariadt e látványtól.

— Na mi az ujság, kérdé a visszataszitó némber, ki a manóba maga? Hogy jut ide? Ahá tudom már, maga az, aki eldöngette azt a Johnniet. E reminiscentiára rekedt vihogásra fakadt. De az aljasság volt ám magától, engem a faképnél hagyni és megszökni. Johnnie a rendőrséghez czipelt és nekem hét font sterlinget kellett büntetésül fizetni.

— Na az ő tőle volt aljasság, nem én tőlem, micsoda szemtelenség az, egy hölgyet a rendőrség elé vinni. Ilyen dolgot még sohsem hallottam. Hanem ugy látszik, asszonyom, ön anyagi zavarokkal küzd jelenleg, szólt György a ládán helyet foglalva.

— Meghiszem azt, hogy zavarban vagyok. Itt a házban árverés volt, háromszoros árverés, először a házbér, másodszor az adó, harmadszor a mészárosszámla fejében. Mind együtt voltak itt és majd hajba kaptak mint a vadmacskák. Ez tegnap történt, persze mit se hagytak nekem, még az uj sárga

selyemruhámat is elvitték és még többet akartak. Minden áron azt akarták tudni, hogy hol vannak az ékszereim, de én felültettem őket.

— Hogyan?

— Hogyan? Ugy, hogy az ékszereimet, azaz hát, ami megmaradt belőlük, elrejtettem a padló alá. De még az nem a legrosszabb. Mig én aludtam, az a boszorkány, az az Ellen, kinek bőven jutott ki a része mindeddig, felszakitotta a padló burkolatát és kilopta az ékszereket. Csak egy nyugtát hagyott ott azoknak helyén, a lefolyt öt évi bérről. Mintha nem kapta volna meg azt tizszeresen. Na csak jusson a kezembe! Megszökött és engem itt hagy éhezni. Tegnap óta még egy falatot sem ettem és ami még rosszabb, egy csöppet sem ittam. Mi lesz velem? Éhen halok. A szegények házába fogok kerülni. — Én-én — rikoltotta — én aki ezreket pazaroltam, én nekem szegények házába kell jutnom, mint valami közönséges asszonynak.

— Ez igazán rettenetes, asszonyom, szólt György részvétteljesen, rettenetes és kegyetlen, még pedig egy asszony, aki hites felesége a férjének, mig a halál elválasztja. Hanem kérem, asszonyom, ne sértődjék meg, átellenben itt láttam egy korcsmát, engedje meg, hogy önnek valami ételt és italt beszerezzek.

— Igazán, szólt Editha mohón. Maga mégis finom ember, ha faluról jön is. Menjen, én ezalatt rendbe szedem egy kicsit az öltözetemet és ami

az italt illeti, hát tán legjobb lesz, ha cognacot hozza.

— Amint kivánja, válaszolt a lovagias György távozva.

Tiz percz mulva visszatért egy marhahus pástétommal és egy nagy palaczk erős barna cognackal, melyből egy akkora adag elegendő arra, hogy három czibil és két katona holt részegre igya magát.

A szép Editha, ki ezalatt tőle telhetőleg kicsinositotta magát, másfél boros pohárral töltött is a cognacból egy nagy sörös pohárba és ugyananni vizzel higitva egyszerre felhajtotta azt.

— Ez jól esett, szólt és most fogjunk hozzá a pástétomhoz.

György udvariasan odatolta neki az ingerlő ételt, de a szép Editha étvágyára a cognac nagyon rossz hatással volt, ugy hogy még a felét se tudta megenni és ujra a cognacos üveghez folyamodott.

— Nos kényelmesebben érzi ön magát most, asszonyom és elmesélheti ön most nekem, hogy, miképen jutott ön e helyzetbe gazdag ember feleségének létére, holott a férje köteles volna önt ápolni és gondozni?

— Igen, igen, a férjem kötelessége volna, hogy engem ápoljon és gondozzon. Háromszor irtam meg annak a gazembernek, hogy majdnem éhen halok, de ő nem adott egy fillért sem. Az én járadékom nem esedékes még és ha kikapom is,

azonnal lefoglalják, mert rengeteg adósságaim vannak.

— Ez oszt kegyetlenség, sopánkodott György, pedig ő aranyban fürdik. Most is nyert harminczezer fontot, azt biztosan tudom, valóban ön angyal lehet, szárnyatlan angyal, hogy ezt ilyen nyugodtan türi. No hiszen csak lenne ő az én férjem, majd megmondanám neki a véleményemet.

— Oh azt nem merem, megölne, hisz azzal fenyegetett, hogy megöl, ha zaklatom.

György nevetett.

— Édes uram, Istenem, hogy játszanak a férfiak a szegény gyenge asszonyokkal, hogy tudnak hatni gyönge idegeikre. O és önt megölni? Quest ügyvéd a leggyávább ember a világon, merne is az valakit megölni! De igy van az itt e földön. A jogtalanság győz és eszerint ön a szegények házába fog jutni. Biz ott meglehetős szegényes az élet, a kása olyan durva, hogy majd felhorzsolja az ember torkát és italt nem kap az ember, legfeljebb egy kis langyos, kávénak csufolt kotyvalékot. És dolgozni kell ott, no hiszen majd meglátja, mennyit — sikálni igenis, kérem, sikálni.

A rá várakozó szenvedések élénk szinekben való leirása, zokogásra hasonlitó orditást csalt az undok némber ajakára. Az ilyenfajtáju emberekre nézve nincs kinosabb mint az a gondolat, hogy dolgozniok fog kelleni. Különösen a kilátásba helyezett sikálástól ijedt meg.

— Nem sikálok, orditotta, nem én, inkább a vizbe ugrom.

— De mondja kérem, szólt György meggyőző hangon, nem látom be annak szükségét, hogy ön a szegények házába kerüljön, ön a kinek dusgazdag férje van, a kinek kötelessége önt illően ellátni. És meg ne tessék feledkezni arról, asszonyom, hogy az az ember, nem elég hogy önt galádul elhagyta, — hogy vehette azt a szivére, nem értem, — de még hozzá valami más fiatal asszonyszemélylyel él együtt.

Editha még egy pohárka cognacot hajtott fel, mielőtt válaszolt.

— Mindez nagyon szép és jó, de hogy férkőzzem én hozzá? Megmondtam már, hogy félek tőle és feltéve, ha nem is félnék, egy árva garasom sincs, hogy megfizessem az uti költséget és ha már ott lennék is, akkor se tudnám, hogy fogjak hozzá.

— A mi az aggályait illeti, mondtam már, hogy Quest ügyvéd jobban fél majd öntől, mint ön tőle. A mi pedig a pénzt illeti, én a fél hét órai vonattal, azaz másfél óra mulva indulok haza Boisinghamba és boldogságomnak meg büszkeségemnek fogom tekinteni, ha ilyen érdemes hölgyet elkisérhetek és ha egyuttal eszközül szolgálhatnék arra, hogy két embert összeboronáljak, kiket a házasság szent köteléke füz egybe. — Ha ön ott van, nincs egyébb dolga, minthogy elővegye az

esketési bizonyitványt és azt mondja: »Te vagy az én hites uram és én arra szólitalak föl, hogy térj meg a rossz utról és fogadj vissza magadhoz.« Ha pedig nem teszi meg, ön bevádolja őt kétnejüség bünéért.

Editha kárörvendve vigyorgott, de aztán, mint a kiben hirtelen gyanu támadt, merőn nézett a kisértő arczába.

— Mért akarja maga, hogy őt eláruljam? Bizonyára van magának valami különös czélja és együgyü külseje daczára Isten tudja minő ravasz vén róka maga.

— Én — én, önző czélt tartanék szem előtt? jajgatott György mélyen megsértődve. Nem, aszszonyom, ilyen gyanusitás, mikor az ember egy jó barátnő dolgán akar lenditeni. No ha ön ugy gondolkodik, ugy legjobb lesz, ha ajánlom magamat.

Ezzel udvariasan hajtotta meg magát és az ajtó felé indult.

Editha szitkozódva pattant fel.

— Várjon, megyek! kiáltotta. Megmondom neki a véleményemet. Majd megmutatom, mi az, ha az ember saját feleségét koldusalamizsna mellett engedi éhenhalni. Mindegy, akár megöl, akár nem. Tönkre akarom tenni, tönkre, tönkre, orditotta habzó ajkakkal, és lábaival toppantva. Tönkre akarom tenni.

György maga is megborzadt e féktelen düh láttára, de a lehető legnyugodtabban válaszolt:

— Persze, nem csoda, ha ön magán kivül van. Ha elgondolom, hogy ön mennyit szenved, az én vérem is felforr. Hanem ha tényleg velem akar jönni, tanácsos lesz, ha abbahagyja a szitkozódást és felöltözködik, mert sietnünk kell, hogy le ne késsünk a vonatról.

Ezzel oda mutatott a ládán heverő kalapra és köpenyegre, melyet a végrehajtó könyörületből vagy tévedésből meghagyott neki.

Editha engedelmeskedett, aztán előszedte ugyancsak a palló alól az esketési bizonyitványát és piros atlasz ruhájának zsebébe dugta.

György magához vette a megmaradt cognacot és kocsiba szállva a pályaudvarra hajtottak, hol a különös pár nem csekély feltünést keltett. Az a kiéhezett, korhely, részeg asszony, részben ősz, részben aranyszinü hajával, pávatollas kalapjával, szennyes fehér selyemczipőivel, és piros atlaszruhája fölé boruló, gombok hiánya miatt begombolatlan köpönyegével a nyárspolgárias ünneplő ruháiban büszkélkedő György oldalán nem mindennapi látványt nyujtott és György még évek után se győzte ezt a furcsa jelenetet elbeszélni.

Csakugy tolongtak körülte az emberek, ugy hogy György boldog volt, mikor végre betuszkolhatta kisérőnőjét a kupéba. Takarékossági szempontból harmadik osztályu jegyet váltott, a min a szép Editha fenakadt, mert — ugymond — ő hozzá van szokva uriasan utazni első osztályon, de a

cognacos üveg segitségével csakhamar szent volt ismét a béke.

Az egész uton hazafelé György egyre csak arról az igazságtalanságról beszélt, melynek áldozatául Editha esett, ugy hogy ez végre a bő alkoholélvezet révén vad dühre lobbant a férje ellen. E percztől fogva György nem adott neki több cognacot, mert látta, hogy most azon a ponton van, mely legalkalmasabb és teljesen megfelel annak a czélnak, a melyet szem előtt tartott.

Questnek, ki a törvényszéki üléseken mint jegyző szerepelt, sejtelme sem ébredt arról, hogy az a Damokleskard, melytől ő ennyi évig reszketett, nem soká lecsap a fejére. De még kevésbé sejtette azt, hogy az az ostoba paraszt ember, kinek fenyegető intését semmibe vette, vágja el azt a szálat, melyen a halálthozó Demokleskard függött.

HARMADIK FEJEZET.

Végre valahára czélhoz értek és György kimondhatlan megkönnyebbülésére a boisinghami pályaudvaron látta magát. Erős idegzete daczára érezte, hogy soká nem tudja kibirni a szép Editha társaságát. Az állomásfőnök jó barátja volt és leirhatatlan volt a feletti csodálkozása, hogy derék barátját ilyen társaságban látja.

György szerencsésen egy hintóra akadt, abba tuszkolta be szép kisérőjét és ráparancsolt a kocsisra, hogy hajtson a törvényszéki épületbe.

— Most figyeljen rám, asszonyom. Én oda viszem önt most, a hol ráakad a férjére, ki olyan igazságtalanul bánt önnel. Ő e perczben a törvényszéki ülésnél mint jegyző szerepel. Menjen be és szólitsa őt hangosan férjének, erre ő utasitást fog adni az őröknek, hogy vezessék ki önt. Arra aztán ön addig fog igazságtételért kiabálni, mig meghallgatják és az esketési bizonyitvány előmutatása mellett kétnejüséggel vádolja őt. Hallja, ne engedje magát megfélemliteni és ne kimélje őt. Ha ön meg nem ijeszti, nem is fog tőle látni egy garast sem

— Őt kimélni? Én őt kiméljem? A vérére szomjazom. Hanem mondja kérem, ha a hóhér nyakravalóját kötik a nyakára, honnan kapok én akkor pénzt?

— De asszonyom, hazudta György bámulatos hidegvérrel, hisz ez volna még a legpompásabb. Ha őt felakasztják, az egész vagyon önre száll — ez a törvény.

— Hej, ha ezt tudtam volna, akkor ő már rég az akasztófán lógna, arra esküszöm.

— No most jöjjön, huzzon még egyet, hogy bátorsága legyen, szólt György a cognacos palaczkot oda nyujtva a szép Edithának, a melyből ez egy huzamost ivott. És most rajta, mint valami vadmacska.

— Nyugodt lehet, biztatá őt Editha.

Leszálltak a kocsiból és beléptek a törvényszéki épület nagy üléstermébe, hol belépésük nem vonta magára a jelenlévők figyelmét, mert valami általános érdekü ügyben ép most hozatott az itélet, melyet de la Molle mint elnök hangosan kihirdetett.

Quest a birók padja melletti asztalkánál ült és jegyezgetett.

— Ott ül a férje, suttogta György. Rajta!

E szavakkal György megkönnyebbülten sohajtott fel és visszavonult a tömeg közé, hogy a dráma további kifejlését figyelemmel kisérje, melyben az ő szereplése immár véget ért.

Látta mint siklik végig a magas termetü indulatos némber, zsákmányára leső párduczként, a tömeg között és szinte megbánta már a tettét, midőn eszébe jutott a szegény áldozat. Hanem aztán visszagondolt arra, hogy ez az áldozat viszont a saját zsákmányára leselkedik, az öreg földesurra és a de la Molle család ősi birtokára és részvéte rögtön eloszlott.

Ezalatt Editha utat nyitott magának a tömegen keresztül, miközben kabátja utolsó gombjai is lepattantak és odaért a rácsozat elé, mely a közönség számára fentartott helyet elválasztotta a hivatalos személyek ülőhelyeitől.

Quest ezalatt buzgón irogatott és mire jegyzőkönyvileg beigtatta az itéletet, felkelt és átnyujtotta

azt de la Mollenak és aztán visszafordult, hogy ujra leüljön.

A neje ezalatt vézna sovány felsőtestével oly mélyen hajolt a korlátfa fölé, hogy a feje majdnem Quest asztalához ért. Igy állt ott szemét merőn szegezve áldozatára, gonosz arczán harag és káröröm tükröződött, minden félelme eloszlott a cognac bőséges élvezetétől.

Amint Quest megfordult, szeme megakadt a pávatollas kalapon és tekintete önkénytelenül az alatta rejlő arczot kereste. Lélekzete elállt, a terem körben forgott vele. A menykő lecsapott.

— Szervusz, Billy, suttogta a gyülölt hang, csak azért jöttem, hogy lássalak.

Quest kétségbeesett erőlködéssel igyekezett önmaga fölött uralkodni.

Intett egy közelében álló csendőrnek és utasitást adott neki, hogy vezesse ki ezt a részeg asszonyt. Erre a csendőr Edithához közeledett és megérintette a karját.

— Hallja maga, lóduljon innen, szólt rá durván, hisz maga tökrészeg.

— Nem vagyok én részeg, orditotta Editha oly hangosan, hogy az egész terem figyelmét magára vonta, nekem jogom van arra, hogy itt legyek ezen a nyilvános ülésen.

— Lóduljon, ismételte a csendőr, a jegyző ur azt mondta, hogy lódulnia kell.

— Ugy, a jegyző ur mondta, rikoltotta Editha

dühösen. Tudják maguk, ki az a jegyző ur? Megmondom én maguknak, ő az én hites férjem és itt van annak a bizonyitéka.

Ezzel elővette a zsebéből az összehajtott esketési bizonyitványt és oda dobta a birák asztalára.

Quest megsemmisülten rogyott le székébe és a meglepetés csendje borult a teremre.

De la Molle nyerte vissza legelőször önuralmát.

— Csend legyen itt. förmedt rá a dühös asszonyra. Csend. Ennek nem itt a helye.

— De én igazságtételt akarok orditotta Editha. igazságtételt akarok, tartóztassák le ezt az embert kétnejüség vádja alatt. (általános mozgalom) Nekem éheznem és koplalnom kell, nézzetek ide, — e szavakkal széttépte a piros atlaszruháját — nézzétek, nincs mit rám vennem sem, a végrehajtók mindenemet elvitték. Évek óta türöm e kegyetlenséget, de tovább nem türhetem, igazságot akarok, igazságot, biró uraim!

— Hallgasson, szólt de la Molle szigoruan; ha valaki ellen panasza van, majd találunk rá alkalmas módot, hogy az a panasz a megfelelő forum elé jusson. De most hallgasson, vagy hagyja el a termet. Hanem Editha mind hangosabban sikoltozott és gyönyörködtette a mohón hallgatódzó közönséget a szenvedett igaztalanságok pikáns részleteivel, mig végre de la Molle utasitást adott a rendőrnek, hogy vezesse ki a teremből. De a dü-

hös ember oly vadul tombolt és védekezett, hogy négy férfi egyesült erejének sikerült csak őt megfékezni és a folyosóra kivezetni, hol aztán kimerülten rogyott össze.

— No ez jól csinálta a dolgát, mondogatta György magában, nem is csinálhatta volna jobban, ez érti a módját

Tekintete aztán a teljesen megtört vádlottra esett, ki fakó arczczal, tágra meredt szemekkel, mozdulatlanul ült a helyén. Midőn a csend helyreállt ujra, felemelkedett ültéből és a birák felé fordult azzal a szemellátható szándékkal, hogy szóljon, védekezzék. De egy szó se tört fel ajkain és mély csend közepett hagyta el a termet.

A folyosón rá akadt a feleségére, ki kiváncsi csoporttól körülvéve hátra csuszott kalappal támaszkodott a falhoz.

Editha észrevette őt, és szólni akart, hanem Quest félbeszakitotta és oda lépett hozzá. Össze szoritott fogakkal és arczán tükröződő mondhatlan dühvel nézett merőn a szemébe, ugy hogy Editha remegve hátrált és szorosan a falhoz lapult.

— Mit mondtam neked? suttogta Quest elfojtott hangon, aztán tovább ment.

Néhány lépéssel tovább az irnokára bukkant, egy okos értelmes emberre, kit félre hivott.

— Jones, nézze meg jól ezt az asszonyt, ez engem valamivel vádol. Kisérje figyelemmel minden léptét és referáljon nekem aztán az irodában.

Ha szem elől téveszti, elveszti a hivatalát. Megértett?

— Igenis kérem, felelt az irnok elsietö főnökének.

Ez egyenest az irodájába sietett, a melyet zárva talált, mert abban a hiszemben, hogy a törvényszéki ülés befejezése után vissza nem tér többé az irodába, megengedte volt az irnokainak, hogy fél ötkor távozzanak. Saját külön kulcsával kinyitotta tehát az ajtót, meggyujtotta a lámpát és tüzbiztos pénzszekrényéből kivett egy csomó okiratot, a melynek egy részét elégette. Aztán kiválogatott közülök két terjedelmes okmányt, az egyik a végrendelete volt, a másik ezt a feliratot viselte: Edithre vonatkozó feljegyzések.

Először is a végrendelete után nyult, melyet már évek előtt Bella előnyére szerkesztett meg.

— Ez változatlanul maradhat, ép azt a tizezer fontot kapja vissza, a mit hozományul kaptam tőle.

Aztán gondosan átolvasta, és Quest Bella helyébe mindenhol a neje lánykori nevét irta, azzal a hozzátétellel: mindenütt Quest Bella néven ismeretes és aláirta a nevét. Aztán a »följegyzések« után nyult, melyek ama átkozott némberhez való viszonyát részletesen tartalmazták, ki őt tönkre tette.

— Nem, ezt nem semmisitem meg, hadd tudja meg Bella valmikor, hogy nem voltam olyan rosz, mint a minőnek hitt.

Boritékba tette azt a naplóforma iratot és ráirta: Quest Bellának adandó át halálom után.

Miután ezt elvégezte, a Cosseytől átvett záloglevelekre került a sor, azokat is külön csomóba kötötte és egy papirlapot mellékelt hozzá, melyre ezt irta.

»Kedves Bella, ezeket a záloglevelelet vissza kell adnod Cossey Edwardnak. Mivel hogy nem vagy törvényes feleségem, elesik az a föltétel is, a mely alatt birtokomba jutottak, és te azokat jog és igazság szerint nem tarthatod meg, amit te ugy hiszem nem is óhajtanál.«

Mire az összes iratokat rendezte, lezárta a pénzszekrényt ép abban a pillanatban, midőn az irnoka kopogtatott és belépett.

— Nos? kérdé Quest.

— Kérem, figyelemmel kisértem azt az asszonyt. Egy pár perczig ott maradt még a folyosón, aztán láttam, hogy György, de la Molle szolgája, hozzá lépett. Én közelebb huzódtam és hallottam, mint sugta ez oda neki, egy aranyat a kezébe nyomva:

— Okosan tenné, ha most elmenne innen.

— Hova menjek? Félek.

— Menjen vissza Londonba, felelt György és az az asszony szó nélkül távozott és a pályaudvarnak tartott, hova óriási néptömeg követte. Most ott ül a vasuti vendéglőben, melynek tulajdonosának György azt üzente, hogy ne adjanak annak az asszonynak italt, ha kér is.

— Mikor indul a legközelebbi vonat?

— Hét óra tizenöt perczkor.

— Jó, menjen vissza a pályaudvarra és váltson nekem egy első osztályu jegyet. Itt van egy öt fontos bankjegy. A kijáró pénzt megtarthatja. Nincs mit köszönni, nem nem, csittitgatta a hálája rebegő irnokot, csak tegye meg, a mit mondtam. Váltsa meg a jegyet és várjon meg a pályaudvaron.

Jones távozta után Quest a karosszékébe ült és gondolkodott.

Tehát György volt az, a ki ráuszitotta azt az asszonyt és ez volt rejtélyes fenyegetésének értelme. Vajjon hogy deritette azt fel? De ez különben most már közönbös — elég az hozzá, hogy ráakadt és a de la Molle család elleni eljárást megboszulandó rábirta azt az asszonyt, hogy vádat emeljen ellene és tönkre tegye őt.

Ez hát az ármányainak eredménye. És a látszólagos siker perczét választotta a sors arra nézve, hogy őt megsemmisitse. Most kiderül hogy ő csaló, ki egy ártatlan lányt arra csábttott, hogy nőül menjen hozzá, és a vagyonát arra használta fel, hogy törvényes feleségének hallgatását vásárolja meg azon. Azonkivül még zsarolás bünét is követte el, midőn nagy pénzösszeget csikart ki azzal a fenyegetéssel, hogy válópert indit ama nő ellen, kiről tudta, hogy nem a törvényes neje.

Mit tehetett hát ily körülmények közt?

Csak két lehetőség létezett még számára: megboszulhatta magát bukása okozóján és véget vethetett életének, ha volt rá elég bátorsága.

Felkelt és az ajtóhoz sietett, de hirtelen megállt és körüljáratta a szemét, mintha bucsut akarna venni irodájától, aztán felsohajtott és elhagyta a szobát.

Midőn háza kapujához ért, egy pillanatig habozott, vajjon belépjen-e vagy nem? Vajjon Bella füléhez jutott-e már a hire? Hogy merhetne akkor szeme elé kerülni. Igaz, hogy Bella tisztaságán is esett már mocsok, de mindazonáltal magasan áll még felette.

Rövid gondolkodás után a kertajtón át közeledett a neje lakosztálya felé. A kertre nyiló üvegajtó zárva volt, de szeles idő lévén, a szellő meglebbentette időről időre a nehéz függönyöket.

Nesztelenül, mint valami tolvaj lopózkodott saját háza ablaka alá és suttyomban vetett egy pillantást a lakoszobába, a mely ki volt világitva. Bella a kandalló melletti zsölyén ült, szokott fekete ruhájában és Questnek, ki egész szivével csüggött ezen az egyetlen lényen, a kit szeretett, ugy tünt föl, mintha soha szebbnek nem látta volna, mint ép ma.

Egy nyitott könyv volt az ölében és Quest meglepetésére észrevette, hogy a biblia az, a mely-

ben olvasgatott. De most ibolyakék szemei messze eltévedeztek és Quest még a nagy távolságból is látni vélte könyeinek csillogását.

Nem, nem; arczából olvasta, hogy még nem tudta meg a lesujtó hirt, a saját bánatán könyezett, nem férje gyalázatán.

És Quest elhatározta, hogy bemegy.

NEGYEDIK FEJEZET.

Egy oldalajtón át lopódzott be a házba és szegre akasztva a felöltőjét és a kalapját, belépett a nejéhez.

— Mi bajod van, kérdé neje feltekintve. Mért vagy oly halaványy?

— Nagyon sok dolgom volt ma. Hát te mivel töltötted a napot?

— Semmi különössel.

— A bibliát forgattad, amint látom.

— Honnan tudod, kérdé Bella elpirulva, mert férje gunyos megjegyzéseitől félve letakarta a szent könyvet egy ujsággal, midőn beléptének neszét hallotta. Igen, a bibliát olvasgattam. Nem tudod te, hogy az asszonyok ha mindenök romba dől, a hitben keresnek vigaszt.

— Vagy a szeszes italokban, jegyzé meg Quest a régi keserüséggel. Apropos, beszéltél Cosseyval az utóbbi időben?

— Nem, mért kérded? Ugy hiszem megállapodtunk abban, hogy nem érintjük többé ezt a tárgyat.

— Hallottad-e, hogy de la Molle kisasszony még sem megy nőül hozzá?

— Igen, tudom, mert te arra kényszeritetted őt, hogy rád irja a záloglevéleket.

— No azért hálás lehetnél iránt am, vagy nincsen az inyedre?

— Nem, engem e világon többé misem érdekel. Meguntam a bünt, a szenvedélyt, a ballépéseket. Előttem közönyös már minden.

— Ugy látszik egy és ugyanarra az eredményre jutottunk különböző utakon.

— Te? szólt Bella meglepetten. Legalább a pénz nem közönyös előtted, különben nem tetted volna azt, amit tettél.

— Magát a pénzt sohse becsültem sokra, csak azért vágyódtam utána, hogy tiszteletben tartsanak.

— És te azt hiszed, hogy erre a czélra bárminő eszközhöz is szabad nyulni?

— Azt hittem eddig — de most már másképen gondolkodom.

— Ma nem értelek, William. De itt az ideje, hogy ebédhez átöltözködjem.

— Ne menj még, én rögtön elutazom.

— Elutazol? Hova?

— Londonba? Sürgős üzleti dolgom van.

— Igazán? És mikor jösz vissza?

— Nem tudom biztosan — tán holnap. Szeretném tudni, vajjon te mindig oly rosz véleményt fogsz rólam táplálni mint most.

— Én kérdé Bella meglepetten tekintve férje arczába, ki vagyok én, hogy követ dobhatnék rád? Bármily rosz volnál is, én meg rosszabb vagyok nálad.

— Tán akad mindkettőnk számára mentő körülmény, tán tényleg nincs szabad akaratunk és nem vagyunk egyebek, mint sakkfigurák, amelyeket egy magasabb hatalom mozgat? Ki tudja? De nem akarlak tartóztatni. Isten veled — Bella.

— Isten veled.

— Megengeded, hogy megcsókoljalak, mielőtt megyek?

Bella csodálkozva tekintett fel, első impulzusa az volt, hogy megtagadja kérését, mert már évek óta nem csókolta meg őt a férje, de arczának valami olyan sajátságos kifejezése volt, hogy szive megindult. Quest vonásai mindig bánatos átszellemült kifejezést viseltek, de ma valami földöntuli fény sugárzott szemeiből.

— Ha akarod, megengedem, Williám, de csodálkozom felette.

— Temessük el a halottainkat, felelt Quest, nejét gyöngéden magához ölelve és egy forró csókot nyomva homlokára. Jó éjt, Bella, bár jobb férjed lettem volna! Jó éjt.

Ezzel eltünt.

Szobájába érve ráborult az ágyra és teste görcsös vonaglása után következtetve, azt lehetett volna hinni, hogy zokogásra fakadt. De midőn felemelkedett meglágyultság és köny nyoma sem látszott arczán.

Oda lépett iróasztalához és annak fiókjából kivéve egy kis revolvert kiszedte belőle a töltéseket és ujakkal helyettesitette. Aztán magas galléru fölöltőbe burkolózott, széles karimáju puha nemezkalapot nyomott a fejére és zsebébe csusztatva a pisztolyt utnak indult.

Rettenetes est volt, a szél sikongva üvöltött végig az utczákon és az eső csak ugy zuhogott. Az utczák üresek voltak a rosz idő következtében és Quest a pályaudvarra ért, a nélkül hogy egy élő lénynyel találkozott volna. A pályaudvar bejáratánál megállt és körül nézett, mig irnokát észrevette, ki az üvegtető alatt fel és alá sétálgatott. Feléje tartott és megérintette a vállát.

Az összerezzent.

— Megvan a vasuti jegy, Jones?

— Jaj, teremtő Istenem, rá sem ösmertem a nagyságos urra. Itt a jegy.

— Itt van még az az asszony?

— Igenis, kérem, harmadik osztályu jegyet váltott. Iszonyatosan dühöngött, mert nem akartak neki inni valót adni. Addig-addig orditott, mig végre adtak neki egy pohár cognacot, erre az-

tán megeredt a nyelve és kezdett önről tücsköt-bogarat mesélni a pinczérnőknek. Azt mondta, hogy azért utazik vissza Londonba, mert attól tart, hogy ön megöli őt, ha itt marad, és hogy ő az ön hites felesége és tudja Isten, még mit nem mondott. Mellette ültem és a saját fülemmel hallottam mindent.

— Ugy, azt mondta? szólt Quest erőltetett kaczagással. Az a némber egy közönséges zsebmetsző és rabló; és holnap remélem nyakon csipem és a börtönbe vitetem. Itt a vonat. Isten önnel.

— Vajjon mi járatban van? töprenkedett Jones, a főnökét szemeivel követve, ki egy mellékajtón át lopózkodott a pályaudvarra. Különben semmi közöm hozzá, én négy fontot kerestem.

És Jones nyugodtan ment haza teázni.

Quest a pályaudvar legsötétebb részében várakozott és merőn tekintett az éjben és viharban berobogó vonat fehér lámpására, mely a következő perczben megállt. Senki sem szállt ki.

— Nos, előre asszonyom, szólt a kalauz maga elé tuszkolva a holtrészeg asszonyt. Ott, ott, arra van a harmadik osztály. A részeg asszony eltántorgott Quest mellett, hangosan szitkozodva a kalauz udvariatlansága felett és felszállt a Questtel szemben levő árnyékba borult kocsiosztályba. Ama coupék egyike volt az, melynek valászfalai nem értek a padmalyig és a szokottnál is rosszabbul volt megvilágitva.

Edithán kivül senki sem ült benne. Mig a részeg asszony elhelyezkedett a sötét kocsiosztályban Quest oda sompolygott a kocsihoz és egy ugrással fönnteremve, nesztelenül csukta magára az ajtót és a legsötétebb szegletbe huzódott meg.

— Mehett, hangzott fel kinn, a mozdony egyet fütyült és a vonat dübörögve indult meg.

Egyszerre Quest látta, hogy Editha fölemelkedett a helyéről és a válaszfalon áthajolva, vizsga tekintetet vetett a szomszéd kocsiosztályba.

— Egy lélek sincs itt, suttogta, és mégis ugy érzem mindig, mintha az a sátán, az a Billy a nyomomban volna. Brr, az az ijedtség lehet, magam előtt látom még azokat az ördögi szemeket, a miket rám meresztett.

Néhány perczczel később a vonat megállt egy állomásnál, de senki sem szállt be. Most negyven percznyi ideje volt a következő állomásig és ezt az időt fel kellett használni. Egy ideig várt, mig végre a vonat rendes gyorsaságával robogott tovább. A vasút sok mértföldnyi távolságban csatornák révén termőre változtatott ingoványokon vezetett át és a nagy vihar üvöltve dübörögte tul még a vonat zakatolását is.

Quest halkan emelkedett fel a helyéről és az alacsony válaszfalon átvetette magát. Editha hátradőlt fejjel kuporgott a kocsi egy szegletében, behunyt szemekkel — aludt.

Quest végig siklott az üléseken, mig vele

szembe került, aztán merőn tekintett abba a gonosz szenvedélyes arczba, melyen a sok festék, a hosszu évekig folytatott kicsapongó életmód és a részegeskedés eltörölhetlen nyomokat hagyott hátra — és visszaborzadt. Ime, itt az ő gonosz szelleme, az az aljas teremtés, amely őt bünből bünbe sodorta és tönkre tette. Ha ez nincs, ő most becsületes, köztiszteletben álló ember lehetne, nem számkivetett gonosztevő. Rövid néhány percz alatt egész eddigi hosszu, kinos élete minden küzdelmével és szenvedésével, büneivel és hibáival vonult el a szeme előtt.

És ime itt kuporog előtte mindennek az oka.

Nem, nem szabad megmenekülnie, boszut akar legalább, boszut. Ha számára nincs más menekvés, mint a halál, haljon meg kinozója is.

Elszántan vonta elő a töltött pisztolyt és Editha mellének szegezte.

De mi az? Sohse volt még ilyen nehéz ez a fegyver?

Nem, erre nem képes. Nem volt rá lelke. Egy alvó asszonyt nem tudott megölni bármily rosz volt is. Egész lénye fellázadt ez ellen. A pisztoly ölébe hanyatlott és Editha a neszre felvetette a szemét. Mozdulatlanul, a rettegéstől kővé meredten, holthalvány arczczal nézett rá. Ajkai sikolyra nyilottak, de a hang a torkán akadt. Ujjai némán mutattak a fegyverre.

— Ha egy hangot hallatsz, megöllek, förmedt rá Quest.

— Mit akarsz tenni? nyöszörögte végre Editha, mit akarsz ezzel a pisztolylyal és honnan kerülsz ide?

— A homályból, a hová most téged küldelek.

— Csak nem akarsz megölni?! jajgatott Editha remegve. Nem akarok meghalni. Félek a haláltól! A halál fáj! Jaj-jaj, ugy-e nem ölsz meg?

— De igen, megöllek, megigértem neked, hónapok előtt, hogy megöllek, ha alkalmatlankodol nekem. Te tönkre tettél és most nem marad számomra más menekvés mint a halál, azért meg kell halnod neked is.

— Oh nem, nem, nem! Mindent, csak azt nem. Részeg voltam, mikor az az ember oda vezetett; közel voltam az éhenhaláshoz, mindenemet elvették.

És tétova szemmel tekintett körül, vajjon nem jön-e valahonnan segitség, de hiába — egyedül maradt a fenyegető halállal. Lesiklott a padlóra és átölelte Quest térdeit, halálos rettegésben vonaglott lábainál s rekedt hangon könyörgött kegyelemért.

— Billy, te hajdan megcsókoltál, nem, nem ölheted meg azt a nőt, kit valamikor csókoltál. Oh kegyelmezz meg, kegyelmezz meg!

Quest összeszoritott ajkakkal irányozta feléje a pisztoly csövét és Editha fogvaczogva rogyott le a földre.

De a lövés nem dördült el. Quest egész lelke fellázadt e tett ellen.

— Nem, nem, hadd maradjon életben, hisz mire felvirradt a hajnal, neki már nem árthat többé. Jobbja lehanyatlott és részvéttel vegyes megvetéssel tekintett le a lábainál vonagló kigyóra, Editha arczából olvasta, hogy sikerült neki, egy pillanatra legalább meglágyitani a szivét. Egy gondolat villant fel benne, ha tán most, amig nem áll résen, fölébe kerülhetne. Quest nem erős ember. De a pisztoly!

Editha lassan felemelkedett.

— Jó, szólalt meg Quest, meggondolom, hogy életben hagyjalak-e? Ezzel egy pillanatra félrefordult és egy perczig nem hallatszott semmi nesz, csupán a kerekek sikongása és a vihar dühöngése a sötét éjben.

Editha elérkezettnek látta most az alkalkalmat. Vadsága ujra felébredt és egy hirtelen lökéssel kicsapva Quest kezéből a fegyvert, mint valami vadmacska ugrott neki és sovány, csontos kezével hátulról kezdte fojtogatni, még mielőtt Quest jóformán tudatára jutott annak, hogy orvul megtámadta.

Dulakodás közben a neki vadult asszony oda nyomta Questet a kocsi ajtajához.

De oh egek — az ajtó a rá nehezedő suly alatt megmozdult. A rozsdás ódon tolózár felpattant. Oh Isten! hangos sikolylyal buktak ki mindketten a viharos éjbe, egymást átkarolva merültek le a feketén hömpölygő zugó folyam hullámaiba.

Együtt merültek alá a viz fenekére, a halál kifürkészhetlen mélyébe.

A vonat pedig tova robogott, a szélvész tovább dühöngött és koromfekete éj borult tovább is a tájra.

Lenn pedig a sötét hullámok két összefonódott hullát sodortak a tenger felé, két hullát, melyek a halálban is mint az életben egymáshoz vannak füződve, két merev hullát, a melyeknek vonásain még egyre ott ült a gyűlölet vad dühe és a halálfélelem rettegése.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Tiz nap mult el azóta, a tragikus eset hire bejárta az egész országot, és számtalan ujságban számtalan czikk foglalkozott vele, de végre lelohadt az érdeklődés, hisz mindkét fél halállal mult ki és igy nem volt kilátás érdekfeszitő perre.

A merev ölelkezésben megdermedt két hullát a habok partra vetették a folyam egy mocsaras részén, aztán felvették a látleletet róluk és eltemették.

Majd más események vonták magukra a közfigyelmet és a boisinghami ügyvéd története, ki a kétnejüség vétkét követte el és ki aztán ilyen tragikus és rejtélyes halállal mult ki törvényes nejével együtt, el lőn feledve.

Bella iránt, kit tovább is Questnének neve-

zett mindenki, általános volt a részvét, de ő hidegen fogadta annak megnyilatkozását és visszavonultan élt.

Mihelyt férje halála kétséget nem szenvedett többé, Bella kinyitotta a pénzszekrényt és ráakadt a hátrahagyott iratokra.

Első dolga az volt, hogy Cossey Edwardnak magyarázó levél kiséretében visszaküldte a zálogleveleket és feszült várakozással nézett elébe válaszának. Nem kellett soká várnia, Cossey udvariasan nyugtázta a záloglevelek vételét és három nappal később Bella arról értesült, hogy ujra felmondotta de la Mollenak a kölcsönt. Nyilván eltökélt szándéka volt, hogy nem mond le tervéről, az egyedüli eszköz pedig, melylyel czélt érhetett, az volt, ha de la Molle nyakának szegezi a kést, kérlelhetlenül, folyton, fáradhatlanul.

Bella maga örökre végzett vele, de mindamellett csodálkozott azon a szivósságon, melylyel Edward tervéhez ragaszkodik.

Néhány nappal később, épen két héttel Quest halála után, Cossey mélyen elmerengve üldögélt a szobájában. Asztalát levelek boritották, melyek Londonba való utazását sürgették fontos üzleti ügyekben, de ő nem akart távozni; semmi a világon nem birhatta volna rá, hogy Boisinghamból csak egy perczre is távozzék. Hadd maradjanak elintézetlenül amaz ügyek, melyek nélküle el nem intézhetők. Eltökélt szándéka az volt, hogy Idát

nőül veszi, és hasznára forditva Quest halálát, ugy akarta kiaknázni a kinálkozó alkalmat, hogy megirta de la Mollenak, miként a záloglevelek ujra kezei között vannak és a dolgok ugy állnak ujra, mint azelőtt.

Ez az eljárás ugyan nem volt de la Molle inyére, hanem mindamellett nagyon udvariasan válaszolt Cossey levelére azzal a kijelentéssel, hogy neki mint azelőtt, most sem áll módjában, hogy lányát oly házasságra kényszeritse, melyről hallani sem akar, de hogy részéről nem áll semmi e frigy utjában.

Cossey egyetlen vigasza az volt, hogy gyülölt vetélytársa szintén kitiltatott a kastélyból és hogy az sem érintkezhetik most Idával.

Szerelme ezalatt oly mérveket öltött, hogy határt nem ismert, és Cossey az egész környéken pletyka tárgya volt.

Igy például — egyebek között — Idának egy (Isten tudja honnan) előkeritett arczképe nyomán életnagyságu olajfestményt készittetett egy hirneves angol festővel, mely képért ötszáz font sterlinget fizetett.

Most is e képpel szemközt ült a kandallónál és rábámult ama szép vonásokra, melyek a korai deczemberi szürkület homályában elmosódtak szemei előtt, midőn a cseléd váratlanul belépett és jelentette, hogy egy hölgy óhajt vele beszélni.

Cossey izgatott kérdezősködésére a cseléd azt válaszolta, hogy nem ismerhetett rá, mert a láto-

gató sürün le van fátyolozva, csak annyit mondhatott, hogy a termete kicsiny.

Erre Cossey nyugodtan visszadőlt a karszékébe és ujra elmerengett, mert most már tudta, hogy az alacsony termetü látogató nem lehet Ida, mintahogy egy perczig dőrén rémelte, Idán kivül pedig semmisem érdekelte őt. Nem is hallotta, hogy az ajtó nesztelenül felnyilik és igy Bella — mert ő volt az — nyugodtan szemlélhette őt egy perczig.

Halovány bájos arczán a részvét meleg érzete tükröződött, a mint ott látta a beteges férfit mozdulatlanul elmerengeni a falon függő kép nézésébe.

— Szeretném tudni, mért vagyunk arra kárhoztatva, hogy mindig azt keressük, a mit soha fel nem lelhetünk? szólalt meg Bella hangosan.

Edward megfordult és a kandalló lobogó tüzének fényében megpillantotta Bella édes arczát és fekete köpönyeggel fedett alakját. Felpattant ültéből és Bella levetette a nehéz köpönyeget, mely karcsu babatermetét elfödte; de hová lettek aranyos csillogó fürtjei, hová gömbölyded idomai? Lesoványodott testét durva kék vászonruha fedte, melyen egy nagy kereszt feketélt és homlokát apácza főkötő koszoruzta.

Edward hangosan felkiáltott, nem hitt a szemeinek.

— Bocsáss meg Edward — suttogta Bella édes, dallamos hangján. Ez a látogatásom tán szinpadias jellegü, de azért öltöttem ezt az apáczaru-

hát, mert ismeretlenül akarom elhagyni a várost, és mert tudtodra akarom ezzel is adni, hogy nem fogok neked többé alkalmatlankodni. Nem gyujtanád meg a gyertyát?

Edward gépiesen engedelmeskedett.

Bella pedig leült és tenyerébe rejtette az arczát.

— Mit jelent mindez — Bella?

— Agnes testvér vagyok ezentul, szólt Bella lemondtam a világról és beléptem egy kolostorba, melynek tagjai betegápolással foglalkoznak. Azért jöttem, hogy bucsut vegyek tőled, hogy egy utolsó istenhozzádot mondjak neked.

Cossey meglepetten bámult rá, nem értette őt most sem, mint a hogy sohsem értette meg

— Edward, folytatta Bella lassan, emlékszel, hogy minő kötelék füzött össze bennünket és tudod, hogy mily jelentőségü az ilyen kötelék nőre nézve; azt is tudod, hogy — hogy egész szivemmel, egész lelkemmel szerettelek. Itt a hangja egy perczig elakadt de azután gyorsan folytatta. Arra is emlékszel, hogy az a viszony véget ért. Nem azért jöttem, hogy szemrehányásokkal illesselek, mert én voltam a hibás, és ha vétettél én ellenem, szivből megbocsátok. Bármily emlék is él tovább szivemben, esküszöm, hogy minden keserüséget elfojtva, imádkozni fogok érte, hogy boldog légy a saját módod szerint. Én voltam hibás, szerető, ha igaz ugyan, hogy mi emberek szabad akaratunk szerint cselek-

szünk, amit be nem lehet bizonyitani; mert igy kötelességem lett volna a férjemet szeretni, vagyis inkább azt az embert, kit férjemnek tartottam, mert minden hibája mellett más agyagból volt ő gyurva mint te, Edward.

Edward egy szót sem válaszolt.

— Tudom, hogy szived még mindig rajta csügg — szólt a kandalló fölötti képre utalva és hogy engem már semmibe se veszesz, ha ugyan valamikor számitottam az életedben. Ha most távozom, tán nem is fogsz rám gondolni soha többé. Nem tudom, vajjon eléred-e a czélodat, de amaz eszközöket, a melyek révén el akarod érni, utálatosoknak tartom. Bármi legyen is a vége, a sorsod az lesz, a mi ez enyém; olyant szeretsz, a ki nemcsak közönyös irántad, hanem még gyülöl is és mást ajándékozott meg a szeretetével; ennél nagyobb kint pedig nem tudok képzelni.

— Szép kilátásokkal kecsegtetsz, szólt Cossey boszusan.

— Igazat mondok. Mit gondolsz, milyen lehetett az én életem, hogy most oly teljesen reménytelenül, oly lesujtottan állok előtted örökre lemondva a világ gyönyöreiről. És most, tette hozzá rövid szünet után, most még egyet kell mondanom, mert nem akarok távozni, — ha ugyan még távozni engedsz — miután megtudtad — anélkül, hogy bevalljam neked

És szemét merőn Cossey arczára szegezve, szilárd hangon szólt:

— Én szántszándékkal lőttem rád, Edward.

— Mit mondasz, kiáltott Edward felpattanva meg akartál ölni?

— Igen! De ne itélj el, Edward. Én is csak husból és vérből vagyok és a féltékenység megőrjitett. Te azzal csuloltál, hogy szeretőd valék és hogy nem vagyok illő társaság a jövendőbeli feleséged számára. Ez őrültté tett és mivelhogy ép alkalom nyilott rá — fegyver lévén a kezemben — és én rád lőttem. Isten bocsássa meg a bünömet, de ugy hiszem, én többet szenvedtem még mint te.

Cossey mindeddig mozdulatlanul hallgatta, aztán mintha feleszmélne, a csengetyü után nyult.

Bella utját állta.

— Mit akarsz?

— Hogy mit akarok? A rendőrségre akarok küldeni, hogy téged mint gyilkost bekisérjenek, egyébb semmit.

Bella megfogta a karját és mélyen a szemébe nézett, aztán elbocsátotta.

— Jogodban áll. Csengess és hozasd a rendőröket, csak el ne felejtsd, hogy mindeddig senki sem sejti a valót, és hogy akkor minden ki fog derülni.

Ez észre téritette Cosseyt és keze lehanyatlott

— Nos, mért nem csengetsz.?

— Meggondoltam, jobb lesz ha utaidon indulsz. Nem akarok tudni rólad. Elég bajom volt már veled és a vége az volt, hogy meg akartál ölni. Menj, én is azt hiszem, hogy legjobb neked a

kolostor, mert sokkal veszélyesebb és gonoszabb teremtés vagy, semhogy tanácsos lenne téged szabadon járatni.

— Oh, sohajtott fel Bella fájdalmasan. És te vagy az a férfi, akiért ennyire jutottam? Oh Istenem, be kinos ez az élet!

És keblére szoritva mindkét kezét az ajtó felé vánszorgott, ott még egyszer megfordult és elfojtott hangon kérdé.

— Edward, én örökre távozom, nincs számomra engesztelő szavad?

Cossey haragos tekintetet vetett rá, aztán sarkon fordult.

Bella pedig fájdalomtelt szegény szivéhez szoritva a kezét hagyta el a szobát, a házat, és a várost, hogy örökre visszavonuljon a világtól. A sors könyvében meg volt ugyan irva, hogy évek multán tragikus körülmények között kell egymást ujra látniok, de ez nem tartozik történetünk keretébe.

Bella meghalt a világ számára, de van egy másik világ is tele betegséggel, nyomorral és gyalázattal, és ott ragyog fel napsugárként Agnes nővér szelid, bánatos arcza.

Szegény asszony! Végzetes szerelme és érzelmeinek hatalmas megnyilatkozása, mely szerencsésebb körülmények között minden szépre, jóra és nemesre pradestinálta volna, bünbe sodorta őt. De bár hogy is vétkezett, megbünhödött érte.

Isten veled, szegény Bella! Béke legyen veled!

HATODIK FEJEZET.

Ezalatt szomoru idők jártak Honham Castlere. Cossey ügyvédjei szigoruan ragaszkodtak az ő utasitásaihoz és hallatlan makacssággal meg bámulatos találékonysággal sikerült napról napra valami uj furfangot kieszelniök, amivel a vérig kinzott földesurat zaklassák.

Majd a záloglevelek átiratása körül támadt költségekről volt szó, melyek igaztalanul irattak kliensük terhére, majd egy negyedévi kamathátralékról, melynek rögtöni törlesztését követelték, ugy hogy a szegény de la Molle majd elvesztette a fejét.

Erős idegrendszere is szenvedni kezdett a folytonos gondok terhe alatt és tiz évvel idősebbnek látszott mint azelőtt. Ida is halványan és betegesen járt-kelt, és arcza fáradt, nyugtalan kifejezést öltött.

Deczember tizenötödikén tetőpontjukat érték el a gondok. Midőn Ida a reggelihez ült, apja a posta átnézésével foglalkozott.

— Mi ujság, apám?

— Mi az ujság, kérdé az öreg ingerülten. Semmi csupán egy uj követelés — semmi más. Ámbár százszor mondtam már nekik, hogy forduljanak az ügyvédemhez, ők következetesen én hozzám fordul-

nak és én nem tudom, hogy mit tegyek. Annyit tudok, hogy nekem most nincs se kétszáz fontom az adósság törlesztésére, sem a negyedévi kamatokat nem tudom kifizetni. Nekem végem van, számomra egy van csupán: a halál. Ez a sok szám megzavarja a fejemet. Öreg ember vagyok és ezt a sok gondot és bajt már nem tudom elviselni.

— Ne szólj igy, apám, felelt Ida, de más vigaszt nem nyujthatott, mert ő maga is belátta, hogy a helyzetük kétségbeejtő.

— Könnyü ezt mondani, de a tények beszélnek. Tönkre jutottunk és bele kell nyugodnunk.

— Nem lehet hát pénzt keriteni sehonnan sem? Nem lehet ezen segiteni? kérdé Ida.

— Minek kérded? Te ép oly jól tudod azt, mint én, hogy mi lehetne az egyetlen mentségünk de nincs rá jogom, hogy téged arra kényszeritselek. Csakhogy most már magam is hiszem, hogy legjobb lenne, ha rögtön elhagynók a házat és valahol valami paraszt kunyhóban letelepednénk, föltéve, hogy marad annyi pénzünk, a miből megélhetünk. Én már nem birom tovább fenntartani a látszatot.

Ida felemelkedett és szomoruan, de elszántan odalépett az apjához, és a szemeibe nézett.

— Apám, kivánod, hogy nőül menjek ahhoz az emberhez?

— Hogy kivánom-e? felelt de la Molle ingerülten és komoly tekintete elől kitérve. Nekem ahhoz semmi közöm. Ha akarod tudni, hát tudd

meg, én gyülölöm őt. Ugy viseli magát velünk szemben, mint egy gazember és aljas kényszer az, a mit ránk gyakorol, de mindamellett ez volna az egyetlen mentség.

— Apám, szólalt meg Ida ujra, akarsz nekem még tiz nap időt hagyni karácsonyig. Ha mától fogva karácsony első napjáig nem történik valami csoda, a mely megment, nőül megyek Cosseyhez.

Hirtelen reménysugár villant fel de la Molle szemében, de rögtön elforditotta a fejét, hogy palástolja az örömet, a melyet lányának e kijelentése okozott neki. Ida azonban észrevette.

— A mint akarod, szólt az öreg közönyösen, a mint akarod. Én már nem birok a gondjaimmal; tégy ugy, a hogy jónak látod.

Ezzel felkelt, érintetlenül hagyva a feltálalt reggelit.

Ida pedig az nap éjszaka irta meg ez elhatározását Haroldnak, a kit hetek óta nem látott már és ez a levél oly szeretetteljes és szenvedélyes volt, a minőt Ida higgadt nyugalmától fel se tételezett volna senki.

»Igy hát arra az elhatározásra jutottam, Harold, igy zárta be Ida levelét, hogy megteszem, a mit apám boldogsága megkövetel tőlem. Nem marad más választásom, ezt be fogod látni magad is. Tiz napi határidőt kértem még, ámbár magam se tudom mért. És most, mit mondhatnék egye-

bet, mint: Isten hozzád! Szeretlek, Harold, ezt nem titkolom és soha, soha más férfit nem fogok szeretni. Emlékezzél erre vissza, a mig élsz, hogy szeretlek, rád gondolok és sohase felejtlek. Számunkra egy remény marad csupán, a sir. A sirban vége szakad minden földi kötelességnek, a sirban ha nem is leszünk egymásé, de legalább feledés lesz ott számunkra. A szivem ugy fáj és nem tudom, mit mondjak neked, mert szavakba nem tudom azt foglalni, a mit érzek. Erőm megtört, agyam kiszáradt, és szeretnék meghalni. Néha még az Istenben való hitem is megrendül, abba az Istenbe, ki annyira kinozza a teremtményeit és csak azért ismerteti meg velünk a szerelmet, hogy eltiltson tőle. De most itt a vég. Sajnálj engem, Harold és gondolj rám!

Gondolj rám és sajnálj, de ne jöjj közelembe. Mihelyt eljegyzésünk hirét veszed, menj el innen menj el messze, minél messzebb, annál jobb. Igen menj el Ujzeelandba, mint a hogy a multkor emlitetted és az emberi gyengeség iránti könyörületből hadd ne lássam soha többé szeretett arczodat. Tán irhatsz néha onnan, ha Cossey ur megengedi. Menj el innen és keressél ott valami foglalkozást, az majd szórakoztat; te még sokkal fiatalabb vagy, semhogy szegre akasztanál minden foglalkozást, érdeklődjél a politika iránt, foglalkozzál irodalommal, tégy bármit a mi iránt érdeklődöl és a mi igénybe veszi gondolataidat. Itt küldöm

az arczképemet és egy gyürüt, a mit gyermekkorom óta éjjel nappal viseltem, a kis ujjadra tán rá fog illeni. Viseld emlékül, az anyámé volt. És most Harold, később jár az idő, kimerült vagyok és mit mondhat egy nő annak a férfinak, a kit szeret és a kiről örökre le kell mondania. Csak azt az egyet: Isten veled! Ida«

Midőn Harold e levelet vette, megsemmisülten rogyott le székébe. Uj tápot nyert reménynének e váratlan meghiusulása teljesen lesujtotta és sehol nem látott menekvést. Ida elhatározása ellen nem mert szót emelni, mert bármily rettenetes is volt annak következménye mindkettejükre nézve, Harold szive mélyén meg volt győződve arról, hogy a szeretett nő nemcsak helyesen, hanem nemesen cselekedett. De ez a tudat majd megörjitette és a pokolnak nincsenek irtózatosabb kinjai, mint amilyeneket az ezredes e tiz nap alatt szenvedett.

Nem csoda tehát, ha jóságos szivében határtalan gyülölet és harag ébredt szerencsés vetélytársa ellen. És mert bár méltányolni tudta Cosseynak Ida iránti szenvedélyét, Harold első sorban gentleman volt és nemes jelleme felháborodott annak láttára, hogy minő könyörtelenül kényszerit Cossey egy gyenge nőt arra, hogy ellenszenve daczára nőül menjen hozzá.

Feltette hát magában, hogy nyiltan szemébe mondja Cosseynak a véleményét, legazemberezi őt és párbajra hivja.

HETEDIK FEJEZET.

Harold békés kedélye rendszerint fellázadt ugyan az ellen, hogy valaki más ember vérét ontsa, de jelenlegi hangulatában legnagyobb örömére szolgált volna, ha élethalálharczra nyilik alkalma Cossey ellen. Cossey azonban udvariasan köszönte meg e kitüntető propozicziót és kijelentette, hogy neki egyelőre elég volt a lövésekből.

Ezzel a kérdés elintéztetett. Harold nem tehetett semmit, keze meg volt kötve. Válaszolt tehát Ida levelére és megirta neki, hogy bele nyugszik a változhatlanba. Tudomására jutott az is, hogy de la Molle Cosseyt arról értesitette, miként lánya karácsony napján döntő választ fog adni ajánlatára, ugy hogy az ügyvédek zaklatásai mintegy varázsütésre véget értek, mert a válaszban többé nem lehetett kételkedni.

Harold pedig hozzáfogott az uti előkészületekhez és befolyásos barátjaihoz fordult, hogy ujzeelandi hangadó előkelőségekhez ajánlják be őt. Aztán hirdette, hogy Molehill eladó vagy bérbe vehető.

Igy érkezett meg a karácsonyest, Ida döntő elhatározásának előestéje. Harold egyesegyedül vacsorázott szobájában és hallgatta a hózivatar dühöngését, mely a ház körül üvöltött. Izgatottan

járkált fel és alá a tölgyfaburkolatu ebédlőben és addig törte a fejét ezerféle kalandos terven, mig a feje belefájdult. Az óra közelg, a vész borong azoknak feje fölött, a kiket ő szeret. Nincs hát menekvés? Oh Isten, ha most, a de la Molle család legnagyobb, legégetőbb szükségében előkerülne Sir James rejtett kincse. De mikor ez a kincs mese volt csupán és ha létezett is egykor, nyoma veszett régen. Harold elővette Sir James levelének másolatát.

— Mégis csak furcsa dolog! Mért ragaszkodott az öreg ur olyan makacsul ahhoz az utolsó óhajához, hogy ezt a bibliát a fiának kézbesitsék? És mért irta rá azt a kissé homályos üzenetet?

Ha Idának mégis igaza volna és ez a levél valami kulcsot vagy titkos irást tartalmazna, ugy az nem lehet valami nagyon bonyolódott vagy nehezen kitalálható, mert hisz arra kellett törekedni, hogy a fia, sejtve a benne rejlő titkot, ráakadhasson apja végső szavaira.

Harold maga elé tette a papirlapot és karosszékébe dőlve bámult rá ma is, mint a hogy azt már számtalanszor tette volt.

»*Ha hozzád jut halálhirem fiam, azért ne busulj, hogy gyilkos lázadók áldozata lettem. Hidd meg, oh hidd meg, a Mindenható szent akarata ellen mi sem történik. Isten veled édes fiam. Ha a földön nem is, a menyországban. Isten trónja előtt látjuk egymást. A kincsemet. fiam, oly jól elrejtet-*

tem, hogy én miatta nyugodtan halhatok meg. Kinek jóságos teremtönk osztályrészül szánta, az megtalálja.«

Harold elölről és hátrafelé olvasta, aztán keresztbe illesztette össze a szavakat, mindhiába. Végre a nagy fáradságtól kimerülten elaludt. Álma oly mély volt, hogy midőn hosszabb idő mulva egyszerre csak minden átmenet nélkül annak tudatára jutott ismét, hogy felébredt, olyan gyors volt az átmenet álom és ébredés közt, mintha be se hunyta volna a szemét. Később azt szokta mondani, hogy ugy érezte, mintha valaki hirtelen költögetné. És olyan furcsa érzés fogta el, mintha álmában meghalt volna és most uj életre ébredne.

De ez csak egy pillanatig tartott. Soká alhatott, mert lámpája elaludt és a tüz is alig pislogott a kandallóban. A sötétben tapogatózva kereste a gyufatartót. Végre rá is akadt és gyufát gyujtva, annak hirtelen felvillanó fénye ép a vele szemközti papirlapra esett.

És ime lehet, hogy csodás véletlen, lehet, hogy a sötétséget hirtelen felváltó villámszerü fénysugár következtében a tele irt papirlap soraiból, midőn Harold tekintete véletlenül azokra irányult, csupán hat betü bontakozott ki világosan, a többi ugy tünt föl, mint alaktalan elmosódott fekete folt, a mely e hat betüt összekötötte.

E hat betü a következő volt

H. A. L. O. T. T.

És legnagyobb meglepetésére e betük az első, hatodik, tizenegyedik, tizenhatodik, huszonegyedik és huszonhatodik szó kezdőbetüi voltak.

A gyufa kialudt és ő rögtön meggyujtott egy másikat.

»HALOTT« ismételte Harold hangosan gépiesen betüzgetve a szót. Ez a csodás véletlen élénk érdeklődést keltett benne.

Gyertyát gyujtott és tüzetesen vizsgálta az első sorokat. Legelőször is szemébe ötlött, hogy az a hat szó, melynek kezdőbetüi összefüggő értelemmé sorakoztak, majdnem egyforma távolságban vannak. Lehetséges volna e? Gyorsan megszámlálta a szavakat. Ugyvan! Az első szótól kezdve a betük minden ötödik szó kezdőbetüi.

Izgatottságtól reszketve elővette a czeruzáját és aláhuzta minden ötödik szó kezdőbetüjét ilyformán:

Ha hozzád jut halálhirem, fiam Azért ne busulj, hogy gyilkos Lázadók áldozata vagyok. Hidd meg, Oh hidd meg, a mindenható Teremtő akarata ellen misem Történik. Isten veled, édes fiam. Ha a földön nem is A menyországban Isten trónja előtt Látjuk egymást. A kincsemet fiam Oly helyre rejtettem, hogy én Miatta nyugodtan halhatok meg. Kinek Jóságos teremtőnk osztályrészül szánta, az Megtalálja.

Mikor ez megvolt, kiirta a betüket egy lapra:

— *Halotthalom J. M.*

Egy perczig merőn nézett rá, aztán világosan látott mindent.

Ráakadt a talány megoldására.

Ez a megoldás igy hangzik:

— *Halotthalom* J. M.

Visszafojtott lélegzettel, dobogó szivvel számlálta meg még egyszer e szavakat, vajjon nem tévedt-e?

Nem, a megoldás helyesnek bizonyult!

Halotthalom, ez a neve az ő saját kertjében levő dombnak, a melynek eredete felett tudós régiségbuvárok vitatkoztak és a melynek tetejében az ő boldogult nénje nagy költségen emeltetett egy kis tetőt, hogy ezzel bebizonyitsa, miként a domb közepén lévő mélyedés egy régi britt család hajdani lakhelye volt.

— Nem ez nem lehet véletlen, hogy minden ötödik szó kezdőbetüi együttvéve ezt a szót alkotják, az öreg földesur börtöne éjjelében találhatta ki ezt a titkos irást abban a reményben, hogy valamelyik utódja ráakad a nyitjára.

Misem természetesebb, mint hogy az öreg ur ezt a helyet választotta kincse rejtekéül, a melyről már akkor is azt hiresztelték, hogy ott kisértetek járnak, annál is inkább, mert az ő idejében Molehill és igy a Halotthalom is családjáé volt még.

És mi sem hihetőbb mint hogy neki jutott az a szerencse, hogy a sok évszázadokon át hiába keresett kincsre ép a legégetőbb szükség perczében ráakadjon.

NYOLCZADIK FEJEZET.

Harold az órára nézett. Éjfél után egy órát mutatott, tehát itt volt az ideje a lefekvésnek, de Haroldnak eszébe sem jutott az alvás; ezzel a felfedezéssel ugy sem tudott volna aludni. És azonkivül a holnapi hajnallal felvirrad a döntő nap, mely mindkettőjük sorsa felett határoz. Ha jöhet segitség, ugy még ma éjjel kell annak jönnie, mielőtt a vár megadta magát. Mert ha az eljegyzés egyszer megvolt, akkor nehézségekbe ütköznék annak felbontása, még akkor is, ha megkerül a szükséges pénz.

De vajjon tényleg ráakadt-e a titok helyes nyitjára és ha ráakadt is, vajjon nem emelte-e el hivatlan kéz az ősök kincsét?

Harold feltette magában, hogy a helyszinére ellátogat és megnézi, mi itt a teendő. Vadászcsizmát huzott tehát, egy régi kopott kabátját vette fel, és a kert kulcsával, valamint egy széllámpással fegyverkezve az éjszakai expedicziókhoz, nesztelenül lopózott ki a hátsó ajtón. A vihar künn dühöngve üvöltött, zord zimankós éj volt és

oly csipős hideg dermesztette meg tagjait, hogy Harold egy perczig habozott.

De a következő perczben már elszántan ment neki a meredek halomnak. A halvány hold koronga sápadtan fehérlett az ólmos téli égbolton — a szél zokogva sivitott át a magas tölgyek lombtalan ágain, melyek ugy jajgattak mint kinzott hazajáró lelkek.

Harold nem volt külbenyomások iránt fogékony, ideges ember, de az egész helynek olyan kisérteties külseje volt, hogy önkénytelenül eszébe jutott mindama rémrege, ami ezzel kapcsolatosan a nép ajkán kering.

Egész Boisinghamban nem akadt volna ember ki naplemente után mert volna csak egy félórát is tölteni a Halotthalmon.

De Harold ezzel a mesebeszéddel nem törődött és rövid gyaloglás után felért a nyaralóba, melynek ajtaját kinyitotta. A nyaralónak szánt, de soha használatba nem vett házikó teteje egy körülbelül harmincz lábnyi átmérőjü mélyedés fölé borult, mert a halom teteje ki volt vájva mint azok a tennisbotok, amelyekkel a játszók felfogják falapdáikat. Az épület idővel omlásnak indult és csupán kerti eszközök, tört palánkok, és mindenféle limlom raktárául szolgált.

Harold belépett és magára zárta az ajtót. Midőn a nagy üres terem közepén állt, felvillant benne az a gondolat, hogy a kincs, ha ugyan tény-

leg itt lenne elrejtve, nem lehet másutt mint a halom bensejében, a föld keblében. És feltette magában, hogy ha már itt van, hát hozzá fog az ásáshoz, ha nem is vezet semmi eredményre. Az egyik szögletben ócska kapákra, ásókra és lapátokra akadt és saját dőreségén mosolyogva, hozzáfogott a munkához. A talaj homokos lévén, könnyen megmunkálhatónak bizonyult.

Már egy óra óta folyt a munka nagy buzgón és Harold homlokáról gyöngyözött a verejték, midőn az ásó egyszerre valami kemény tárgyba ütközött, a miben egy lándzsahegyre meg néhány csontdarabra ösmert. Ez ugyan nagyon érdekes lelet volt, de mégsem az, amit ő keresett.

Lankadatlanul dolgozott tovább, mig majdnem övig állt az önásta gödörben, aztán abbahagyta és feltette magában, hogy lemond a dologról, mert nem tudta, micsoda magyarázatot adjon reggel kertészének a gödör keletkezéséről. Hanem aztán ujra meggondolta és arra számitva, hogy az egész ásatást az ide hazajáró kisérteteknek és szellemeknek fogják betudni, tovább dolgozott.

Egy nagy kosár segitségével kihordta a felhalmozott földet és eközben egy vas feszitő rudat pillantott meg a többi szerszám között, a melyet magához is vett és leszállva a gödörbe, beleverte azt a talajba. Midőn a feszitővas körülbelül két lábnyira beleszaladt a puha homokos talajba, valami keménybe ütközött. Semmi kétség, ott kőre

kellett akadnia. Harold ideges izgatottsággal dolgozott tovább, kihuzta a feszitő vasat és ujult erővel fogott az ásáshoz.

Egy órai ernyedetlen munka után kőfalazatra akadt, mely valami földalatti téglaboltozatnak látszott, mert a feszitővas kongó hangot adott, midőn oda ütődött a kövezethez, és igy kétséget nem szenvedett, hogy üres tér rejlik alatta.

Kettőzött kiváncsisággal és izgatottsággal illesztette bele a feszitő rudat a kövezet egy repedésébe és nagy erőmegfeszitéssel sikerült egy nagy lapos követ kiemelni a boltozatból. Kezdetnek ez is megjárta és egész erejével neki vágta a rudat a boltozatnak, mig az végre engedett a hatalmas csapásoknak és darabonkét lemorzsolódva hullott le a mélységbe, egy körülbelül négyszöglábnyi nyilást képezve.

Harold mohó kiváncsisággal hajolt e nyilás fölé, de a következő perczben már is levegő után kapkodva huzta vissza a fejét. A felcsapó romlott büzhödt lég majd megfojtotta és Harold belátta, hogy várnia kell, mig a levegő ott lenn felfrisül a fentről beáramló tiszta ozontól és hogy okvetlen szüksége van valakire, a ki segitségére legyen munkájában. De kit hivhatna ide éjnek idején? A saját kertészét a világ minden kincséért se lehetne rábirni, hogy éj idején ide tegye a lábát. De la Molle-t késő órában nem verheti föl az ágyából és azonkivül kerülték is egymást az utóbbi időben.

Hanem György. Az remek egy gondolat. Az lesz az ő embere. Mióta az egyszerü szolga a valódi Questnére rábukkant, Harold nem mindennapi észszel megáldott embert becsült benne.

Lélekszakadva futott hát a zugó szélvész daczára György közeli tanyájára. A ház az álom mély csendjében pihent, de egyik ablakában világosság piroslott, bizonyára nem alhattak a lakói a dühöngő vihar tombolásától. Harold kavicsokat dobált az ablakra, hogy észrevétesse magát és azoknak egyike berepesztette az ablaktáblát is, — mint a hogy Quaritch később értesült, — és György édesen szundikáló feleségét ép orron találta.

A következő perczben piros éjjeli sapka jelent meg az ablakban.

— György, orditotta az ezredes, túlkiabálva a vihart.

— Ki az?

— Én! Quaritch ezredes. Jöjjön le, beszédem van magával.

A következő pillanatban a kapu kordult és Harold belépett a házba.

— Az Istenért, ezredes ur? Mit müvelt? Milyen az arcza, a keze, a ruhája? Valami baj történt tán a kastélyban.

— Nem, nem! Hallgasson ide, ugye hallott maga is arról a kincsről, a mit az öreg James de la Molle elrejtett Cromwell idejében?

— Igen, hallottam róla! Tán felszinre hozta a vihar?

— Nem, de ugy hiszem közel állok annak a felfedezéséhez. Adjon valamit innom, vizet vagy tejet és elmondok mindent. Egész éjszaka ástam és a torkom olyan száraz, mint egy téglavetőkemencze.

— Ásott? Hol?

— A Halotthalomban.

— A Halotthalomban? Köszönöm. Mondhatom kedélyes kis hely arra, hogy az ember ott egész éjjel ássa a földet, szólt György néma meglepetéssel és elsietett a kivánt tejért.

Harold megivott belőle három pohárral és aztán elmesélt a történtekből annyit, a mennyit György tájékoztatása czéljából szükségesnek tartott.

KILENCZEDIK FEJEZET.

A hallottak után György késznek nyilatkozott arra, hogy elkiséri az ezredest vihar és kisértetek daczára is. Mint a földesur meghittje, tudta, mi áll itt a koczkán.

Az emberemlékezet óta hallatlan viharral küzdve, mely a templomhoz vezető ösvényt szegélyző nyárfákat sorba ledöntötte, végre valahára odaértek a nyaralóhoz, melynek ajtaját bezárva, menedéket találtak a vihar elől, ámbár a tomboló szélvészben csak ugy ingadozott a rozoga épület.

— Csak ránk ne szakadjon a tető. orditotta György, de Harold rá sem figyelt. Meggyujtották a magukkal hozott három lámpát és leszálltak a gödörbe, ami a remegő Györgynek nem kis áldozatába került. Aztán letérdeltek és bevilágitottak a földalatti pinczébe, de a beható fény nem volt elegendő a sötétség felderitésére.

— Van-e hágcsója, ezredes ur? kérdé György magához térve első meglepetéséből.

— Nem, arra nem gondoltam, hanem van itt egy erős nagy kötelem.

Ezt a vastag kötelet lebocsotották a pincze fenekéig, aztán felhuzták ujra és megmérték a mélyét. A barlang körülbelül tizennyolcz lábnyi mélynek bizonyult.

Harold rákötötte a kötelet a nyilás fölé keresztbe fektetett feszitő rudra és hatalmas csombókokat kötött, hogy azokon leereszkedjék.

De György megelőzte őt, égő kiváncsiságtól gyötrötten megfeledkezett a rossz hirben álló hely veszedelmes voltáról; fogai közé szoritotta az égő lámpás fogantyuját és keresztül bujva a szük nyiláson, óvatosan leereszkedett.

— Szerencsésen érkezett le? kérdé Harold izgatottságtól reszketve.

— Igen, felelt György. Harold belepislantott a nyilásba és látta, hogy György magasan tartja a lámpást a feje fölött és merőn bámul egy pontra.

A következő pillanatban rémes sikoly hang-

zott fel, a lámpás zörögve hullt a földre és a kötél megrándult.

Egy másodperczczel később György piros sapkájának a bubja piroslott a nyiláson át.

— Jaj, jaj, segitsen ki innen, ezredes ur, különben itt fog és leránt magához.

— Kicsoda? kérdé Quaritch, kinek a háta is lúdbőrzött egy kicsit.

De György nem akart felelni, mig végkép ki nem került a pinczéből, és az ezredes kénytelen volt őt erőszakkal visszatartani, hogy őrült futásnak eredve, meg ne szökjék.

— Mi van ott lenn? rivalt rá végre.

— Egy kisértet, egy igazi kisértet, felelt György fogvaczogva merőn a nyilásra szegzett tekintettel, mintha attól tartana, hogy ijedtségének a tárgya rögtön feltünik ott.

— Eh, terefere. Micsoda szamarakat beszél maga? Milyen volt az a kisértet?

— Fehér, csupa csont.

— Csupa csont? Oh maga bohó, hisz az csontváz.

— Nem mondom, hogy nem az volt György válasza, hanem ha tényleg csontváz, hát hét láb hosszu, egy kőházban ül és lélegzik.

— Dőreség. Hogy ülhet egy csontváz? Hisz darabokra esnék.

— Oh igen, ha meg van halva, de ez él, mert intett nekem a fejével.

Harold érezte, hogy neki is inába száll a bá-

torsága, ha soká hallgatja ezt a beszédet, azért félbeszakitotta őt.

— Hallja György, én nem vagyok olyan ijedős. Brr, micsoda zivatar. Én lemegyek magam.

— Tessék, én megvárom, mig visszajön, ha ugyan visszajön.

Harold is nagynehezen átfurakodott a nyiláson és nem minden aggály nélkül lereszkedett. A nehéz fojtós sürü levegő bénitón nehezedett az idegeire és majd megfosztotta a hidegvérétől. De aztán erőszakolt nyugalommal nézett széjjel.

Három lépésnyire tőle, a pincze közepén ült vagy inkább feküdt egy csontváz egy nagy kőkoporsóban hátra dülve, olyan forma helyzetben, mint a hogy egy magas férfi kuporog egy termete arányának meg nem felelő kádban. A csontos karok lecsüngtek mindkét oldalán, a csontos lábszárak Harold felé meredtek és a nagy fehér koponya lecsüggött a széles mellkasra.

A koponya pedig önmagától mozdult meg rezegve és ilyenkor az állkapocs csörömpölve csapódott a mellkashoz és a fogak is halkan zörögtek.

Harold rémülten nézte ezt és nem volt sok hija, hogy ő is szökésnek eredjen, mint György. Hogy tudta ez a csontváz megmozgatni a fejét? Hisz akkor a fejének le kellett volna esni.

Már meg is fogta a kötelet, midőn György. rákiáltott:

— Nos, ezredes ur, megfogta önt már?

Az emberi hang hallatára magához tért ujra.

— Nem! felelt a lehető legnagyobb bátorsággal és aztán összeszoritotta a fogát és visszafordult.

Lámpása fénye mellett megvizsgálta a csontvázat és ráakadt, hogy a koponya rozsdás dróton van hozzá erősitve a gerinczoszlop egyik gyürüjéhez.

Ez emberi kéz művének bizonyult furfang eloszlatta Harold félelmét, mert még e rémes környezetben is rögtön tisztában volt magával, hogy kisérteties csontvázak nem igen szoktak maguknál hordani drótot, amivel koponyájukat megerősitsék. A koponya rytmikus mozgását pedig a vihar okozhatta, mely a halmot fenékig megingatta.

Megkönnyebbülten sohajtott fel és körültekintett. Egy tágas téglaboltozatban látta magát, melynek falairól itt-ott leváltak ugyan egyes kövek, de mely szétmálló falazata daczára kitünő szerkezetünek bizonyult. A pallóra szegezve a szemét, észrevette azt is, hogy a bólogató csontváz nem az egyetlen itt.

A pincze közepén nagy körben hevertek különböző csontvázak, csupán egy hely volt üres, és az valószinüleg a kör középpontjául szolgáló kőkoporsóban elhelyezett csontváz helye volt.

Legelső dolga volt, hogy megvizsgálja magát a kőkoporsót, mely alakjáról következtetve ama kőládák egyike lehetett, amelyekben Anglia őslakói elégetett halottaik hamvait őrizték.

Aztán tüzetes vizsgálat alá vette az egész csontvázat és arra a felfedezésre jutott, hogy az egészet erős drótozat tartja össze. Kétségtelenül oly kéz műve volt, melynek tulajdonosa akkor született csak, midőn a csontvázról már rég leporladtak az izmok.

De hol van ám a kincs? Majdnem elvesztette a bizalmát és már azt kezdte hinni, hogy csupán érdekes régiségi lelet az egész. Hanem mielőtt tovább kutatott volna, felkiáltotta Györgynek, hogy jöjjön le, nincs itt lenn semmi se, amitől tarthatna, csupán egy halom emberi csont hever imitt-amott.

Hosszas rábeszélés után végre ráfanyalodott a hősies György és fogvaczogva állt meg lenn, mialatt Harold körüljárta a pinczét. De a kincsnek nyoma se látszott. Balfelől, a honnan a kövek leváltak, valami nyilás feketéllt ugyan, és Harold látta, hogy ott is van egy mélyedés, kétség kivül valami titkos kijárat, de a kincs ott semmiesetre sem rejlik. Ha ez a kincs nincs elásva, vagy ha abban a titkos folyosóban nem akadnak rá, akkor tán nincs itt semmi.

És mégis — mit jelent ez az összekötözött csontváz? Tán az őrzi a kincseket. Gyorsan oda sietett. Semmi, a csontváz medenczecsontjai a kőkoporsón nyugodtak.

— Tán a kőláda alatt van a kincs eltemetve, szólalt meg végre György, kinek a fogai még mindig összeverődtek.

— Pompás gondolat, Harold az elhunyt ősök egyikének a lapoczkájával felásta a puha homokot, a melybe a kőláda bele volt illesztve. — Ásott — ásott, de a láda feneke nem került a napvilágra Vagy bele volt erősitve a koporsó a talaj kő üregébe, vagy kettős feneke volt a ládának. Harold gyors elhatározással fogta meg a csontvázat és olyant lökött rajta, hogy az messze röpülve szerte hullott.

Ugyan e perczben a vihar oly erővel zúgott fel, hogy a domb a szó szoros értelmében fenékig ingott és közvetlenül utána rettenetes dörgés hangzott fel.

György kővé meredt ijedtében, és Harold sem tudta felfogni, hogy mi történt. A nyiláshoz sietett s ime a szabad ég kéklett feléje, és a hold sugarai hatoltak be a barlangba.

A kerti házat elsöpörte a vihar.

— Oda van a kerti lak, hál'Istennek, hogy nem voltunk benne, különben oda vesztünk volna.

— Oh uram, Istenem, nyögte György, minő borzadalmas egy éjszaka. Valóságos itélet éjszakája.

— Az lehetett volna, ha mi itt lenn biztonságban nem lennénk, felelt Harold. Hozza ide a másik lámpást.

György nagy nehezen állt rá, hogy az ezredessel együtt kikutassa a kőládát. A láda feneke más szinü volt, mint az oldalfalai és a közepén nagy repedés vonult rajta keresztül. Harold kivette a tollkését, melynek egyik végében egy erős vaskampó

volt és sikerült is neki annak segitségével egy kis kőtörmeléket lemorzsolva. olyan nyilást csinálni, melybe aztán egy, hosszu keresgélés után, lelt hosszu, hegyes kődarabot dughatott, hogy azzal feszegesse a kemény kőlapot.

A ketté repedt kőlap tényleg megmozdult néhány ujjnyira, ugy hogy ők belenyulhattak kezükkel és meggyőződhettek róla, hogy csakugyan kettős feneke van a ládának.

— Tartsa erősen, hörögte az ezredes és huzza, amig csak birja.

György egyet rántott a kőtalapzaton és a következő perczben mind ketten hanyatt feküdtek a földön, — a kőlap kifordult a helyéből.

György macska ügyességgel ugrott talpra. A kő élére volt állitva és alatta valami puha réteg fehérlett.

— A lámpát, György, szólt az ezredes lihegve.

A kő alatt elporladt vászonrétegre akadtak.

Vajjon halotti szemfedő ez?

Teli marokkal szedegették ki a szétporladt, foszladozó vásznat — és — ime — oh isten!

Alatta hosszu sorokban egymásra halmozva ott ragyogtak mesés értékü aranyak.

Egy perczig forgott Harolddal a világ, szemei előtt elsötétedett minden, és szivverése majd elállt, György pedig mozdulatlanul állt.

Aztán belenyult Harold és kivett két aranyat. I. Károly idejéből származó háromfontos

aranypénzek voltak. Ez döntött. A napnál is világosabban bizonyitotta e tény azt, hogy az ama kincs, mit de la Molle James hajdanában elrejtett. Valószinüleg azért jutott arra a gondolatra, hogy kettős feneket csináltasson a ládának és ráültette a bólogató csontvázat, hogy a netán ide tévedő kalandorokat elriaszsza.

Az első izgatottság lecsillapultával György azt kérdé:

— Milyen mély ez az aranyréteg?

Harold a tollkésével felturta a szorosan egymás fölé rakott aranyakat ugy, hogy szabadon bele nyulhatott. Aztán előszedegetett mindenféle akkor tájban használatban volt aranyat. Marokszámmal szedte ki, de soká tartott, mig a fenekére ért; körülbelül husz hüvelyk hosszu és három láb mély lehetett az az aranyréteg.

— György, ezt a házba kell szállitani, mielőtt valaki tudna felőle! lihegte az ezredes.

— Az bizonyos, de hogy fogjunk hozzá?

Harold egy perczig gondolkozott, aztán utasitást adott Györgynek, hogy maradjon ott a kincs mellett, a mire György csak nagynehezen állt rá. Ő maga pedig felmászott a kötelen.

Kiérve a szabadba, látta hogy nemcsupán a kerti lakot sodorta el a vihar, hanem gyökerestől kitépte a hatalmas gyönyörü tölgyek egy nagy részét is.

De mit törődött ő most tölgyfákkal és kerti lakokkal!

Megfeledkezett a fáradtságáról és a házba sietett. Mindenki mélyen aludt még, halkan lopózkodott be a hálószobájába, honnan egy erős bőrtáskával tért vissza a Halotthalomhoz.

— Na, hogy érzi magát, György? kiáltott oda a hű szolgának.

- Meglehetősen jól, de azért örvendek, hogy ön itt van ujra, mégis kissé furcsa itt egyedül lenni ezekkel a régen volt emberekkel.

— Jó, jó, no most figyeljen, itt van egy bőrzsák, tömje tele aranynyal és kösse aztán a kötélre.

Rövid néhány percz mulva György jelentette, hogy már tele van a táska. Harold nagy erőmegfeszitéssel felhuzta a kötelet, leoldotta róla a bőröndöt, a vállára vette és haza sietett.

A hálószobájába érve kinyitotta nagy málháját, mely tengeri utazásain hű kisérője volt és tarka összevisszaságban kidobva belőle mindent, beleöntötte a fénylő, ragyogó aranyakat.

Körülbelül husszor kellett megtenni az utat, mig végre György kijelentette, hogy nincs több.

— No, most tegye a csontvázat a helyére.

— Ugy hiszem, nagyon jól és kényelmesen érzi az magát, ott a hol van és ha nincs ellenvetése, nem bolygatom meg a nyugalmát.

Harold nevetett és a következő perczben György porlepetten bujt ki a nyiláson.

— No, azt se hittem volna, hogy aranyak becsomagolásában fogok valamikor elfáradni. Furcsa

egy világ ez a mi világunk. De ilyent! Nézze csak, ezredes ur, jaj a kerti lak oda van. És amott a kitépett tölgyfák.

— Nem baj. És most fedje be a nyilást deszkákkal és földdel és menjen reggelizni. Nyolczra jár az idő és a vihar kezd szünni. Boldog ünnepeket, György.

Ezzel feléje nyujtotta porlepett, felhorzsolt, vérrel boritott jobbját.

György melegen szoritotta meg az ezredes kezét.

— Boldog ünnepeket kivánok önnek is. Az uristen áldja meg azért, a mit az éjjel tett, ezredes ur. Ön a gaz bankárnak a körmeitől szabaditotta meg Ida kisasszonyt és ő az öné lesz. Oh hogy örülök ennek. És micsoda szemeket fog mereszteni az én uram!

És a derék szolga egy szemébe szökött könynyet törült le tenyerével és fékezhetlen örömében tombolva lengette poros sapkáját.

Harold annyira meg volt hatva, hogy nem tudott szólani, vállára vetve az utolsó aranyszállitmányt, haza sietett és bár Johnsonné és csacska huga fönn jártak már, szerencsésen jutott a szobájába anélkül, hogy észrevették volna.

Miután kiüritette az utolsó aranyakat, amugy porlepetten leült a láda tetejére és bár az álomtól és fáradtságtól félholtan, kibontotta az okmányt, amit György az aranyak között lelt.

Széttépte a tekercset összetartó selyemszálakat és a következőket olvasta:

»Tekintettel arra, hogy a jelenlegi szomoru időkben a tulajdon nincs biztonságban, én, James de la Molle egész arany-készletemet összeszedegettem ama helyekről, hova kamatozás végett befektettem és ide rejtettem ebbe a sirboltba, melynek bejáratára véletlenül ráakadtam. Hadd maradjon ez a kincs itt, a mig szerencsétlen hazámban helyreáll a béke. Tettem ezt pedig az ur 1643. esztendejének karácsony napján, mig künn a hózivatar dühöngött.

de la Molle James.«

Ezek szerint egy rég-rég letünt karácsonynapján, nagy vihar közepett, rejtették el ide azt az aranyat, a melyre most ismét karácsony reggelén, tomboló szélvész mellett, akadtak rá, hogy az ősi család utolsó ivadékát oly sorstól mentse meg, mely rosszabb a halálnál.

TIZEDIK FEJEZET.

Az a vihar, mely az ódon kastély tornyait meg-megingatta, nem volt iszonyubb annál a kétségbeesésnél, mely az éjjel Ida lelkében dult. Egész éjjel virrasztott. Ki is alhatott volna ilyen éjszakában, a mely olyan hajnal hirnöke?

A szél zokogó zugása és üvöltése, a kidőlő fák ropogó recsegése és a lezuhanó kövek kop-

panása illő kiséretül szolgált lelke bús melódiáinak.

Az ablaknál állva, szemmel kisérte a fák küzdelmét, melyek védték az életüket. Egy tölgyfa és egy nyirfa emelkedett közvetlen az ablak alatt. A tölgy ellentállt a viharnak — egy darabig. De aztán rettenetes szélroham kerekedett, a tölgy nem akart meghajolni és a vihar kettétörte büszke derekát mint egy gyenge szalmaszálat és lesodorta messze terjedő koronáját a parkba.

De a nyirfa engedett a szélnek; meghajolt és ingadozott, és finom ágazata lengett a szélben, mint szertekuszált dus asszonyi hajzat. A vad fergeteg pedig megtépázta és megkegyelmezett neki.

Ida keserü kaczajjal szólt magában:

— Lám igy járnak azok, a kik erősen megállják a helyüket és védekeznek. A nyirfa okosan tette.

Hiábavaló tépelődésben kinlódva járt fel és alá; megkinozta az agyát, de csak nem villant fel benne mentő gondolat és midőn felvirradt az ünnep hajnala, testben lélekben fáradtan, megtörten, dideregve bujt az ágyába.

Későn jött le a reggelihez és bágyadt mosolylyal kivánt az apjának boldog ünnepeket.

— Sietnünk kell a reggelivel, szólt de la Molle. Tudod, hogy Cossey tiz órára itt lesz.

— Tizre? kérdé Ida halkan.

— Igen, azt az órát tüztem ki, hogy aztán elmehessünk még a templomba. Igaz, hogy nem tudom még, hogy mire határoztad magadat és szeretném előbb a te ajkaidról hallani a döntő választ.

Ida feltekintett, apja arczába nézett és még egyszer habozott. Látta hogy az apja a theás findzsát tette ajkaihoz és hogy egész arczán tükröződik az a kimondhatatlan rettegés, melylyel lánya válaszát várja.

— Légy nyugodt apám, szólt Ida, nőül megyek hozzá.

Az öreg földesur csörömpölve tette vissza a csészéjét az asztalra, ugy hogy annak a tartalma majd kiömlött és elfordult.

— Szerencsét kivánok ez elhatározásodhoz, leányom. Hogy őszinte legyek, be kell vallanom, hogy az ezredes nem felelt volna meg nekem sem korát, sem vagyonát tekintve. Ha Cossey nem is egészen az, amit kivántam volna számodra, mégis egészben véve szerencsét kivánok neked.

— Apám, kiáltott fel Ida szenvedélyesen, csak azt ne tedd, tégy amit akarsz, csak szerencsét ne kivánj hozzá.

Apja feléje fordult, de Ida arcza már is visszanyerte szokott nyugalmát.

— Nem értelek, hisz az emberek rendesen szerencsét kivánnak egymásnak ilyen esetben.

Egy szót se vesztegettek többé erről a do-

logról. Ida ugy tett, mintha egy vajas szeletet ennék és az apja letörölte a kabátjára frecsentett theát.

A perczek pedig könyörtelenül multak, még csak öt percz hiányzott a kitüzött időből. Pontban tiz órakor pedig itt lesz az a gyülölt ember, azt ő tudta.

Az öt percz is elmult. Kocsizörgés hallatszott a puha fövényen.

Megérkezett a percz.

Az ajtó megnyilt és a szobalány jelentette:

— Cossey ur kiván tisztelegni.

— Hol van?

— A csarnokban vár.

— Jó, mondja meg, hogy rögtön jövök.

A szobalány visszavonult.

— Nos, Ida, ugy hiszem, legjobb lesz, ha rögtön elintézzük a dolgot.

— Rendelkezésedre állok, apám.

És egész erejét összeszedve a csarnok felé indult, sorsa elébe.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

Midőn Ida és az apja beléptek a csarnokba, Cossey Edwardot már ott találták, ki elegáns öltönyében halaványsága daczára szebb volt, mint valaha.

Csak akkor vette észre a belépőket, mikor közvetlen mögötte álltak. Elpirulva fordult meg és kezet nyujtott de la Mollenak és Idának, ki alig érintette azt futólag hideg ujjaival.

Aztán nehány jelentéktelen megjegyzést tettek az időjárásról, ezt pedig kinos szünet követte, melyet de la Molle végre ötölve-hatolva bontott meg.

— Ugy hiszem, joggal tehetem fel azt, miként ön ma azért jött, hogy lányom döntő válaszát hallja. Minthogy rá nézve fontos kérdés lévén, tartózkodnom kell minden, még a legcsekélyebb beavatkozástól is s teljesen a lányomnak adom át a szót.

— Egy perczny türelmet kérek még, szólalt meg Cossey, ki Ida fagyos tekintetéből nem olvasott biztató reményt. Azért jöttem, hogy megujitsam házassági ajánlatomat és arra kérem Ida kisasszonyt, vegye tekintetbe azt, minő mély és őszinte lehet az a szerelem, mely ennyi visszautasitást tulélt. Tudom, azaz félve sejtem, hogy nem foglalom el szivében azt a helyet, a melyet birni óhajtanék, hanem bizom abban, hogy az idővel megváltozik. Ami a dolog anyagi oldalát illeti, ismétlem azt, amit már felajánlottam.

— Jobb lesz, ha ezt a pontot nem érintjük többé, szakitá őt félbe de la Molle türelmetlenül.

— Oh miért ne, szólt Ida metsző gunnyal. Cossey ur tudja, hogy ez sokat nyom a latban. Remélem

ön tudja, hogy eljegyzésem megujitásáról csak ugy lehet szó, ha mindenek előtt véget ér apám üldöztetése.

— Természetes.

— És ha az eljegyzés nem történik, a kölcsön fölmondottnak tekintetik tovább is?

— Az ügyvédeim azt tanácsolják, hanem lássa, Ida, ön bátran szabhatja meg a feltételeit. Utóvégre a házasság sokban hasonlit alkuhoz és ön biztos lehet abban, hogy én nem fogok alkudozni.

— Ön valóban nagylelkü, felelt Ida oly keserü hangon, hogy apja megrezzent, mert ő jobban értette lánya hangulatát. Csak azt az egyet sajnálom, hogy nem tudom már megbecsülni az ön nemeslelküségét. De hatalmamban áll, hogy önnek azt adjam, amit érdemel. Tehát nem habozom tovább és egyszer s mindenkorra kijelentem, hogy...

Hangja elakadt és szeme merőn tekintett az üvegajtóra, mintha valami kisértetet látna. Apja és Cossey követték tekintete irányát és látták mint vánszorog fel a lépcsőn Quaritch ezredes György kiséretében; mindkettő halványnak és kimerültnek látszott csakhogy az ezredes öltözete tiszta volt, mig György fejét a poros, vörös sapka takarta még mindig, ruháira oda tapadt a megszáradt homokos föld és porlepett kezeit véres horzsolások boritották.

— Mi a manóba? — kiáltott de la Molle, midőn György előre sietve kopogtatott.

— Nem szabad bejönni. El vagyok foglalva!

— De be kell, hogy jöjjünk, felelt György az ajtót kinyitva, a mi mondanivalónk nem tűr halasztást.

— De én kijelentem, hogy el kell azt halasztanod! kiáltott az öreg földesur haragosan. Bevallom ezredes ur, hogy az ön magaviselete ...

— Meg vagyok győződve róla, hogy meg fog bocsátani, ha meghallgatott.

— A legjobb mentség az lesz, ha rögtön távozik, felelt de la Molle méltóságteljesen. Más alkalommal örvendeni fogok a szerencsének.

— Oh uram, ne legyen olyan bolond, megkövetem szépen, könyörgött György kétségbeesetten. Ne menjen fejjel neki a falnak.

— Nem lódulsz innen rögtön! förmedt rá az ura menydörgő hangon.

— Apám!

Ezalatt Ida magához tért bámulatából. Harold szeméből olvasta, hogy szólnia kell, oda lépett, hát az apja elé és kijelentette:

— Apám, én nem akarom, hogy Quaritch ezredes ily módon utasittassék el. Ha te nem engeded meg, hogy belépjen, ugy én megyek ki hozzá és meghallgatom azt, amit mondani akar.

De la Molle, ki nagy tiszteletben tartotta a lányát, nem ellenkezett tovább.

— Kérem, ha a lányom kivánja, tessék belépni, szólt meghajtva magát. Ha az ön illemről való

fogalmai összegyeztethetők ilyen tolakodással, bele kell nyugodnom.

— Elfogadom ezt a furcsa meghivást, szólt Harold méltatlankodva, mert olyasmit kell mondanom, a mit rögtön meg kell tudnia. Én oly szerencsés voltam, hogy megtaláltam azt a kincset, melyet de la Molle James 1643-ban elrejtett.

Általános meglepetés követte a szavait. Ida lehanyatlott a kandalló melletti karszékbe.

— Micsoda! kiáltott fel de la Molle meglepetten. Én meg valami mythosznak tartottam az egészet.

— Nem, az igaz való uram, én láttam, szólt György.

— Mennyit tesz ki az összeg? kérdé Ida halkan mohó kiváncsisággal.

— Nem értem rá pontosan megbecsülésére, de az én számitásom szerint körülbelül ötvenezer font sterling a tiszta értéke. Itt van belőle egy mutató.

És Harold egy marék aranyat szórt az asztalra.

Ida mindkét kezébe rejtette az arczát, Cossey pedig, a ki sejtette, minő jelentősége lehet a váratlan eseménynek, elsápadt és remegni kezdett egész testében.

— No, ennek kár lesz örvendezni, szólalt meg gunyosan, mert ha ez a mese igaznak bizonyulna is, a kincs mint lelet, a kincstáré.

— Igaz, szólt de la Molle, erre nem is gondoltam.

— De én igen, felelt Harold udvariasan. Ha nem csalódom az utolsó de la Molle végrendeletileg hagyta meg, hogy annak az elrejtett kincsnek örökösévé az ön ősapját nevezi ki. Még pedig, hogy ez az eredeti kincs, azt lesz szerencsém jelen végrendelettel bizonyitanom.

Ezzel oda nyujtotta a földesurnak az aranyak között lelt okmányt.

— Helyes, helyes, felelt az, már ez változtat a dolgon.

— Tán más nézeten lesz a pénzügyi bizottság elnöke, jegyezte meg Cossey gunyosan.

Ida e szavakra feltekintett. Könyek ragyogtak szemében és boldog mosoly villant fel arczán.

Most, hogy meghallgattuk az ezredes úr mondanivalóját, elintézhetjük Cossey urral való ügyünket, szólt Ida szeliden apjához fordulva.

Harold és György távozni akartak, de Ida parancsoló kézmozdulattal intett nekik, hogy csak maradjanak és ott folytatta a mondatát, hol az elébb abbahagyta.

— Nem habozhatok tovább és kijelentem, hogy nem megyek önhöz nőül és hogy remélem, miként sohse fogom önt többé látni az életben.

E kijelentés hallatára apja meglepetten kapott ha omlokához, Cossey pedig hátra tántorgott és kénytelen volt az asztalhoz támaszkodni, mig György hallhatóan dörmögte.

— Ez pompás egy tréfa.

— Hallgasson meg, Cossey ur, folytatta Ida szikrázó szemekkel, vissza akarom hivni emlékébe ösmerkedésünk történetét. Néhány hónappal ezelőtt azt a dőreséget követtem el, hogy öntől kértem a birtokunkat terhelő kölcsön fizetési határidejének meghosszabbitását. És ön mint tapintatos üzletember azt a feltételt kötötte kérésem teljesitéséhez, hogy én jegyet váltsak önnel, amikor kivánja. Nem lévén más választásom, beleegyeztem... De időközben még mielőtt önnek kedve kerekedett volna e feltétel teljesitését kivánni, másnak ajándékoztam a szivemet.

— Hanem miután ön gyáván elhagyta azt a nőt, a ki utját állotta — ne szakitson félbe, — mindent tudok — a szerencsétlen asszony ajkairól hallottam — és eljött hozzám, hogy igéretem beváltását követelje, kénytelen voltam beleegyezni. Aztán alkalmam nyilt a megmenekülésre és én azt örömmel ragadtam meg. Mi volt ennek a következménye? On ujra hatalmába keritette az apámat és a birtokunkat, megsértette azt a férfit, akit én szeretek és minden törvénynyujtotta eszközhöz nyult, hogy bennünket zaklasson. Ön ránk uszitotta az ügyvédjét, tönkkel fenyegetett és ujra pénzt kinált nekem az esetre, ha az öné akarok lenni. Aztán nyugodtan várakozott és kétségbeesett helyzetünkbe vetette reményét.

— Láttam, mint lesz szükebb és szükebb a bennünket befonó háló, tudtam, hogy apámat öreg napjaira elüzik innen, ha csőddsl meg nem adom ma-

gamat. Nem, apám, ne szakits félbe, meg akarom mondani a véleményemet.

— És végre feltettem magamban, hogy meghozom azt az áldozatot, ha bármily nehezemre esik is. Isten a megmondhatója, vajjon ki tudtam volna vinni a tervemet. Valószinű az, hogy lakodalmam napján megöltem volna magamat. El voltam szánva. Még alig öt percze mult, hogy ajkaimon lebegett az a szó, mely örökre lepecsételte volna a sorsomat — ekkor megjött a segitség. És most mehet! A pénzét kamatostul fogja megkapni az utolsó fillérig. Visszaadom a vételárt és mert megtanultam önt ismerni az ön visszataszitó valójában, megvetem önt! Nincs több mondani valóm.

Ida, ki soha még nem volt oly szép mint a szenvedélyes kifakadás hevében, majd összerogyott volna a sok izgatottság után, ha Harold nem fogja őt karjaiba.

Cossey pedig Ida leplezetlen megvetésének e kifakadására rémülten hátrált, mig a falba ütődött. Holthalvány arczában, villogó fekete szemében harag, düh és kétségbeesés tükröződtek. Soha még nem tetszett neki Ida kivánatosabbnak, mint e perczben, midőn látta, hogy számára örökre elveszett.

Egy pár perczig mozdulatlanul állt, aztán egy ugrással a terem másik oldalán termett, hol Harold állt, karjaiba zárva a félig eszméletlen lányt.

— A pokolba veled, sziszegte, neked köszönöm ezt, te obsitos kalandor!

És a karját felemelve arczul akarta őt ütni.

— Nono, kérem, szólalt föl most de la Molle, házamnái nem türök semmiféle czivakodást.

— Nem biz a, jelentkezett György is, széles termetével kettőjük közé furakodva. Megkövetem az urat, de azt tanácslom, hogy ne titulázzon kalandornak olyan embert, kinek a kis ujja is többet ér, mint az ur.

— Fogd be a szádat, rivalt rá de la Molle, ki rendesen rajta töltötte ki a bosszuját, ne avatkozzál bele oly dolgokba, melyekhez semmi közöd!

— Megengedi ön azt, orditotta Cossey Haroldra és Idára mutatva, megengedi ön azt, hogy az az ember elvegye a lányát a vagyona miatt?

— Cossey ur, szólt de la Molle legudvariasabb, legósdibb meghajtásával, bármily nagy szimpathiával is viseltettem volt ön iránt, az ön magaviselete valóban lényegesen megváltoztatja jó véleményemet. Egyszer már volt szerencsém kijelenteni, hogy a lányom a maga szószólója. Ő ugyhiszem elég világosan beszélt és nem hinném, hogy szavai bővebb magyarázatra szorulnának.

— Ugy hát hadd beszéljek én is, szólt Cossey dühtől reszketve. Ön engem bolonddá tartott és én meg fogom magamat bosszulni mindnyájukon, olyan szentül, mint a hogy egy Isten van az égben. Az arany, mit az az ember talált, a királynőé és

lesz rá gondom, hogy az illető hatóság értésére adjam a történteket. Majd ha aztán elkobozták a kincset, ha ugyan az egész nem valami jól kieszelt csalás, akkor majd meglátjuk, mi lesz önből. Magamhoz váltom ezt a birtokot és lerombolom minden kövét ennek a háznak, a mely oly drága a szivének. Darabonként fogom eladni a birtokot, hogy a neve se maradjon fönn. Ön bolonddá tartott, ön óhajtotta ezt a házasságot és kitiltotta azt az embert a házából.

Bosszutól lihegve szavak után kapkodott.

— Cossey uram, szólt de la Molle nyugodtan, mert neki megadatott az, hogy a legkritikusabb pillanatban is megőrizze a hidegvérét, — hallgasson meg egy perczig és aztán ugy hiszem, véget vethetünk e mindkét félre nézve kellemetlen beszélgetésnek. Midőn önnel megismerkedtem, ellenszenvvel viseltettem ön ellen. Később megváltoztattam az itéletemet és előitéletnek igyekeztem tartani. Ha ön azt állitja, hogy én óhajtottam ezt a házasságot és eltiltottam Quaritch ezredesnek a házamat, ugy önnek részben igaza van. Azért tettem, mert nem láttam más módot, hogy megóvjam családomat a bukás szégyenétől. Különben mindeddig nem tudtam, hogy a lányom mily mélyen érez az ezredes ur iránt; azért nyiltan vallom be, hogy nem tartottam őt elfogadható kérőnek. Beösmerem, hogy eljárásom helytelen volt és ezt nyiltan is bevallom. A mi az ön fenyegetéseit illeti, igyekezni fogok azoknak ele-

jét venni; ha nem sikerül, az az én bajom. Hanem egyet bizonyitanak az ön fenyegetései, hogy az én első benyomásom mégis helyes volt, hogy ön ugyanis nem gentleman és hogy ezentul le kell mondanom az önnel való érintkezésről.

Ezzel meghajtotta magát és kinyitotta a csarnok ajtaját.

Cossey hangosan szitkozódva hagyta el a szobát.

György pedig egész a küszöbig ment utána, ott aztán megállt és egetrenditő hahotába tört ki.

— Micsoda lárma az? rivalt rá az ura, azon ugyan nincs mit nevetni.

— Ez, felelt György a távozóra utalva, ez akarja földig rombolni a de la Molle család kastélyát? Ez a semmiházi. No hiszen rég fog ő már porladni, mikor még ezek a tornyok fönnállanak. És a régi nemesek vére fog itt lakni, — tudom, tudtam én ezt mindig. Nos uram, ön mindig azt mondta, hogy én vén bolond vagyok, nos, hát most mit szól? Nem mondom, hogy nem az ezredes urnak köszönünk mindent. Ő találta meg, de az ur Isten vezette őt rá.

— Ez aztán az igaz gentleman, nem amaz, szólt ujra arra mutatva, hol Cossey eltünt.

— Már megint itt állsz és olyan dolgokról fecsegsz, a mikhez nem értesz, igy lopod mindig az időt.

— Jól van, jól uram, megyek már.

Ezzel kifordult az ajtón.

— György! kiáltott az öreg ur utána, György! De a hű szolga nem állt meg. Nagyot hallott rendesen, ha nem volt kedve ura hivásának engedni. A manóba, nem hallod, ha hivlak! Hozd el a feleséged ma délben ebédre! Hallottad!

— Köszönöm alásan! felelt György visszafordulva és kalapot emelve.

— És hadd szoritsam meg a kezedet. Boldog ünnepeket kivánok neked is! Hosszu időket éltünk együtt, de most ugy látszik öreg napjainkra ránk is felvirrad.

— Boldog ünnepeket uram! — Biz a, nehéz időket éltünk James urfival, Questtel meg Cosseyval és a többivel. De az ur Isten áldja meg, uram; ha most, hogy nem lesz adósságunk és lesz egy kis pénzmagunk is, nem fogok olyan jövedelmet teremteni ebből a birtokból, a milyen egy herczegnek is beillik, akkor nevezhet engem szamárnak.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

Midőn de la Molle ujra belépett, Harold Ida kezét megfogva közeledett az öreg földesurhoz.

— De la Molle ur, még egyszer kérem a lánya kezét. Tudom, hogy szegény ember vagyok és hogy nagy korkülönbség van köztünk, de mindamellett remélem, hogy nem fogja megtagadni beleegyezését.

— Ezredes ur, felelt de la Molle, remélem, nem kell ismételnem azt, hogy mért fogtam pártját Cosseynek és mért elleneztem az önnel való házasságot. Ami a jövedelmét illeti, hát meg tud belőle élni, ha nem is lehetett volna Honhamot megmenteni vele a bukástól. De minthogy önnek köszönhetjük ama vagyon felfedezését, mely minden gondtól megszabadit és melyhez az ön segitsége nélkül soha se jutottunk volna, hát dőreség volna ezt a kérdést tovább is feszegetni.

— A mi a korát illeti, hát az ember negyvenkét éves korában még az ifjuság határánál áll és ha Ida nem tekinti önt idősnek, ugy nekem sem az. A mi a foglalkozás hiányát illeti, a jószág nem fog önnek időt adni az unalomra, mert én már kivénültem belőle és nem értek a mai divat szerinti gazdálkodáshoz. Én önt kitiltottam a házamból, de tévedni emberi dolog és ön nagylelkü ember; azért remélem, méltányolni fogja okaimat és nem neheztel értük. – Áldjon meg hát az Isten, gyermekeim remélem, hogy boldogok lesztek egymással. És most jőjj Ida, kedvesem és csókolj meg. Te jó lány, voltál mindig és jó feleség válik majd belőled.

Ida átölelte az apját, aztán kedveséhez simulva, homlokon csókolta őt.

Megcsókolták egymást és ezzel pecsételték meg hallgatagon az eljegyzésüket.

A templom tornyán pedig hangos vidám

csengéssel megkondultak a harangok és szerte hordták erdő-mező felett a boldogitó hirt, rezgésük eltöltötte az egész völgyet és halkan elhalva végig zendült a Halotthalmon és az öröm szárnyán vitte ujjongva az ódon norman tornyok felé, a tölgyfa burkolatu csarnokba a szent megnyilatkozást:

— Dicsértessék az uristen az égben és béke jusson a földön az embereknek.

Ezt hirdették a csengőbongó hangok a boldog szerelmeseknek is, kik kezet kézben ott álltak a csarnok közepén és hálás szivvel emlékeztek meg a rettentő veszélyről, melyből megmenekültek és a nagy boldogságról, melyet osztályrészül nyertek.

* * *

— Nos Harold barátom, ha belefárad Ida szemlélésébe, és megunták azt, hogy egymás szemébe nézzenek, ami harmadikra nézve nem a legmulatságosabb, tán lesz oly szives, nekem részletesen elmesélni azt, hogy jutott a kincs felfedezésére.

Harold szóról szóra elmondta a történteket, mire az öreg birtokos, ki elálmélkodva hallgatta, megszólalt:

— Szavamra mondom, kezdek öreg napomra hinni a babonában. Mondom nektek, az a gondviselés ujja volt, a mely rá mutatott azokra a betükre. Mindenesetre meg akarom nézni azt a kincset. Vedd a kalapodat és menjünk.

És utnak indulva, Harold háza felé tartottak, hogy szemügyre vegyék az aranynyal töltött ládát és annak rémes lelhelyét.

Midőn aztán iszonyodva tértek onnan vissza, rögtön befalaztatták a barlangot örökre.

* * *

Másnap reggel Boisingham lakói nagy meglepetésükre egy közönséges paraszt szekeret láttak végig robogni az utczákon, melynek lovait György maga hajtotta. Azt pedig lassu tempóban követte de la Molle, Quaritch ezredessel karöltve, mig végre a kocsi megállt a banképület előtt, de nem a Cossey czég bankháza előtt, hanem a konkurrense ajtajánál, hol az üzletvezető egy másik hivatalnok kiséretében várta őket.

De a meglepetés tetőpontját érte el akkor, midőn látták, hogy a kocsin néhány zsák volt csupán, melyeknek mindegyikét két három ember birja csak nagy erőlködéssel leemelni.

Ott fönn megmérték az aranyakat, és megállapitották, hogy a mostani pénzben ötvenhárom ezer aranyat ér. De mivel a pénz egy része igen ritka darabokból állt, melyek muzeumok és gyüjtők számára nagy értéknek bizonyultak, ötvenhat ezer fontért kelt el az egész kincs, a melynek legszebb példányát Ida megtartotta, hogy belőlük, az ősök kincséből, egy nyaklánczot és karpereczet csináltasson,

mely a Quaritch család legdrágább kincséül fog szolgálni.

Ugyanaz este de la Molle Londonba utazott Harolddal, hogy a pénzügyi bizottság elnökével értekezzék és Sir James de la Molle végrendeletére hivatkozzék, ki unokatestvérét, Dufferleigh Geoffreyt és annak utódjait a rejtett kincs örökösének nevezte ki. Ez a végrendelet a másik két okmánynyal kapcsolatosan a lelet oly authentikus bizonyitékául szolgáltak, hogy még az állam érdekeit képviselő hivatalnokok sem kifogásolhatták és de la Mollenak itélték oda a talált kincset azzal a kikötéssel, hogy ugyanannyi örökségi adót kell érte fizetni, mintha jelenleg szállt volna rá ez az összeg.

Első dolguk az volt, hogy kiváltották a zálogleveleket, minek folytán Cosseynak semmi igénye nem volt többé Honhamra.

Ez utóbbi egy ideig dühöngött, de aztán lecsillapult annyira, hogy egy csődbe került angol peer egyetlen lányát vette nőül, kinek oldalán mindenütt látni őt a nagyok fényes palotáiban.

De ha elhagyjuk az arisztokratia ragyogó palotáit és London legszegényesebb városnegyedeinek utczáit bejárjuk, gyakran találkozhatunk egy bájos szelid, halovány gyermekarczczal, melyet az apáczai főkötő félig elfed. Ott a szegények és nyomorultak házaiban gyakorolja Ágnes nővér a kö-

nyörületesség és felebaráti szeretet szent kötelességét és egy apácza se örvend oly közkedveltségnek, mint ez a mindig türelmes, mindig mosolygó szép betegápoló.

*

A tavasz első napjaiban lakodalmat ült Ida és a falusi apróság hóvirággal és ibolyával hintette tele a templomig vezető utat, ugyanazt az utat, melyen Ida ama téli éjjelen tépő lelki kinok közt azt hitte, hogy a sors örökre elválasztotta őket egymástól.

A templom ajtajánál pedig istenhozzádot mondunk a mirtuskoszorus, sürün elfátyolozott menyasszonynak és boldog jegyesének.

Lelkünk előtt elvonul a jövő képe, mely Idát mint boldog, fiatal asszonyt mutatja, mint ül évek multán karácsony estéjén a kandallónál és mint meséli el a körötte szorongó gyerekeknek azt a csodás mesét, hogy miként akadt rá az apjuk ép ez éjszaka rémesen dühöngő vihar közepett az ősök ama kincsére, mely a késő utódok boldogságát alapitotta meg.

VÉGE.

ALLAN FELESÉGE.

IRTA

RIDER HAGGARD.

OSZK

Missionárius fia vagyok. Apám Oxfordshire egy kis községének volt a lelkésze. A paplak egy hosszu szürke épület volt, amely az országutra nézett, és a kert közepén egy nagy odvas fa állott, melynek odvában mi gyerekek játszani szoktunk. Tőlünk néhány lépésnyi távolságban nagy fehér kőpalota emelkedett, hatalmas vaskapukkal, melynek pillérein két hatalmas oroszlán fehérlett. Komor, ódon épület volt; csupán nyáron, midőn a házat körülfutó magas bokorsövény virágba borult és a ház előtti virágágyakon nyiladoztak a bimbók, öltött vidorabb kifejezést. Ez volt a kastély és ott élt Squire Carson, apám barátja.

Egy karácsonyestén nagy társaság gyült ott egybe és piros egyenruhás inasok segitették le a vendégek bundáit. A fekete tölgyfaburkolatu ebédlőben fel volt állitva a karácsonyfa. Az ajtóban Squire Carson fogadta a vendégeket. Mi gyerekek öreg embernek tartottuk azt a nagy, barna, csendes modoru férfit, de ő tényleg nem volt több negyven évesnél és hat év előtt nősült meg egy világutazási körutján. Egy csodaszép fiatal spanyol

nőt vett el, egy pápistanőt, ahogy apám bosszusan nevezte, aki furcsa kiejtéssel beszélt angolul.

Most is emlékszem rá, midőn ama karácsonyestén Carsonné, egy mellette álló idegen uri emberhez fordulva, rám mutatott és mosolyogva szólt:

— Nézze csak ezt a barnaszemü, kis fiut, hogy égnek mered az a sörtés haja, mint valami suroló kefe. Minő furcsa, kis fiu!

Mire az a magas fiatal ember megfogta a szép asszonyka kacsóját és mindaddig simogatta vele az én sörtés fejemet, mig Carsonné halkan odasugta:

— Bocsássa el a kezemet, Tamás ide néz és olyan sötét az arcza, mint fenyegető zivatar.

Én pedig elbujtam a legsötétebb sarokba és onnan bámultam a kis Carson Stellára, ki karácsonyangyalnak öltözve, a lenge fehér szövet hullámai közül kifehérlő arczával és nagy sötét szemével valami földöntuli lénynek tünt fel előttem.

Végre rám került a sor és Stella a karácsonyfa ágáról leakasztva a nekem szánt meglepetést, dallamos hangján szólt:

— Ez az én karácsonyi ajándékom számodra, Allan Quatermain.

De amint az ágak közé felnyult, ujjának lenge fátyolszövete valami fénylő csecsebecsében megakadt, és a viaszgyertyák egyikét érintve, lángba borult. Stella mozdulatlanul állt még, az ijedtség-

től kővé meredten és a körötte álló hölgyek nagyot sikitottak, de nem tettek semmit. Erre én, egy éveimet tulhaladó ösztön sugallatának engedve, rávetettem magamat a gyermekre és tenyereimmel oltogattam a tüzet, ugy hogy mindkét kezem hosszu ideig tele volt égési sebekkel, de Stellának nem történt semmi baja. A mi ezután következett, arra nem emlékszem, csak annyit tudok, hogy néhány héttel később nagy csapás érte családunkat, mert anyám és három testvérkém sulyosan megbetegedett.

Kemény hidegek jártak még és én apám dolgozószobájának kandallója mellett ültem és betüket rajzoltam a palatáblámra, mig apám fel és alá járkálva imádkozott kedvesei életeért.

Egyszerre csak halk kopogtatás hallatszott és Squire Carson lépett be, halálsápadt arczczal és lángoló szemekkel.

— Bocsássa meg, hogy ily váratlanul toppanok be, Quatermain, szólalt meg rekedt hangon, de holnap örökre távozom innen, és mielőtt elmegyek, akarok önnel beszélni.

— Küldjem el Allant? — kérdé apám rám mutatva.

— Hadd maradjon! Nem fogja érteni, amit mondok. De mindenekelőtt mondja meg, hogy vannak a betegei?

— A nőm és két gyermekeim életéhez nincs többé remény, — felelt apám nehéz sóhajjal. —

Hogy a harmadikkal mi lesz, azt még nem tudom. Legyen meg az Ur akaratja.

— Legyen meg az Ur akarata, — viszhangozta Carson ünnepélyeseu. — És most hallgasson meg, Quatermain. A nőm megszökött.

— Megszökött? Kivel?

— Azzal a külföldi unokafivérével. Hozzám intézett bucsusoraiból kitünt, hogy őt szerette mindig, nem engem. Csak azért ment nőül hozzám, mert dusgazdag angol lordnak hitt. Most elprédálta már vagyonomat — legalább annak legnagyobb részét — és megszökött. Nem tudom hová. Szerencsémre nem akarta uj életét egy gyermekkel megterhelni; Stella rám maradt.

— És mit fog ön most tenni, Carson? Keresni fogja őt?

Carson keserü kaczajra fakadt.

— Keresni őt, minek? Ha rájuk akadnék, egyiket vagy a másikat megölném, hogy megtoroljam azt a szégyenfoltot, amelylyel gyermekem nevét beszennyezték. Nem, soha se akarom többé látni az arczát. Én biztam benne és ő megcsalt. Hadd menjen az ő utain. De én is megyek. Meguntam az életemet.

— Carson, — kiáltott fel az apám — csak nem akar...

— Nem, nem! A halál elég korán jön ugy is. Csak ettől a czivilizált világtól akarok bucsut venni, ettől a világtól, mely nem más, mint egy

nagy-nagy hazugság. A vadonba menekülök gyermekemmel, hogy oda rejtsük el gyalázatunkat. Hogy hová, azt még nem tudom. Bárhova, ahol nincsenek fehér arczok és sima, művelt nyelvek....

— Carson, maga őrült. Hogy fog maga ott élni? Hogy fogja ott fölnevelni a gyermekét? Legyen férfi és türjön megadással.

— Férfi leszek és türni fogok, de nem itt. Nevelés? Műveltség? Nem-e volt ő is, az az asszony, akit hitvesemnek neveztem, magas műveltségü nő? Sokkal műveltebb, sokkal okosabb, mint kellett volna. Stellát máskép fogom nevelni, még a nevét is el kell hogy felejtse, ha lehet. Isten önnel, öreg barátom, Isten önnel örökre! Ne keressen, ne kutassa hollétemet, mától fogva meghaltam mindenkire nézve, aki azelőtt ismert.

A következő perczben eltünt.

— Megőrült, — sóhajtotta az apám. — A nagy fájdalom megzavarta az eszét. De majd meggondolja még a dolgot.

E perczben bejött az ápolónő és valamit sugott apám fülébe. Magas alakja megingott, arcza elsápadt, az asztalba fogódzott, hogy össze ne roskadjon, aztán kivánszorgott a szobából.

Anyám haldoklott.

Másnap az apám megfogta a kezemet és felvezetett az első emeletre, anyám hálószobájába. Anyám ott feküdt a koporsóban, virágok illatoztak kulcsolt kezeiben. A fal mentén három hófehér kis

ágy volt megvetve és mindegyikben feküdt öcséim egyike. Csendesen feküdtek, mintha édesen aludnának és mindegyikük virágot tartott a kezében. Apám azt mondta, hogy csókoljam meg őket, mert sohasem fogom őket látni többé, és én remegve nyomtam egy-egy csókot mindegyiknek az arczára. Olyan hidegek voltak, hogy megrezzentem.

Aztán apám magához ölelt és halkan mormogta:

— Az Ur Isten adta, az Ur Isten elvevé, áldott legyen az ő szent neve.

Apám a nagy csapástól lesujtva, elhagyta Európát és Délafrikába, a kafferek közé ment hittérítőnek és ott nevelkedtem én nagyra nehány boer szomszéd és egy pár közelünkbe letelepedett fehér család közepett, kik közül a legintelligensebb egy iszákos skót kovács volt, aki józan óráiban szóról-szóra tudta idézni Burnst és az Ingoldsby legendákat, amiket tőle eltanultam.

Hogy ilyen környezetben teljesen vadul fel nem nőttem, azt csupán apámnak köszönhettem, ki a legfinomabb lelkü és legszelidebb emberek egyike volt, akivel valamikor találkoztam. Este végzett napi munka után házunk verandáján ülve, el-elénekelte az esti zsoltárokat, aztán velem együtt járta be a kaffer telepitvényt; de tudom, hogy lelke ilyenkor nem a kaffer-kunyhókat látta, hanem egy ódon, szürke angol egyházat és a mögötte egymáshoz sorakozó sirhalmokat.

Egy este, amint a szokott sétánkat tettük, szóba hozta a multat és elhunyt anyámat és elmondta, hogy soha egy perczig sem feledkezett meg a drága halottról és örvend, hogy már közel jár a béke ama boldog irányaihoz, hova anyám elköltözött. Aztán azt kérdezte tőlem, vajjon emlékszem-e még ama estére, midőn Squire Carson hozzánk betoppant és tudatta velünk neje szökését és ama szándékát, hogy nevet cserél és messze országba költözik.

— Vajjon hová ment és élnek-e még? — folytatta merengve. — Én sohse fogom őket látni többé. Hanem az életnek vannak furcsa esélyei és ha valamikor találkoznál velük, add át neki legmelegebb üdvözletemet.

Apám e szavak után visszavonult a hálószobájába, én pedig puskámhoz nyultam és távozni akartam, hogy rendes éjjeli őrjáratomat megkezdjem, melyre a kafferok gyakori tolvajkodásai kényszeritettek. Onnan ragadt rám a »Macumazahn« név, ami kaffer nyelven körülbelül annyit jelent mint »aki ébren alszik.«

De apám visszahitt és homlokon csókolt.

— Allan, — suttogta, — áldjon meg az Isten, remélem, hogy néha meg fogsz emlékezni öreg apádról és hogy boldog léssz.

Én e hangulatot az őt időnként megszálló buskomor csüggedésnek tudva be, nem nagy jelentőséget tulajdonitottam szavainak és lementem a

král végébe. De midőn visszatértem, legnagyobb meglepetésemre ott láttam apámat karosszékében ülni. Eleinte azt hittem, hogy ültében elaludt.

Mély álmot aludt — a holtak álmát.

II.

Apám temetése után egy régi szándék érlelődött meg lelkemben, melyet eddig ki nem vihettem, mert apámat el kellett volna hagynom. Ez a terv abból állott, hogy felfedező utat tegyek a jelenleg Orange és Transvaal név alatt ismert vidékre és észak felé tartva, bejárjam Afrikát, ami az időben meglehetős veszedelmes dolog volt.

Eladtam tehát összes ingó és ingatlan vagyonomat, csupán legjobb két kocsimat és legszebb ökörfogataimat tartottam meg. Azonkivül három jó lovat és hat erős kaffert vittem magammal, közöttük egy »Indaba-zimbi«, azaz »vasnyelv« nevü vén kaffert is, ki a szomszéd kaffer-törzsök között nagy csodatevő hirében állott.

Ez az öreg csudálatos módon jutott hozzánk két évvel apám halála előtt, a midőn bejártam a környéket, hogy egynehány elveszett ökröm nyomára akadjak. Rájuk is találtam egy szomszéd kafferfőnök králjában, ki szivesen fogadott és éjszakára magánál tartott. Midőn reggel bucsuzni akartam, legnagyobb meglepetésemre egy óriási csapat nőt

és férfit láttam a kunyhó előtti térségen gyülekezni, kik néma kiváncsisággal lesték az égbolton fenyegetőleg gomolygó fellegeket.

— Várjon egy kicsit, — szólt hozzám a kafferfőnök — és nézze, hogy küzdenek az esődoktorok a villámmal.

Tudakozódtam ez értelmetlen szavak jelentősége után és megtudtam, hogy az egyik emberük, Indaba-zimbi hosszu éveken át töltötte be náluk a főboszorkánymester serepét, ámbár nem az ő törzsükből való volt, hanem a zulu-kafferek országában született. Nemrég azonban vetélytársra akadt a főnök fiában, aki szintén emberfeletti erők birtokosának vallotta magát.

Ez mód felett bosszantotta Indaba-zimbit és ő versenyre hivta ki vetélytársát. Ugyanis be kellett várniok a legközelebbi nagy zivatart, akkor aztán ötven lépésnyire egymástól egy bizonyos helyen megállva, ahol régi tapasztalat után a sürü fellegekből le szokott csapni a mennykő és assagaikkal felfegyverkezve, azon kell lenniök, hogy maguktól elháritsák a villámot és ellenfelükre ráolvassák. Ebben egyeztek meg egy hónappal ezelőtt, de mind e napig nem akadt reá alkalmuk.

Kiváncsiságom maradásra birt és én is a nézők közé elegyedtem, miután a főnök engedelmével megvizsgáltam volt azt a helyet, melyről a bennszülöttek állitották, hogy a villám ezt kedveli különösen. A talaj azon a helyen vastartalmu-

nak bizonyult, ami megmagyarázta a villám e sajátságos előszeretetét e hely iránt, és a vaskőréteg két legszélső végén állottak a csodadoktorok mystikus öltözetükben, a derekuk köré aggatott emberi csontok, fogak, halhólyagok egész díszében és a kezükben tartott assagaikat villogtatva, kérlelték a mennyei tüzet.

— Gyere tüz és emészd meg Indaba-zimbit!

— Hallgass meg, vihar szelleme és nyald meg ellenfelemet piros nyelveddel!

— Sodord el őt hatalmas lehelleteddel!

— Tedd őt semmivé, és olvaszd fel csontjaiban a velőt!

— Csapj bele a szivébe és égesd ki onnan hazugságait!

— Mutasd meg a népnek, hogy ki az igazi csodatevő!

— Oh, ne hadd, hogy megszégyenüljek ez előtt a fehér ember előtt!

Indaba-zimbi pedig hallgatta ezt és az assagáival ellenére mutatva, merőn bámult a keleti égre, melyen egy felhő se látszott. Furcsa ember volt, fekete gyapjas haja közepett egy hosszu ősz hajfürt fehérlett, és fejét bal vállára hajtotta, mint valami kis madár.

— Hát maga mért nem fordul a vihar szellemèhez, Indaba-zimbi barátom?

— A tüz a vasat is megfogja, azért jobb

hallgatni. Hadd átkozódjék ő. Nézze, nézze, mi jő amott.

Oda tekintettem és láttam, hogy keleten egy kis fekete felhő mutatkozik, amely meglepő gyorsasággal nőtt nagygyá.

— Az a nagy zivatar ott nyugaton fel fogja falni a te kis fiók-felhődet, Indaba-zimbi barátom ha nem sietsz.

— Csecsemőkből lesznek néha óriások, — szólt Indaba-zimbi, — nézze meg most az én fiók-felhőmet.

A keletről közeledő viharfelleg elboritotta a láthatár szélét, óriási emberalakot öltve, mely hatalmas fejét, karjait és lábait az égen kiterjeszti és amint oda tekintettem, a felhőóriás fejéből vakitó villám gyúlt föl, mintegy tüzkoronával övezve azt.

— Ime, — suttogta Indaba-zimbi, — az én kicsikém a férfi jelvényt kapta, — ezzel rámutatott a saját fejét diszitő félkörre, mely a benszülötteknél bizonyos korral és méltósággal együtt jár. — No most, fehér ember, távozz innen, mert kezdődik a tüzcsata.

— Isten veled, fekete bátyám, — szóltam. — Bánd meg a bűneidet!

— Csak gondolj a saját büneidre, — felelt Indaba-zimbi vigyorogva.

Én visszatértem a halom tetejére, a honnan a törzs főnöke tanácsadóival együtt nézte a csatát és láttam az arczán, hogy nem nagyon bizik a fia

diadalában és hallottam, mint sugja oda egyik bizalmasának:

— Ha Indaba-zimbi boszorkánymestersége győz, nem türöm őt tovább körünkben. Ha a fiamat megöli, engem is meg fog ölni, félek tőle. De a csodatevők is meghalnak, mint a kutyák, és a döglött kutya nem ugat többé. — Aztán valamit sugott a meghittje fülébe, mire a szomszédja igenlőleg intett.

Ezalatt a két viharfelhő gyorsan közeledett egymáshoz. Köztünk mint valami örvény kéklett az égbolt egy fellegtelen foltja és időről-időre vakitó villámok czikkáztak át ezen az örvényen fellegről fellegre. Az az óriás alaku felleg Jupiterre emlékeztetett hatalmas mennyköveivel, ki a nappal küzd a hatalomért. De a villámokat nem követte dörgés, halálos csend borult a térre, a rémült csordák mozdulatlanul szorongtak a domboldalon. Mély árnyak hullottak a völgyre és a folyamokra, mind mélyebb lőn a csend, mind feketébbek az árnyak; mig egyszerre az egész természet elkezdett a hirtelenül kerekedett jéghideg szélroham lehellete alatt feljajdulni, a folyam sima tükre fel-felhullámzott, a magas fű lelapult.

A két zivatarfelleg összecsapott. Mindegyikből rémitő lángözön gyuladt fel és a halmok megremegtek a mennydörgés süketitő zajától. Az egész vidék mintegy tüzbe borult egy perczre, aztán ujra mély sötétség fedett mindent, melyet időről időre lángözön váltott fel.

Amint villám villámot ért, láttam, mint közeledtek egymás felé a csodatevők.

A hirtelen ránk boruló sötétség elfedte őket egy perczre a szemem előtt, aztán ujra tüzben uszott a vidék, és láttuk őket, egymástól alig tiz lépésnyi távolban. Hatalmas villám csapott le közéjük és mindketten megingottak. De a következő villám fényében láttuk, hogy Indaba-zimbi magához tért és merőn áll ellenfelével szemben, kinek kezéből kihullott az assagai és aki tántorogva hajolt jobbra-balra.

Még egy vakitó tüztenger, melynek közepett ott álltak a csodatevők, azután sürü sötétség borult ujra a tájra, és zuhogó eső omlott le a földre. A vihar elvonult, a dörgés elnémult és az oszladozó fellegek közől ujra kisütött a nap.

— A tüzcsata véget ért, szólt a főnök, megrázva a fejét, menjünk és nézzük meg: ki győzött.

Az egész telep népe követett bennünket, mig én kutatva jártattam körül a szememet. Egyszerre csak elnyomott sóhaj tört fel a vezér ajkáról. Oda siettem, előtte hevert a földön fia holtteste: haját leperzselte a villám, rézgyürüi elolvadtak a karjain, az assagai nyele darabokra pattant.

— Indaba-zimbinek nagy a tudománya és hatalma, szólt az egyik kaffer.

— Akár nagy a hatalma, akár nem, meg fog halni és te is, ha el nem hallgatsz.

Indaba-zimbi pedig eltünt.

Másnap a fájdalomsujtott vezértől bucsuzva haza felé vettem az utamat, és ime az első, a ki elém jött, midőn kis településünkre értem, Indaba-zimbi volt.

— Jó napot Macumazahn, igy üdvözölt, kedélyesen pislantva felém. Hallom, hogy itt keresztények laknak és meg akarom próbálni az uj vallást. Mert az én vallásom nagyon rossz lehet, ha a népem meg akar ölni, a miért egy csalót leálczáztam.

III.

Vajjon Indaba-zimbi tényleg rendelkezett-e emberfeletti erők felett, azt nem tudom, nem is vitatom; de annyi bizonyos, hogy nagyon okos ember volt, a ki még apámra is nagy befolyást gyakorolt. Apám ugyanis eleinte nem akarta őt közénk fogadni, mert irtózott a kaffer csodatevőktől, de Indaba-zimbi elhitette vele, hogy a keresztény vallás tanaival akar megismerkedni és apám beleegyezett az ő maradásába azon feltétel alatt, hogy nem fogja nálunk gyakorolni az ő boszorkány-mesterségét.

Egy évi itt tartózkodása után törzsének egy küldöttsége jött érte és arra kérték, hogy jőjjön vissza, mert távolléte óta rossz dolguk van és a volt főnök, az ő ellensége, meg is halt már, hát nincs mitől tartania. De ő tagadólag rázta a fejét és nálunk maradt.

Midőn az expeditióhoz készen, ellátogattam hozzá, hogy tőle bucsuzzam, meglepetésemre láttam, hogy ő is utra készül.

— Isten veled, Indaba-zimbi! megyek észak felé.

— Igen, Macumazahn, válaszolt ő, én is. Együtt megyünk.

— Majd ha hivlak, hogy jőjj velem, te vén csaló.

— Jobb is lesz, ha hiv, Macumazahn, mert különben nem kerül élve haza. A mióta az öreg vezér (apámat értette) meghalt, visszaestem régi rossz szokásomba és tegnap a jövendőbe néztem és mondhatom, hogy ha el nem visz magával, akkor nemcsak hogy meghal, hanem el fog veszteni valakit, a ki drágább önnek mint a saját élete. Elhatároztam hát, hogy önnel megyek.

Nem vagyok babonás, hanem szavai önkénytelenül némi benyomást tettek rám.

— Jól van, kinevezlek fizetés nélküli csodatevőnek az expeditiónál.

— Orvendek, hogy látom, miként magának több képzelő tehetsége van, mint a fehéreknek rendesen. Mert az emberek ostobasága csak onnan ered, hogy nem hisznek abban, a mit nem értenek. Ön ép oly kevéssé érti az én jóslataimat, mint a hogy a králbeli főnök fia nem tudta, hogy én leszek a győztes. De ha én volnék az ön helyében, Macumazahn, csak egy kocsit vinnék magammal.

— Miért!

— Mert a kocsik el fognak veszni, és jobb egyet elveszteni mint kettőt.

— Eh, terefere!

— Jó, tanuljon a saját kárán.

Azzal felszállt a kocsira, elhelyezte holmiját, és mi utnak indultunk. Az első hetekben nem volt semmi különös kalandunk. Reggelenkint hidegtől dideregve bujtam elő a kocsi belsejéből és körültekintettem. Első pillantásra rendesen nem láttam egyebet egy sürü, fehér ködfátyolnál, melyen keleten aranyos fény szürődött át. És e sürü ködből furcsa mekegő, ugató, bégető hangok bontakoztak ki és számtalan pata dübörgése hallatszott.

Amint a ködfátyol oszladozni kezdett, a merre szem látott, fekete volt a vidék a legelő csordáktól, itt egy sereg ugró kecske, a melyeknek végtelen sokasága kocsinkkal szembe jött és a váratlan akadályra bámult, aztán gyors elhatározással egy nagyot ugrott az első kecske, melynek szőre aranyként fénylett a napsugárban, ezt követi a többi, egymásután hatalmasakat szökve. Amott pedig a mimosa sudarai mögül zsiraffok törtek ügetve elő.

Bármerre haladtunk is, mindenütt lakatlan pusztaságra akadtunk, mert nem rég erre jártak a vérengző zuluk seregei a hirhedt Chaka vezérlete alatt. Utunk kaffer królok romjain vezetett keresztül és mindenütt embercsontok jelezték pusztitó utját.

Egy reggelen friss hus hiányában lévén, egy antilopot lőttem, de a fürge állat megugrott, és

én lóra pattantam, hogy nyomát kövessem, mert tudtam, hogy rövid futás után a kapott sebtől össze fog rogyni.

Utána iramodtam hát, de a megsebzett állat rövid pihenőket tartva mindig ujra feltápászkodott, mihelyt közelébe értem, mig végre egy sziklafok mögött eltünt szemem elől.

Felvágtattam a sziklára, mely kövekkel volt tele és mit láttak ott a szemeim? Egy zulukaffert.

Megdörzsöltem a szemeimet és ujra oda néztem. Semmi kétség, körülbelül ötszáz ölnyi távolságban a folyam partján táboroztak, és nyilaik ragyogtak a napfényben.

Sarkantyut adtam hát a lovamnak és futásnak indultam, hogy megmentsem a kocsijainkat Utközben egy karaván nyomára akadtam, mely szintén arra felé vette volt az utját, a hova én iparkodtam, igy hát követtem a nyomait és a fensik egy emelkedettebb pontján a karaván kocsijaira akadtam, melyeknek közelében az én embereim is letelepedtek volt.

Midőn a boer karaványhoz közeledtem, egy ismerős arcz ötlött a szemembe; ama boerek egyike volt, a kikkel a fokföldön néhány évvel ezelőtt gyakran érintkeztem és később megtudtam tőle, hogy nem fért össze a telep többi lakóival, miért is elindult uj lakhely keresésére.

— Jó napot Mynheer Botha, szólitottam meg őt hollandul.

Ő rám bámult és aztán meglepetten kiáltott fel:

— Hozta Isten, Heer Quatermain, mi az ujság a Fokföldön. Hallod-e asszony, itt van Allan urfi, a predikátor fia.

— Nem tudom, mi az ujság a fokföldön, hanem azt tudom, hogy a zuluk a nyomunkban vannak.

Mynheer Botha bronzszinü arczszine holtsápadt lett és az asszonyok rémülten sikoltottak fel szavaim hallatára.

— Károly, szedjük össze a sátorfánkat és meneküljünk! kiáltott a felesége.

Indaba-zimbi pedig a fülembe sugta:

— Rossz hir, uram, nagyon rossz, holnap lesz itt sok halott boer. Holnap hajnalban ránk támadnak és eltörlik majd a föld szinéről az egész tábort.

Ezzel végig vonta a kezét az ajkain.

— Ne károgj, te fehér fejü holló, szóltam haragosan, ámbár tudtam, hogy igazat mond.

— Macumazahn, akar ön nekem egyszer szót fogadni?

— Nos?

— Hagyjuk hátra a kocsikat, szálljunk lóra és meneküljünk, amily gyorsan csak lehet. A zuluk nem fognak bennünket üldözni, mert a boerekre vásik a foguk.

— Nem hagyom el fehér testvéreimet. Az gyávaság volna. Ha meg kell halnom, hát meghalok.

Jól van, Macumazahn, maradjon és ölesse meg magát.

Én hátat forditottam neki és Bothához fordulva, azt tanácsoltam neki, hogy szálljunk valamennyien lóra és meneküljünk.

— Nem lehet, felelt a boer. Az asszonyok közül kettő sokkal kövérebb, semhogy egy mértföldnyi utat is megtegyen, az egyik pedig gyerekágyban fekszik és csupán hat lovunk van. Azonkivül pedig éhen kellene vesznünk a sivatagban. Nem, Heer Allan, küzdenünk kell a zulukkal és az Uristen legyen velünk.

— Gondoljon a gyermekeire, Botha.

— Nem tudom elviselni azt a gondolatot, szólt a boer fuldokolva, egyetlen gyermekére, egy gyönyörű, szőke fürtü, kék szemű leánykára szegezve szemét. Oh Heer Allan, az ön édes apja mindig figyelmeztetett, hogy ne induljak észak felé, de sohse akartam rá hallgatni, mert azt hittem, hogy ő is amolyan kutya angol. Most megbánom. Oh, Allan ur, ha ön túlél engem, mentse meg a gyermeket, vagy ha nem tudja megmenteni, ölje meg inkább.

— No még nem vagyunk annyira, Botha.

Aztán munkához fogtunk és ugy ahogy, erőditvényeket emeltünk. Négyszögbe állitottuk fel a kocsikat, összebogoztuk egymással a kerekeket és a hintó meg a föld közötti üres tért bogáncsok-

kal tömtük ki, meglehetős erős sánczot emelve, melynek háta mögött elég hely maradt az embereink számára.

Indaba-zimbi pedig arra ajánlkozott, hogy ő fölkeresi lopva a zuluk táborát, hogy némileg tájékozva legyünk.

Botha eleintén nem akart erről hallani sem, mert, ugymond, ez is egy olyan »verdamde svarze«, de végre mégis ráállt és Indaba-zimbi utnak indult, magával vive az ő összes orvosi készletét. Kérdéseimre azt felelte, hogy ő magát sérthetlenné akarja tenni a zuluk assagaijai ellen, de én teljesen meg voltam győződve róla, hogy menekülni akar a biztos halál elől és nem akadályoztam meg benne. Pedig tévedtem, mert ő egy nagy hőstettre szánta el magát és az életét tette kockára, nem a boerek kedvéért, a kiket gyülölt, hanem az én kedvemért, a kit szeretett.

Mi pedig pipára gyujtva, leültünk és vártuk az ellenséget. Igy ültünk tétlen egész éjfélig, mig körülöttünk álomba merültek az asszonyok és a gyermekek, midőn egyszerre halk fütty hallatszott.

— Macumazahn, szólalt meg Indabo-zimbi hangja, gyujtson gyertyát, hadd lássam, merre kell felkapaszkodnom, hogy bejuthassak.

— Mi az ujság?

— Midőn besötétedett, odalopódzkodtam a zuluk táborához és egy nagy kő mögé rejtőzködve,

hallgattam a beszélgetésüket. Egy nagy csapat Umtetvakaffer az, kik a boerek kocsinyomaira akadtak és elhatározták, hogy holnap hajnalban megtámadják az egész tábort és lemészárolnak mindenkit. Legjobb volna, ha most felkerekednénk és meglepnők őket álmukban, akkor lehetne reményünk arra, hogy szétrebbentjük őket.

Én Indaba-zimbi véleményéhez csatlakoztam, de a boerek hallani sem akartak erről, igy hát tovább virrasztottunk, mig hajnalodni kezdett és a nap felkeltét megelőző hideg szél majd megdermesztett. Botha egy palaczk brandyt adogatott kézről kézre, hogy lelohadt bátorságunkat ujra éleszsze.

A kelő nap sugaraiban messziről láttunk valami mozgó felleget és egy halk zümmögés ütötte meg füleinket, a zümmögés mind hallhatóbbá vált, mig végre teljesen kivehető volt a zuluk csatadala — egy rettenetes dal.

Ölni fogunk, ölni fogunk, ugyebár barátom ?
Tőreink vértől pirulnak, ugyebár barátom ?
Mert a vér a táplálékunk, ugyebár barátom ?
Ébredjetek Umtetvának hősi magzatjai !
A keselyü sikongat, és a sakálok üvöltenek.
Ébredjetek, kiáltsatok Umtetva gyermekei !
Itt az ellen, ölni fogunk, ugyebár barátom ?

Ez a dallam nem nagyon imponáló igy a papiroson, hanem ha egyszer biztos halálodat várva, hallottad volna, kedves olvasó, a légen át

dörögni háromezer harczos ajkairól, tudom, hogy elég hatásosnak találtad volna.

Végre aztán felvillogtak a messzeségben a zuluk fényes fegyverei és csapat csapat után ereszkedett le a domboldalról. Midőn közelünkbe értek, uj nótára kezdtek:

Ott van a fehérek királja — kis král, oh testvérim.
Mind meg fogjuk őket enni, ugyebár, testvérim?
Hanem hol vannak a nyájak, hol vannak, testvérim?

Egy hatalmas zulufőnök, nagy elefántcsont karpereczekkel karjain, lépett elő és azt kérdezte tőlünk: hol vannak a nyájaink.

Mire Botha azt kiáltotta vissza válaszul, hogy keressék.

— Fogjuk is keresni, felelt a kaffer, aztán visszajövünk, hogy megöljünk benneteket, mert ti nem menekülhettek előlünk, hanem ha soká várakozunk, lehet, hogy utol sem érjük a nyájat. Erre megfordultak és futásnak indultak, mig szem elől tévesztettük őket.

— Furcsa, szólt Botha, vajjon hova mentek?

— Ha velem jön Macumazahu, elmehetünk ama dombtetőre és körülnézhetünk.

Egy perczig haboztam, de fiatal voltam és bántott a kiváncsiság.

Négykézláb másztunk fel a dombra, de a zuluknak sehol nyoma se volt, csupán hatalmas, magas, sürü bokrokkal benőtt sziklatömbök boritották a vidéket.

De a következő perczben hangos harczi riadó hangzott fel köröttünk, minden szikla, minden bokor mögül egy-egy zulu tört elő.

— Fogjátok meg, fogjátok meg a fehér szellemet. Fogjátok meg erősen, mert ki fog siklani a kezetek alól. Ne bántsátok, hanem fogjátok meg erősen. És Indaba-zimbi maradjon mellette.

— Elárultál, fekete ördög, förmedtem rá az öregre.

Ez hidegen vonogatta a vállát.

— Majd meglátjuk! Most kezdődik a harcz.

IV.

Dühöm és meglepetésem határt nem ismert. Miért csaltak ki a táborból, és ha már elfogtak, miért nem öltek meg, mért hivtak fehér szellemnek? De nem kérhettem felvilágositást, mert a következő perczben a zuluk mind csatarendbe gyülekeztek és engem közükbe fogva, lefelé haladtak. Az iménti szószólónak kiküldött zulu mellettem maradt és nagy érdeklődéssel mért tetőtől-talpig, időről-időre egy barátságos oldalba lökéssel győződve meg termetem erős voltáról. Aztán kiváncsian kérdezte, vajjon hány zulu fog elesni a mai ütközetben.

Haragra gyulva, azt válaszoltam, hogy egy óra mulva ő halva fog feküdni, mire a zulu mosolyogva felelte:

— Oh fehér szellem, nem bánom, hosszu utat jártunk be Zuluföldről ide és jól fog esni a pihenő.

Aztán elkezdte dalolni: Megfogtuk a, megfogtuk a fehér szellemet. Indaba-zimbi kiszaglászta az ő nyomait. Most testvérim, mienk már az egész ellenség.

Ez a dal napnál világosabban bizonyitotta, hogy Indaba-zimbi rútul megcsalt és elárult.

Aztán parancsszóra egy ugrással neki iramodtak a boer táborra, a fejüket diszitő tollbóbiták lobogóként lengedeztek a szélben, mig lépteik sulya alatt rengett a föld. Szegény boerek!

Sürü golyózápor fogadta a zulukat, halomra döntve sok vad harczost, de a következő perczben hat zulu fenn termett a kocsikon és benyomultak a tábor közepébe, hol rögtön ledurrantották őket, de uj meg uj kis csapatok követték őket és egyszerre csak Botha, ki mindeddig egy kocsi tetején állva, ledurrogatta a támadókat, megsebezve zuhant le a földre.

A csatának vége szakadt és most a tartaléksereg is oda sietett az ütközet szinhelyére, engem magukkal vonszolva. Fehérek és feketék hullái boritották a földet és a vezér rögtön utasitást adott, hogy gyüjtsék halomra a halottakat. A boerek egytől-egyig ott hevertek vérükben, csupán a kis Tota holtteste hiányzott, kit ugyanekkor az egyik zuluvezér hurczolt a fővezér elé.

— Megtaláltam a kis fehér kölyköt. Halva van?

A vezér egy pillantást vetett rá.

— Próbáld meg a tőröddel. A fekete ördög felemelte a fegyvert, hogy sziven szurja a kis ájult gyermeket, de ezt már tovább nem türhettem, felpattantam hát helyemből és arczul ütöttem oly erővel, hogy elejtette a gyermeket.

— Brr! kiáltott fel, a fehér szellemnek jó ökle van, gyere ide, harczoljunk egymással, kié legyen a gyerek.

A zuluk vihogtak. — Igen, igen, assagaiakkal vivjanak.

Egy perczig haboztam, de hát megfogadtam Bothának, hogy megmentem a gyermekét, mire aztán Indaba-zimbivel tolmácsoltattam a fővezérnek, miként kegyesen ráállok egy párbajra, azon feltétel alatt, hogy a gyermek az enyém lesz Bombyane halála után.

A vezér jóváhagyólag intett a fejével és az egyenetlen párbaj kezdődött. Indaba-zimbi mögöttem állt és hallhatón suttogta.

— Legyen nyugodt Macumazahn, és várja be a támadást.

Eszem ágában se lévén, hogy én támadjak, fogadtam a tanácsát. Bombyane egy ugrással nekem rontott, a levegőben villogtatva az assagait. Mintegy félálomban láttam, mint veti magát rám az a hatalmas test és egy pillanatnyi sugallatnak engedve, térdre vetettem magamat, ugy hogy döfésre

emelt karja a fejem felett csapott a levegőbe és assagaiom keresztül furta belém megbotló ellenfelemet.

Hatalmas alakja megingott és ő holtan bukott hátra.

Egy perczig a megdöbbenés mély csendje uralkodott közöttük, aztán hangos jajveszéklés támadt és száz ajakról hangzott fel egyszerre:

Meghalt Bombyane! A fehér szellem megölte őt. Öljük meg a varázslót, ki varázserővel ölte meg Bombyanet! Vad haragtól égő zuluk fogtak körül és a török vésztjóslón villogtak fejem fölött.

Én keresztbefont karokkal vártam be a halált, mely alighanem rövid ideig váratott volna magára, ha e perczben Indaba-zimbi meg nem szólal:

— Vissza, lehet-e megölni egy szellemet?

— Lássuk, hogy szellem-e? Hogy tud egy szellem assagaival keresztülöfni egy embert. Öld meg, Indaba-zimbi és bizonyitsd be.

— Hátra, majd bebizonyitom nektek. Meg fogom őt ölni és szemetek láttára uj életre fog kelni.

— Macumazahn, suttogta aztán alig hallhatón, bizzál bennem. Bizzál bennem és térdelj le előttem a földre és ha az assagaival megérintlek, bukjál a földre, mintha meghaltál volna, ha pedig a hangomat hallod ujra, ébredj életre.

Nem lévén választásom, igenlőleg intettem. ámbár fogalmam se volt róla, mit akarhat velem.

— Nagy fehér szellem, diadal szelleme, szólalt meg Indaba-zimbi hangosan, felém fordulva. Hallgass meg és bocsáss meg! Ezek a gyermekek vakok és őrültek és téged halandónak hisznek, mert megöltél egy halandót, ki ellentállni merészelt hatalmadnak. Kegyeskedjél előttem térdre borulni és engedd meg, hogy szivedbe mártsam a tőrömet és kelj fel aztán sértetlenül.

Letérdeltem, ámbár attól tartottam, hogy ez Indaba-zimbi egy furfangja, ki végleg meg akar szabadulni tőlem. Hanem az átélt borzalmak annyira megviseltek, hogy nem bántam: akármi történik is velem.

Miután egy pár perczig térdeltem, Indaba-zimbi ujra megszólalt:

— Umtetva népe, Chaka gyermekei, vonuljatok félre, mert a levegő tele van most szellemekkel és valami bántódástok lehetne.

A zuluk remegve vonultak félre és Indaba-zimbi folytatta:

— Nézzétek most ezt a férfit, a ki itt előttetek térdel és figyeljetek Indaba-zimbi, az esőcsináló, a varázsló szavaira, kinek hirneve előttetek se ismeretlen. Ugy-e, a ki előttem térdel, fiatal férfinak látszik! Nos, én azt mondom nektek, hogy ez nem ember. Ez a fehér szellem, a ki diadalra viszi a fehéreket és a ki adta nekik a mennydörgő assagaiokat. Miért vertek vissza a fehérek zulukat a vérfolyó mellett? Mert ő volt velük. Miért mé-

szárolták le az Unacoonák Mosilikatre népeit ezrével? Mert ő volt ott. És azt is mondom nektek, hogy, ha én az én varázslatommal ki nem csaltam volna őt most a fehérek táborából, most szerte volnátok szórva, mint porfelleg a viharban, le volnátok tarolva, mint a prairie száraz füve, midőn a tüz üt beléje. De mert én szeretlek benneteket, mert a ti vezéretek Susura az én testvérem, azért jöttem el hozzátok és óva intettelek. De nem, ti nem értétek be a győzelemmel, midőn a fehér szellem jutalmul egy fehér gyermeket kivánt, hogy azt önmagának feláldozhassa és hamvából készitse csodatevő szereit.

Itt majdnem félbeszakitottam őt, de meggondoltam és hallgattam

— Ti azt mondtátok rá: »Nem adjuk. Hanem harczoljon érte legnagyobb hősünkkel.« És ő kegyeskedett Bombyanet leszurni, és most ti azt mondjátok: »Öld meg, ő nem szellem.« Nos tehát szemetek láttára meg fogom ölni és ő ujra fel fog ébredni. De ezzel nagy vészt hoztatok magatokra. Mert ha hittetek volna benne és nem sértettétek volna meg a szellemet, ő veletek maradt volna és ti örökre legyőzhetetlenek volnátok. De most életre fog ébredni és el fog benneteket hagyni és jaj nektek, ha őt tartóztatni merészelnétek.

— Most nézzétek meg eme assagai hegyét. Ezzel felemelte Bombyane hatalmas fegyverét, ugy hogy

mindenki láthatta. Minden szem a napfényben csillogó tőrre irányult, melyet Indaba-zimbi eleintén lassan, aztán mindig gyorsabban forgatott körbe a feje körül, érthetetlen szavakat mormogva.

Én növekvő aggálylyal néztem, mit művel, mert azzal az assagaival már elég közeli érintésbe jutottam volt ma és nem vágyódtam közelebbi ismeretség után.

— Nézzétek, nézzétek, nézzétek! orditotta Indaba-zimbi és az assagaival keblemre csapott.

— Nézzétek, orditottak a zuluk, nézzétek, Indaba-zimbi keresztül döfte, az assagai hegye kijött a hátán!

— Bukjál a földre, suttogta, Macumazahn, vágódj le és tégy úgy, mintha meghalnál, frissen, frissen.

Én a lehető legügyesebben vetettem magamat a földre, szétterpesztett karokkal és lábakkal és mozdulatlanul feküdtem.

— Nézzétek, suttogtak a zuluk, a fehér szellem meghalt. Lám, milyen piros az assagai az ő vérétől.

— Vissza, vissza! kiáltotta Indaba-zimbi, hogy a szelleme ne bántson. Meghalt és most fel fog ébredni. Nézzétek, szólt, kihuzva a látszólag testembe döfött tőrt. Nézzétek, ugye vértől piros. Most figyeljetek ide, — figyeljetek. Lám, megfehéredik.

— Igen, igen, suttogták ijedten, megfehéredik.

— Megfehéredik, mert a vér visszatér oda, a honnan jött. És most hallgass meg, oh szent szel-

lem. Te halott vagy és a lehellet elszállt a te ajkaidról. Hallgass meg oh, és ébredj fel! Ébredj, fehér szellem, és mutasd meg, hogy jelen vagy.

Én vigan siettem e felszólításnak eleget tenni.

— Ne oly gyorsan, suttogta Indaba-zimbi.

Igy hát először a jobb karomat mozgattam meg, aztán a bal lábamat.

— Ő él, Chaka szent nevére mondom, él! kiáltották a zuluk halálos rettegéssel.

Én pedig lassan és méltóságteljesen emelkedtem fel és dörzsöltem a szememet, mint a ki álomból ébredt, aztán körültekintettem, de a zuluk be se várták az én ébredésemet, hanem eszeveszett futásnak eredtek, úgy hogy rövid idő mulva magunkra maradtunk.

— Hogy vitted azt végre? kérdém meglepetten

— Ne kérdezze. Macumazahu, Onök fehérek nagyon okosak, de még se tudnak mindent; vannak a világon emberek, a kik más emberekkel el tudják hitetni, hogy látnak valamit, a mit nem látnak. Hanem most ne fecsegjünk, hanem induljunk, mert ők magukhoz térhetnek rémületükből és aztán ők kérdezhetnének oly dolgokat, a melyekre nem tudnék válaszolni.

V.

Megfogadtam a tanácsát és az alélt gyermekkel karjaimon lóra akartam szállni.

E perczben Tota magához tért.

— Jaj, szólalt meg, olyan rossz álmom volt, azt álmodtam, hogy a fekete emberek meg akartak ölni. Hol van apa?

— Apa hosszu utra kelt és azt mondta, hogy vigyelek magammal. Majd viszontlátod őt valamikor. Ugy-e nem bánod, hogy velem kell lenned?

— Nem, felelt Tota kissé habozva, aztán sirva fakadt. De csakhamar elapadtak a gyermek könyei és vizet kért. Leszálltam hát a lóról és a patakhoz vezettem.

— Heer Allan, miért olyan piros a kezem? kérdé a kicsike, Bombyane véres kezének nyomára mutatva.

— Piros festék az, babám, majd lemossuk rólad.

Mig én a gyermekről lemostam a rá száradt vért, Indaba-zimbi a táborból összeszedett némi élelmi szereket és egy kis pléhcsöbröt és gyufát.

Aztán lóra szálltunk és neki indultunk a mérhetetlen sikságnak, mig a kocsik teljesen eltüntek a szemünk előtt. Midőn jó messze voltunk már, azt kérdeztem Indaba-zimbitől, vajjon ne kövessük-e nyájaink nyomát, melyet egy csapat kaffer szolga kiséretében az előtte való éjjel elküldöttünk.

Ő tagadólag rázta a fejét.

— Az Umtetvák a nyáj nyomában vannak, és ugy hiszem, elég volt az egyszeri találkozásból.

— Teljesen elég, feleltem lelkesedetten, sohse kivánok több zulut látni életemben. De merre forduljunk?

— Menjünk egyenesen előre, mig beesteledik, aztán majd meggondoljuk a dolgot.

Kényelmesen ügetve haladtunk hát tova, mig bealkonyodott és mi a folyam partján tértünk éjszakai pihenőre. Miután egy kis vizbe mártott kétszersülttel csillapitottam Tota éhségét, lefektettük őt és tüzet raktunk, hogy magunk is kipihenhessük a nap izgalmait.

Ekközben Indaba-zimbi elmondta nekem vélt árulása történetét. Ő ugyanis fiatal korában az Umtetvák között élt, hol nagyhatalmu jós és varázsló hirében állt. De midőn Chaka parancsot adott ki, hogy a jósok ölessenek meg mind, Indaba-zimbi megmenekült és a délvidékre költözködött. A veszély pillanatában értésére esett, hogy támadóink az Umtetva-törzsből valók és Chaka kegyetlensége elől menekültek. Ama merész ötletre jutott hát, hogy egyenest a vezérükhöz fordul és Susurát testvérének szólitva, elhiteti velük, hogy én vagyok a fehér szellem, a mely diadalra viszi a fehéreket, és hogy ő kész engem kicsalni a fehérek táborából és nekik átszolgáltatni.

A többit már csak fél füllel hallgattam, mert a sok borzalomtól kimerülten elaludtam és csak akkor ébredtem fel, mikor már a hajnal bibor és

arany csikokat festett az égre és Tota csókjával ébresztett fel, apuskának szólítva.

Rövid reggelizés után rendbe szedtük a ruháinkat és felnyergeltük a lovainkat.

— Nos, Indaba-zimbi, merre menjünk?

— Egyenest éjszaknak. Négy nap mulva egy fehér ember királjába fogunk érni; aki nem boer, hanem született angol és gyönyörü telepe van.

— Ugyan ne beszélj! Ki hallotta már, hogy egy angol a vadon közepébe épitsen magának házat. Jobb volna, ha Port-Natal felé vennők utunkat.

— A mint tetszik, de innen Port-Natalba három havi ut, ha ugyan kibirjuk, és a gyermek meg fog halni az uton. Mondja, Macumazahu, igaz volt, amit eddig mondtam, vagy nem. Hát most azt mondom, hogy tartson északnak, mert ott nagy örömet fog lelni és nagy bánatot. De a bánat miatt nem szabad elszalasztanunk a boldogságot. Tegyen ugy, a hogy tetszik.

— Jól van, Indaba-zimbi, legyen ugy, a hogy mondod.

Napestig vágtattunk hát előre, mig végre este felé egy kis folyamhoz értünk és én fegyveremet vállamra vetve, átgázoltam a sekély vizen és utat törtem magamnak a bokorsürüségen, hogy valami ehető vad után lássak, mert egész nap nem bukkantunk vadra és én meguntam már a szárított bivalyhust.

Nagy örömömre utamba vetődött egy kis antilop-őzike, amelyet nyomban le is lőttem és diadallal vittem Indaba-zimbinek, hogy husából vacsorát készitsünk.

Sötét lévén az éj, azt javasoltam, hogy kössük a lovakat valami közeli fához, hogy szükség esetén rájuk akadjunk.

Alig aludtunk el, midőn valami különös fájdalmas hang ütötte meg a fülünket, egy ló panaszos nyeritése, és a következő perczben az egyik lovunk vágtatott felénk, kidülledő szemekkel, tágra nyitott orrlyukakkal, mig kötőfékje zászlóként lobogott mögötte.

A hátán pedig kuporgott egy sötét, tüzes szemü alak és az alak rémitő orditása szertehangzott az éjbe. Egy him oroszlán volt.

A szegény pára egy szökéssel átugrott a tüzön, de szerencsésen el nem gázolt és aztán eltünt az éjben.

Az éjjel nem igen volt kedvünk tovább aludni, hanem hajnalhasadtával a másik lovunk után néztünk, de nem leltük sehol; az oroszlánok láttára megrémülve, valószinüleg széttépte az is a szijat és elvágtatott.

Egyedül voltunk hát a sivatagban, egy gyenge gyermekkel, mely alig tudott a lábain járni. Majdnem sirva fakadtam, de restelltem gyengeségemet Indaba-zimbi előtt. Elhatároztuk hát, hogy csupán

a legszükségesebbet visszük magunkkal és gyalog indulunk el, felváltva karjainkon hordozva a kis lányt.

Lassan jutottunk fel a közeli dombra, de onnan kétségbe ejtő látvány tárult elénk, egy nagy homokos sivatag, melyen itt-ott elszórt sziklatömbök feketéltek. A messze láthatáron biboros dombsorok piroslottak, melyeknek közepén egy hatalmas sziklabércz emelkedett magányosan az égbe.

— Indaba-zimbi, szóltam csüggedten, ezt hat nap alatt sem tudjuk bejárni.

— Amint akarja, amott ama sziklabérczen lakik a fehér ember. Menjen amerre akar, de ha nem követi a tanácsomat, tönkre megyünk.

Egy pillanatig gondolkodtam. A mi helyzetünk majdnem reménytelen volt. Élelmiszerek és lovak hiján a halál több volt mint biztos, igy tehát egyre ment, akár a homoksivatagon megyünk tönkre, akár a domboldal lombos fái alatt, csupán egy csoda menthetett meg.

— Menjünk hát, szóltam elszántan, minden ut örök pihenőre vezet.

Négy napig bolyongtunk étlen-szomjan a sivatagban, mert a tömlőinkben megmaradt, csekélymennyiségü vizet a gyermek számára tettem el. Napestig hordozgattuk felváltva a szegény gyermeket, és éjjel rágcsáltuk a füvet és lenyaltuk róla a harmatot, hogy szomjunkat enyhitsük. Sehol egy forrás, egy élvezhető vad. Harmadnap majd meg-

őrültünk a szomjuságtól és a kis Tota már ájuldozott. Indaba-zimbi kitöltötte az utolsó pohárka vizet, azzal nedvesitettük meg égő ajkainkat és megfeketedett nyelvünket, a többit odaadtuk a kicsinek, a ki némileg felüdült és elaludt.

Hajnalhasadtával láttuk, mint mosolyognak felénk a zöld dombsorok. — Ott vizre fogunk bukkannni, szóltam, menjünk.

Indaba-zimbi a hátára vette Totát és ujra utnak kerekedtünk. Egy jó órát gyalogoltunk, midőn végre száz lábnyi távolságban egy nagy baobab fát pillantottunk meg.

Fele uton Indaba-zimbi lerogyott. Egyikünknek sem volt már annyi ereje, hogy a gyermeket tovább vigyük. Kezénél fogva vonszoltuk hát tovább ötven méterre — ötven mértföldnek tetszett.

Végre a fához értünk, a sikság égő hősége után sürü lombozatának árnyéka mint hüs barlang enyhitő levegője csapott meg. Annyira emlékszem csupán, hogy átvillant a fejemen az a gondolat:

— Itt jó lesz meghalni. Aztán eszméletlenül rogytam össze.

Midőn magamhoz tértem, ugy éreztem, mintha üditő eső csapdosná az arczomat. Lassan, nagynehezen nyitottam ki a szememet, de csakhamar be is hunytam. Most bizonyos voltam benne, hogy lázálmaim vannak, mert hogy láthattam volna különben magam előtt egy bájos, fehér arczu lányt, ki részvéttel teljesen locsolgatja az arczomat hideg vizzel.

És a lázálom folytatódott.

— Hendrika, szólalt meg angolul egy édes hang, a legédesebb, mit valaha hallottam életemben, oly lágyan susogva, mint midőn nyári éjszakákon az esti szél suttog a falombok között. Hendrika, attól félek, hogy meghal, a nyergemben van egy kis palaczk brandy, add ide nekem.

— Ah, hagyja meghalni, Miss Stella, felelt egy durva hang. Balszerencsét fog önnek hozni ez az ember, hagyja őt meghalni.

Ujra kinyitottam a szememet és ujra láttam álmaim csodaszép megjelenését, egy magas, karcsu ifju nőt, ki haragtól szikrázó szemekkel parancsolt valamit az előtte álló kis fehérbőrű, görbelábu, szélesvállu asszonynak, ki hátragörbült homlokával elálló füleivel és előrenyuló állával inkább valami csinos majomra, mint emberi lényre emlékeztetett

— Hogy mersz velem ellenkezni? Elfelejtetted, mit mondtam neked?

— Oh, Miss Stella, mormogta az asszony, ki szinte összezsugorodni és remegni látszott urnője rázúduló haragja alatt. Ne haragudjék rám, azt nem tudom elviselni. Csak azért mondom, mert igaz. Hozom már a brandyt.

— Nem brandyt, hörögtem oly érthetőn, a mennyire dagadt nyelvem megengedte, vizet.

— Ah, ő él! kiáltott fel a szép lány és angolul beszél. Itt van viz, hisz ön a forrás szélén aludt el.

Nagynehezen feltápászkodtam, ajkaimhoz emeltem a palaczkot és ittam belőle. Oh, az az üditő ital, uj élet gyült fel ereimben.

— A gyermek, suttogtam, a gyermek. Meghalt?

— Még nem tudom, most akadtunk csak önökre és legelőször is önt iparkodtunk életrehivni.

Megfordultam és odacsusztam, ahol Tota feküdt eszméletlenül Indaba-zimbi oldalánál és a fiatal nő annak az arczát is kezdte locsolgatni, mig Hendrika Indaba-zimbivel foglalkozott. Nehány perczczel később Tota legnagyobb örömömre kinyitotta a szemét, és elpityeredett, de a szegény kicsikének ajkai és nyelve annyira meg voltak dagadva, hogy még sirni sem tudott. Az öreg Indaba-zimbi is feleszmélt és maga köré tekintve, rögtön tisztában volt a helyzettel.

— Nos, mit jósoltam, Macumazahn, szólt, a vizes palaczk után nyulva, a melyből egy nagyot huzott.

— Hendrika — szólt a fiatal nő — nézd meg, vajjon van-e amott a fán érett gyümölcs?

Hendrika szót fogadott és csakhamar visszatért, jelentve, hogy van biz ott érett gyümölcs, de a legmagasabb ágon.

— Hozd le.

Könnyü azt parancsolni, gondoltam magamban, de nehéz megtenni. Hanem tévedtem, mert a következő perczben az asszony egy hatalmasat ugrott, körülbelül három lábnyi magasságra,

megragadta az ágak egyikét, és egy szökéssel, melyért bármely akrobata is megirigyelte volna, fönn termett.

Aztán felállt a hajlongó ágra és kezével a feje fölött himbálódzó legközelebbi ág után kapkodva, egy második szökéssel fönn termett azon is.

Oly merő bámulattal szegeztem rá szememet, hogy a fiatal nő észrevette meglepetésemet és mosolyogva szólt:

— Hendrika megszokta ezt, ne féljen, nem fog leesni.

Ezalatt Hendrika hihetetlen ügyességgel szökött ágról-ágra, mint valami mókus, mig végre fölért a fa tetejére és egy vékony ágon futott végig, hogy az érett gyümölcs közelébe jusson.

És most egy recsegés, egy ropogás, az ág letört alatta és én behunytam a szememet, hogy ne lássam őt lezuhanni a földre.

— Ne féljen, biztatott megmentőm. Nézze, sértetlenül ért le a földre.

És csakugyan Hendrika esés közben megkapaszkodott egy erős ágban és onnan ereszkedett alá, nagyokat ugorva, mig Indaba-zimbi növekvő érdeklődéssel nézte azt az ingyen akrobata-mutatványt, de nem árult el különös meglepetést.

— Baboonnő, szólt nyugodtan hozzám fordulva és közönyösen nyult a leves gyümölcs után, melylyel őt a fiatal nő megkinálta. Más körülmények közt nem izlett volna ez a kissé fanyar gyümölcs,

de három napi éhezés után az ember nem nagyon válogatós.

Kissé felüdülve, körül néztem és két paripát láttam közelünkben legelni, melyeknek egyike durva hölgynyerget viselt. A paripáktól nehány lépésnyire két nagy vadász kutya lebzselt, őrt állva egy lelőtt hatalmas antilope mellett.

Hendrika urnője parancsára az antilop lenyuzásához fogott, mig urnője maga száraz ágakból tüzet rakott, mely felett egy ügyesen készitett nyárson jó adag friss hust sütött számukra. Aztán megmosta a szegény kis Totát és ölében altatta el.

Bármennyire óhajtottam is Tota példáját követni, az én kiváncsiságom még nagyobb volt, mint a kimerültségem.

— Szabad kérdeznem, hogy hivják a megmentőmet? szólaltam meg habozva.

— Nevem Stella.

— Stella? És?

— És semmi más! Igy hivnak és ezt a nevet nem nehéz megtartani. Apám neve Tamás és mi ott élünk. Ezzel délnek mutatott.

Meglepetten néztem rá.

— Régóta laknak önök itten?

— Hét éves korom óta. Angliából jöttünk ide, Oxfordshire egy kis helységéből, melyet a mappán meg tudok önnek mutatni. Szülőhelyem Garsingham.

— Azt hiszem ujra, hogy álmodom. Ez nagyon

nagyon furcsa, Miss Stella, oly furcsa, hogy majdnem lehetetlennek látszik, de én is évek előtt Garsinghamból költöztem ide.

A fiatal nő felrezzent.

Ön angol? Ah, hogy vágyódtam mindig egy angol születésü ember után. Mióta itt lakunk, egyetlen egy angol embert láttam csupán és az nem volt ám gentleman, rajta kivül egy általán nem érintkeztem fehérekkel. Csupa néger és baboon népek között lakunk, az angolokat csupán könyvekből ismerem, rengeteg sok könyvből, regényekből és versekből. De mondja meg, kérem, hogy hivják önt. Mert ez a fekete Macumazahnnak hivta önt, hanem európai neve is kell, hogy legyen.

— Nevem Allan Quatermain.

A fiatal nő elsápadt e név hallatára, bibor ajkai megnyilottak és nagy sötét szeme meglepetten bámult rám.

— Bámulatos, szólt végre, én ezt a nevet gyakran hallottam. Apám mesélte, hogy egy Allan Quatermain nevü kis fiu egyszer megmentette az életemet, midőn tüzhalál fenyegetett és ő kezeivel oltotta el a lángot. Lássa — ezzel a hófehér nyakán pirosló kis égés foltra mutatott, — ime itt a nyoma.

— Emlékszem, ön karácsony angyalának volt öltözve. Az a kis fiu én voltam.

Aztán mindketten elhallgattunk és szótlan bámultunk egymásra.

— Ez Isten műve, törte meg Stella végre a

csendet, ön megmentette az életemet, midőn gyönge gyermek voltam és én most az önét mentettem meg. Az ön lánya ez a gyermek?

— Nem, e gyermekhez egy történet füződik.

— A melyet otthon el fog mondani, mert ideje, hogy hazafelé induljunk. Az ut amugy is három óra hosszáig eltart. Hendrika, vezesd ide a lovakat.

VII.

Hendrika némán engedelmeskedett.

— Szálljon föl az én lovamra, és az ön fekete kisérője hadd szálljon föl a másikra, én meg gyalog megyek majd. Hendrika pedig visszi a gyereket. Oh, legyen nyugodt, ő nagyon erős, engem is elbirna. Ugy-e?

Hendrika valami röfögésszerü hangot hallatott, a mi valószinüleg helybenhagyást jelentett. Sajnálom, hogy nem tudok beszédjének jellemzésére udvariasabb kifejezést találni, de tényleg ugy röfögött néha, mint egy vadkan. Eleinte szabadkoztam és erősitettem, hogy én is tudok gyalogolni, a mi ugyan nagy füllentés volt, mert lábaim alig birtak, de Stella rám se hederitett, ugy hogy végre föltápászkodtunk a lovakra.

— Vigyázzon, uram, hogy az a baboonnő meg ne szökjék a kicsikével a sziklarengetegbe, figyelmeztetett Indaba-zimbi. De Hendrika legnagyobb szerencsétlenségére értett kafferul és dühtől

sápadtan, vonagló ajkakkal letette Totát a földre és majomként ugrott Indaba-zimbinek. De az öreg, daczára az ő kimerültségének, ügyesebb volt nálánál és a lóról lepattant, ugy, hogy Hendrika a megüresedett ülésbe került.

— Nem jösz le, te vadállat, förmedt rá Stella haragosan.

A különös nő menten leugrott a lóról és urnője lábaihoz borulva, könyekre fakadt.

— Bocsásson meg Miss Stella, mormogta rettenetes angolsággal, de az az ember baboonnőnek csufolt.

— Mondja meg a szolgájának, Allan ur, hogy ezt a kifejezést sohase használja többé Hendrikával szemben, különben, tette hozzá suttogva, nem állok jót érte, hogy meg nem öli.

Én e szavakat Indaba-zimbinek tolmácsoltam, ki bocsánatot kért Hendrikától, a mire a béke látszólag helyre állt, de e percztől fogva gyülölték egymást.

Végre utnak indultunk és körülbelül két mértföldnyi lovaglás után dus legelőkre értünk, melyeken át hatalmas folyam kigyódzott. E folyamnak egy sekélyebb végén át kellett gázolnunk, Hendrika Totával karjain átszelte a hullámokat, Stella karcsu őzikeként szökött kőről-kőre, oly kecses mozdulatokkal, hogy alig tudtam betelni nézésével.

Midőn ujra a szárazra értünk, Stella meg szólalt és arra kért, mondjam el neki találkozásunk kalandos történetét. Viszont aztán ő is elbeszélte

mint indult ma reggel sétalovaglásra és mint akadt utjokba az a ritka szép vad, melyet folyamon és szárazon át követtek, mig a kutyák végre utolérték, és ő a hosszu vágtatástól kimerülve, pihenőre akart térni a forrás mellett, a sürü fa árnyában, a hol aztán ránk akadt.

— Nem csodás véletlen ez?

— Nagyon csodás és most mondja meg, ki az a Hendrika?

Stella körül nézett, vajjon a furcsa némber nem hallhatja-e szavait.

— Különös történet az, uram. Tudnia kel ugyanis, hogy ez a vidék tele van baboon népekkel és tiz éves gyerek koromban sokszor jártam be egyedül a völgyet és megfigyeltem az ő életmódjukat. Különösen érdekelt egy közvetlen közelünkben lakó baboon család, mert náluk láttam egy furcsa teremtést, mely fehér arczbőrrel birt és lány-gyereknek látszott és a melyet nagy hidegek idején valami szőrmefélébe burkoltak. Az öreg baboon különösen látszott őt kedvelni, mert sokszor láttam mint ölelgeti. Egy egész nyáron át figyeltem meg őket, mig végre győzött a kiváncsiság és föltettem magamban, hogy elviszem azt a kis fehér baboont. Arra kértem hát föl egy Hendrik nevü hottentott szolgánkat, hogy az öreg baboonok távollétében keritse kézre a gyermeket, a miről Hendrik eleintén hallani se akart, mert azt mondá, hogy a baboonok megölnek bennünket érte.

— De egy nagy pengéjü késsel sikerült őt annyira megvesztegetnem és egy nagy zsákkal felfegyverkezve, meglestük az öreg baboonok hazulról való távozását és Hendrik kigyósimasággal oda csuszva a gyerekekhez és bele bujtatta a kis fehér baboont a zsákba és aztán gyors futásnak eredtünk mindketten, mig apám egy kőkunyhójához értünk, melybe azokat a bennszülötteket szokta bezárni, kik valami gonosz csinyt követtek el.

— Itt kioldoztuk a zsákot, és a következő perczben a kicsike egy ugrással kiszabadult és őrültként kezdett ugrándozni, fölszökött az ablakrácsokhoz és azokba kapaszkodva, véresre ütögette a fejét a falba. Aztán levetette magát a földre és vadul hemperegve jobbra-balra, könyekre fakadt.

— A nagy zajra bejött az apám és töredelmes vallomásom után rám parancsolt, hogy bocsássam szabadon a baboon-gyereket De midőn közelebbről vizsgálta meg, majd hanyatt esett meglepetésében.

— Micsoda? kiáltott fel, hisz ez nem baboon gyermek, hanem fehér származásu lányka, kit a baboonok valahol elloptak. Ezt itt kell tartani.

— Igy történt is. Hendrika nálunk maradt és három éjjel három nap se nem evett, se nem ivott, csak orditott, ugy hogy azt hittük, éhen fog halni. Harmadnap odamentem a kunyhóhoz és az ablakon át oda nyujtottam neki egy kis tejet meg gyümölcsöt. Eleintén habozott, aztán nyögve kuszott

fel és miután megitta a tejet, megette a gyümölcsöt is. E percztől fogva evett, de csak ha én etettem.

— A baboonok folyton köröttünk ólálkodtak, hogy rajtunk bosszut álljanak és midőn az öreg Hendrik egy nap a mezőkre ment gyógyfüveket szedni, többé vissza sem jött. Kutattuk hollétét és szolgáink egy nagy szikla tövében ráakadtak szétroncsolt hullájára. Hendrika pedig napról-napra jobban ragaszkodott hozzám és idővel sikerült őt beszédre is oktatnom. Azóta nem mozdul el mellőlem, egész nap velem van és éjjel szobám küszöbén hál! Sőt az életemet is megmentette egyszer. De borzasztó féltékeny is rám. Nézze, milyen szemeket mereszt önre, mert önnel beszélgetek. De im itt a lakházunk. Ugy-e szép?

A hegység egy hatalmas völgykatlanába értünk. Jobbról és balról hatalmas égbenyuló sziklák övezték, melyekből minden oldalról zugó vizesések zuhantak alá oromról-oromra. A buja növényzetü völgyben kaffer kralok sorakoztak és egy kitünő karban tartott kocsiut vezetett fel terraszról-terrászra a legfelső körülbelül tiz holdnyi fensikig, melyen virágba borult narancsfák közepett fehérlett egy a zulukunyhók alakjára, fényes márványból épült lakóház, melynek iv alaku boltozatai az épitészet szabályainak bámulatos szem előtt tartásával voltak felépitve. E középső épülettől két fedett márványfolyosó vezetett két hasonló oldalépülethez, és az egészet egy négy láb magasságu fal köritette.

— Ki látott már fehér kőből épült krált! szólt Indaba-zimbi meglepetten.

— Az édes atyja emeltette az épületet? kérdém bámulva.

— Dehogy, hová gondol? Így találtuk; az apám azt mondja, hogy ezek régi időkből maradtak meg, mert a mostani benszülött nemzedék nem tud ilyent épiteni. Közelünkben vannak a márványbányák is, a honnan e ház anyaga kerülhetett és mögötte van egy régi ezüst bánya bejárata is. A világ nagyon régen áll már és sok nemzet lakott már rajta, a mely feledésbe ment.

Leszálltunk a lovakról és Stella Hendrikának utasitást adva, hogy adjon a gyereknek egy kis tejet és fektesse le az ő ágyába, egy keskeny kapuféle nyiláson át bevezetett a márványfallal köritett udvaralaku térre, mely gyönyörü kertté volt átalakitva, hol mindenféle európai növény diszlett sok előttem ismeretlen délövi növénynyel együtt. A középső márvány-épülethez gyönyörü vöröses fából készült, kissé durva faragványu, de modern ajtó vezetett, és az épület belseje nagy tág csarnoknak bizonyult, melynek falai fényes márványból állottak, mig a szintén márványból készült padlót állatbőrök fedték. Hatalmas könyves állványok emelkedtek a mennyezetig és a terem közepén egy nagyszékekkel körülvett asztal állott. Az egyik ablakmélyedésben kényelmes nyugágyon egy ősz férfi feküdt, valami bőrkötésü könyv olvasásába merülve.

— Te vagy Stella, szólt, hol voltál édesem? Már azt hittem, hogy eltévedtél.

— Nem, édes apám, de találtam valakit.

Erre én nehány lépést tettem előre és az öreg ur felemelkedve nyugágyáról, udvariasan hajtotta meg magát. Hosszu, galambősz szakállal körített arcza sok testi és lelki szenvedés nyomát viselte és mélyen beesett szeme jóságos tekintetet vetett rám.

— Legyen üdvöz, uram. Rég nem láttunk már fehér arczot e vadonban és ön, ha nem csalódom, angol. Tizenegy év előtt járt ugyan erre egy angol, de az — sajnos — számüzött volt, ki a büntető igazság elől menekült.

Egy perczig szótlanul álltam vele szembe, egyszerre eszembe villant a neve.

Elfogadtam a felém nyujtott kezet.

— Hogy van, Mr Carson?

Az agg visszahökkent, mintha tőrszurás érte volna.

— Ki árulta el önnek a nevemet. Holt név az! Stella, te tetted ezt? Megtiltottam neked, hogy e nevet kimondjad.

— Én nem mondtam meg, apám.

— Uram, szólaltam meg ujra, emlékszik ön arra a napra, a midőn ön sok-sok év előtt egy oxfordshirei pap dolgozó szobájába belépett és kijelentette, hogy örökre elhagyja Angliát.

— Emlékszem, felelt az.

— És emlékszik ön arra a kis fiura, ki a kandalló mellett kuczorogva irdogált.

— Emlékszem!

— Az a fiu én vagyok, nevem Allan Quatermain. Három testvérem, kik akkor betegágyban feküdtek, meghaltak, az anyám is meghalt, és apám sincs többé az élők között. Anyám halála után ő is kivándorolt és itt halt meg Afrikában. Halála után vándorutra keltem és már három nap óta járjuk étlen-szomjan a sivatagot, mig végre aléltan rogytunk össze és tönkre mentünk volna; ha Miss — —

— Nevezze Stellának, szakitott félbe az öreg, nem akarom hallani azt a másik nevet. Megesküdtem rá.

— Ha Miss Stella ránk nem akad és meg nem ment egy csodás véletlen folytán.

— Ne mondja ezt véletlennek, több ez, Isten ujját látom benne. Legyen üdvöz, Allan, régi barátom gyermeke. Minden, a mivel birunk, rendelkezésére áll mindaddig, a mig igénybe óhajtja venni. De ön bizonyára éhes. Stella, itt az ebéd ideje, ráérünk beszélgetni holnap is.

Bő vacsora után lefeküdtünk és midőn más nap reggel kis márvány hálószobám kényelmes ágyában fölébredtem, ugy éreztem magamat, mintha ujjá születtem volna. Egy kaffer szolga kopogtatott be nemsokára tiszta fehérnemüvel és egy egész öltönynyel karján és oh kéj! egy fából készült nagy fürdőkádat helyezett el az ágyam elé, melynek párolgó langy vize különböző mezei füvektől illatozott.

Midőn a fedett folyosón végig haladva, a középső csarnokba értem, hol a reggeli fel volt hordva, szembe láttam magamat Stellával, ki bő redőkben aláomló, bőrövvel összefoglalt világoskék ruhájában és a keblén illatozó narancsvirág csokorral még szebbnek tünt föl, mint tegnap este.

Mosolyogva köszöntött, és elém vezette Totát, kire alig ismertem rá uj ruhácskájában, melyet Stella ügyesen gyorsan összeöltögetett számára, gondosan kifésült hajával, mely most csak ugy ragyogott a tisztaságtól.

— Ma egyedül kell reggeliznünk, tegnapi megérkezése annyira felizgatta édes apámat, hogy még nem kelt fel. Oh, ön nem is sejti, minő hálát adok az uristennek, hogy önt ide küldte nekünk. Ugy aggódtam az apámért, mert szegény napról-napra gyengül és néha ugy tünt fel nekem, mintha ereje lassankint elhagyná. Mindent magamnak kell ellátnom és ő nem tesz egyebet, mint olvas és gondolkodik.

E perczben Hendrika lépett be egy kávéskannával bal kezében és egy tejes kancsóval a jobbjában. Nem nagyon barátságos pillantást vetve rám, az asztalra helyezte a forró italt és eltünt.

— Vigyázz Hendrika, kiömlik a kávé, szólt Stella. Ugy-e, ön csodálkozik, hogyan kerül hozzánk a kávé. Magunk termeljük. Az én eszem volt az. Oh fogok önnek sok mindenfélét mutatni; alig győzzük a sok munkát.

— De hogy jutnak önök a czivilizált emberek e szükségleteihez? kérdém, a könyvekre, edényekre és evőeszközökre mutatva.

— A könyvek nagy részét apám hozta magával, midőn ide költözködtünk. De minden hét évben leküldünk nehány kocsit Port-Natalba, melyek megvannak rakva elefántcsonttal és más értékes termékkel és azok aztán visszajönnek hozzánk megrakodva azokkal a holmikkal, a mik számunkra jönnek Angliából. Futárok három hónap alatt teszik meg az utat innen Port-Natalba és vissza és kocsik egy év alatt teszik meg ugyanazt az utat. Az utolsó küldemény egynéhány hó előtt érkezett.

— Volt ön már Port-Natalban azokkal a kocsikkal?

— Gyermekkorom óta nem hagytam el e helyet és ön az első élő angol, kit ismerek. Ugy-e bár nagyon vadnak és neveletlennek tetszem önnek, pedig szegény apám maga tanitott mindenre és tán tudok sok olyant, a mit ön se tud. Én például tudok francziául és németül. Igaz ugyan, hogy apám szándéka eleintén az volt, hogy amugy vadul nőjjek fel, de később még is megváltoztatta e szándékát.

— És nem vágyódik ön néha társaság után.

— Néha, ha a magány elkomorit, de lehet, hogy apámnak igaza van és hogy a társaság megijesztene. Annyi bizonyos azonban, hogy apám sohse akar visszatérni a világba, ámbár nem tudom, mi annak az oka és mért nem akarja, hogy a nevét

emlegessék. Hanem hát mi nem vagyunk sorsunk intézői és ugy kell venni az életet, a milyen. Megreggelizett? Igen, nos akkor jöjjön vélem, megmutatom önnek az otthonunkat.

Utközben hozzánk csatlakozott Mr Carson is, ki bennünket elkisért körutunkba, a kerteken végig a főépület bal és jobb szárnyai felé, melyeknek márványkunyhói részint raktárul, részint istállóul szolgáltak.

A középső kimagasló márványépület kápolnává alakittatott át, melyben Carson ur, bár nem volt felkent lelkész, ugy az esketéseket mint a kereszteléseket végezte, ha a benszülöttek hajlamot mutattak az egynejüségre.

Miután megtekintettük a remek szőlőket és a dúsan termő gyümölcsöst, leszálltunk a legközelebbi lépcsőzetesen leszálló fensikra, hol valóságos mintagazdaságot teremtett meg Mr. Carson, ki lánya karjára támaszkodva, jogos büszkeséggel tekintett körül.

— Lám, mindezt én teremtettem Allan Quatermain. Midőn a czivilizált világtól bucsut véve, a véletlen ide sodort, itt elhagyatott vadonra leltem, a melynek közepén csupán e márványkunyhók fehérlettek. Én elfoglaltam azokat, narancsfákkal ültettem be a gyümölcsöst és kertté varázsoltam a vadont, hozzám csatlakozott hat benszülött segitségével. Idővel mások is hozzánk csatlakoztak és most ezer lelket számlál az én kis telepem és

én itt békességben és nyugalomban élek, nem kívánok egyebet. Hanem most elfáradtam és hazafelé indulok. Ha ön a márványbányát és a volt ezüstbányák torkolatát akarja látni, Stella elkisérheti önt.

Azzal elbucsuzott tőlünk, mi pedig, Hendrika és Indaba-zimbi kiséretében, a márványbányának tartottunk, melyhez egy hosszu, keskeny folyosó vezetett. De alig tettük oda be a lábunkat, midőn minden oldalról fülsüketitő ugatás és röfögés hangzott fel, és egy percz mulva az egész tér tele volt baboonokkal, kik a sziklákról szökelltek felénk.

Stella ijedten és sápadtan fogódzkodott belém és halkan a fülembe sugta:

— Nem vagyok ideges, de mióta ezek a vadak szegény Hendrikot meg ölték, azóta nem tudom őket látni, nevessen ki érte.

A baboonok ezalatt mind közelebb értek és egészen körülfogtak, ugy hogy Tota rémületében elpityeredett, csupán Hendrika nézte őket egy darabig nyugodt mosolylyal, aztán egyet sikoltott, mire a baboonok mint parancsszóra elhallgattak.

Hendrika pedig beszédet intézett hozzájuk, az az olyan lármát csapott, a minő a baboonoknál a beszédet pótolja.

Nyafogás, miákolás, nyekegés, sikitás, röfögés, bömbölés, sipogás tört fel egymásután ajkáról, de a baboonok, ugy látszik, megértették, és néhány percz mulva szétrebbentek.

Midőn a heves jelenet után hazaértünk, Indabazimbi megrántotta a kabátom ujját és a fülembe sugta.

— Macumazahn, Baboonasszony gonosz asszony. Vigyázzon Macumazahn. Ő szereti a »Csillagot« — igy hivták Stellát a benszülöttek — féltékeny. Macumazahn vigyázzon, különben le fog hullani a Csillag.

IX.

Ha visszagondolok ama időkre, oly édes azoknak az emléke, mint nyiló virágok bóditó illata, oly lágy, mint nyári esték biboros alkonya. Első percztől fogva szerettük egymást, bár soha nem beszéltünk szerelemről. De én reggeltől estig a sarkában voltam, midőn ő napról-napra gyengélkedőbb apja helyett végezte a gazdasági teendőket, a melyeket idővel én vettem át, mig ő kisért el mindenfelé. Vacsora után együtt bolyongtunk a kert utain vagy hallgattuk az öreg ur egy érdekes felolvasását, kit néha Stella váltott fel, dallamos hangján szavalva el egy-egy angol költeményt.

Napról-napra jobban szerettem meg őt. Vajjon a magány adta meg lelkének azt a sajátságos bájt és szendeséget? Vagy a természettel való hosszas közvetlen érintkezés ruházta fel őt azzal a különös vonzó kellemmel, mely a nyiló virágban és

a rügyező fákban megnyilatkozik? Vajjon az otthona szikláiról lezuhanó vizeséstől leste el hangja azt a dallamos rezgést? Vajjon a délórai alkonyat álmodozó édessége borult-e árnyként arczára és a csillagok szelid fénye ragyogott-e mély tüzü szemében?

Végre megérkezett egy nap, éltem legszebb napja, midőn bevallottuk egymásnak szerelmünket.

Egy szép nyári estén, mig Carson ur nyugágyán elszendergett, együtt mentünk ki a kertbe.

Csendes, langy nyári éj volt, és mi szótlanul haladtunk végig a narancsfákkal szegélyzett uton le a sziklaszegélyig. A tengerről felénk áramló szellő meg-megrezegtette a narancsfák ágait, szirom záporát fejünkre hinté és bóditó illatukat hozta felénk.

Csupán a vizesés időnkint elhaló és felfelcsapó mormolása törte meg a csendet és a kelő hold ezüst özönével árasztott el eget és földet. És Stella, dallamos halk hangján elbeszélte nekem eddigi életét és hogy gyökerezett meg szivében a vadon iránti szeretet és minőnek képzeli a nagy, zajos világot. Sajátságos álma mind valóság, inkább fata morgana, mint tényleges való.

A nagy városok sürgés-forgása, az egymást lökdöső és egymást agyon gázoló embertömegek, kik egymást nem ismerve, lázasan hajhászszák a vagyont, az élvezetek utáni szenvedélyes vágyakozás, mindez uj és hihetetlen volt előtte.

— Minek az, kérdé, mit keresnek? Miért törik magukat ugy, mikor amugy is olyan rövid az élet.

Igyekeztem neki megmagyarazni, hogy többnyire a szükség kényszeriti erre az embereket, de ő meg nem értett. Egy dusan termő rengeteg közepett nevelkedve, nem birta felfogni azt a tényt, hogy vannak milliók, kiknek napról-napra nincs betevő falatjuk.

— Oh sohse akarok abban a világban élni, folytatta rémülten. Halálra ijesztene engem az a zaj. Nem természetes az olyan életmód. Isten Ádámot és Évát egy nagy kert urává tette és azt akarta, hogy az ő teremtményei igy éljenek és gyönyörkedjenek mindenben, a mi szép. Én nem vágyódom más élet után.

— Pedig egyszer azt mondotta, hogy érezte a magány szomoruságát.

— Igen, felelt Stella ártatlanul, de mielőtt ön idejött. Most már nem vagyok magányos, most tökéletes az én boldogságom, oly tökéletes, mint ez a nyári éj.

E perczben a telihold korongja teljes pompájában bontakozott ki a felhők közül és a kék azurban uszva megezüstözte a völgy ködét, bevilágitott a sziklák hasadékaiba és fényes menyaszszonyi fátyollal boritotta a környéket, melynek titokzatos szövedékén át szépsége ingerlőn tündökölt.

Stella feltekintett az égre és aztán engem keresett a tekintete. Az éj egész bája ragyogott az

ő arczán, az éj illata szállt föl hajából, az éj titokzatossága honolt sötét szemében. Egyikünk se szólt, de lassan-lassan közelebb huzódtunk, mig ajk ajkhoz forrt és mi örök frigyünket pecsételtük meg csókjainkkal.

Ő bontotta meg először a szent csöndet, édesen rezgő hangon, mint egy távoli hárfa mélabus dallama.

— Most tudom, mért érezzük magunkat elhagyatottaknak és hogy lehet segiteni a bajon. Most tudom, mi az, a mi felénk szól az ég szépségéből, a virágok illatából, a patak csobogásából. A szerelem az, mely mindenből megszólal, de mi nem értjük, mig a hangja szivünkhöz nem ér. Hanem aztán, ha megvan a talány megoldása, és szivünk kapuja feltárul, akkor látjuk előttünk az utat, mely a halál révén mennybe vezet, abba az örök fényességbe, melynek ragyogása előtt még földi szerelmünk is elhomályosul. És most jőjj, Allan, menjünk be, mielőtt a varázs eloszlik, hogy bármi érjen az életben, bú, válás vagy halál, e szent pillanat tökéletes emléke maradjon a mienk. Jőjj édes, menjünk be.

Félig álmodozva keltem fel ültömből Stella kezét fogva, de a mint tekintetem a mellettünk zöldelő narancs-bokor sürüségére esett, valamit láttam a lombok mögött fehérleni. A szellő megmozgatta az ágakat és a holdsugár egy perczig rátüzött arra a fehér pontra.

Hendrika volt az, a baboonasszony, és szeméből a gyülölet oly vad haragja villant felém, hogy a vér majd megfagyott ereimben.

Nem szóltam Stellának, hanem bekisértem őt szobája ajtajáig, a hol Hendrika már lesett bennünket az árnyékban.

— Hendrika, szóltam feléje, közeledve, mért leskelődött maga reánk ma este a kertben.

Hendrika haragosan vicsorgatta a fogait.

— Nem őriztem én őt hosszu éveken át, Macumazahn? Ne őrizzem őt többé, mert egy fehérbőrü eljött és el akarja rabolni? Mért csókolta meg őt a kertben Macumazahn? Hogy meri őt megcsókolni, őt, aki egy Csillag?

— Megcsókoltam, mert szeretem és mert ő is szeret. Mi közöd hozzá?

— Mert szereti? pattant fel Hendrika. Hát tán én nem szeretem őt, én, a kit a baboonok kezéből kiszabaditott. Én asszony vagyok, mint ő és maga, uram, férfi, és a kraal lakói azt mondják, hogy a férfiak jobban szeretik a nőket, mint asszony az asszonyt. De az hazugság, ámbár az igaz, hogy ha az asszony megszeret egy férfit, minden más szeretetről megfeledkezik. — Láttam. Én virágot szedek számára, gyönyörü virágot és felkuszok a sziklára, hová maga soha se merné tenni a lábát; és maga egy narancs virágot szakaszt le a kertben és mit tesz ő, a keblére tüzi a narancsvirágot és az én virágomat ott

hagyja elhervadni. Én hivom őt, ő nem hallja, gondolkodik. Maga suttog és ő hallja és mosolyog. Azelőtt meg szokott néha csókolni, most azt a fehér kölyköt csókolgatja, mert maga hozta. Oh látom, látom, mindent látok, kezdettől fogva láttam, maga elrabolja őt tőlünk és azok, a kik szerették őt, mielőtt maga jött, el vannak feledve. De vigyázzon Macumazahn, vigyázzon magára, mert meg találom magamat bosszulni. Maga engem megvet, a maga szolgája baboonasszonynak nevez. Igen, a baboonok közt nevelkedtem és ők sok mindenfélét tudnak, a mit maga nem tud, én pedig okosabb vagyok náluknál, mert a fehérbőrüek okosságát is eltanultam, óvakodjék hát tőlem Macumazahn.

Ezzel eltünt és én egy perczig mozdulatlanul álltam még és azon tünődtem, vajjon miben töri a fejét ez az asszony, kiben a veszedelmes majmok ravaszsága emberi szenvedélylyel párosul.

És mégis volt ebben a szenvedélyes féltésben valami sajátszerüen megható.

Rossz sejtelmeimet elhessegetve, beléptem az ebédlőbe, hol Carson ur nyugágyán feküdt, mig Stella mellette térdelt és arczát apja vállára hajtva, töredelmes vallomást tett.

— Jőjjön ide mellém, Allan Quatermain, szólalt meg az öreg komoran és szivem nagyot dobbant, mert attól féltem, hogy megvonja tőlünk apai áldását.

— Stella arról értesit, hogy önök eljegyezték egymást, hogy ő szereti önt és hogy ön viszonozza szerelmét.

— Szeretem őt forrón és igazán! kiáltottam fel szenvedélyesen, ha valaha nőt e világon szivből szerettek, ugy Stella az.

— Hálát adok érte Istennek! szólt az öreg. Hallgassatok meg, gyermekeim. Sok, sok év előtt nagy fájdalom és gyalázat ért, oly nagy, hogy néha azt hiszem, az eszem zavarodott meg beléje. E fájdalom hatása alatt elhatároztam magamat oly lépésre, a mit a legtöbb ember őrültségnek tart, egyetlen gyermekemmel ide rejtőztem e vadonba, távol a czivilizációtól és annak minden gazságaitól. Eleintén az volt a szándékom, hogy gyermekem nőjjön fel mint a természet vad gyermeke, minden tudás hiján. De csakhamar beláttam e terv dőreségét. Nem volt rá jogom, hogy őt a köröttünk élő vad népek szinvonalára degradáljam, mert ha a tudás fájának gyümölcse keserü is, de arra tanit, hogy a jót a rosztól megkülönböztethessük. Igy hát tőlem telhetőleg mindaddig tanitottam, mig láttam, hogy ő nem áll alatta művelt testvéreinek. Stella felnőtt és akkor kezdtem belátni, hogy gyermekemen nagy bünt követtem el, midőn elszigeteltem őt a világtól e rengetegben, hol soha társra, férjre nem akadhat. De nem tudtam magamat arra határozni, hogy visszatérjek abba a világba, melyről örökre lemondtam.

Ez év elején megbetegedtem és ámbár eleintén gyógyulást reméltem, nemsokára éreztem, hogy a halál árnya felettem borong már.

— Apám, ne mondd ezt! kiáltott fel Stella.

— Meg kell tudnod a valót, gyermekem, és most, uj boldogságodban könnyebb lesz válásunk. Midőn arra a meggyőződésre jutottam, feltettem magamban, hogy utnak indulok Port Natalba, ámbár tudtam, hogy élve oda nem érek, mert az ut fáradalmai megölnek. De mindenesetre jobb lett volna, mintha Stella itt maradna a vad népek között. Az nap, midőn az az elhatározás megfogamzott a lelkemben, Stella megmentette az ön életét és ön hozzánk került, épen ön, legjobb barátom fia, ki lányom életét egyszer megmentette volt. Én a gondviselés kezét láttam e véletlenben és hetek óta tudom már, mi megy végbe lelketekben, és imáimban arra kértem az Istent, hogy ugy legyen. Áldjon meg az Isten, gyermekeim, legyetek boldogok szerelmetekben és tartson szerelmetek mind halálig és a siron tul

— Megcsókoltuk felénk nyujtott kezét és ő ujra megszólalt:

— Ha ugy óhajtjátok, jövő vasárnap lehet az esküvőtök, szeretném, ha minél előbb történik, mert nem tudom, mennyi időm marad még. Ugy hiszem ugyan, hogy ez az esketési szertartás tanuk előtt törvényes házasságkötésnek felel meg, hanem megkövetelem, hogy mihelyt lesz rá alkalmatok, az egyházi áldást fogjátok kérni frigyetekre.

És most még egyet. Midőn elhagytam hazámat, nagyon ziláltak voltak az anyagi viszonyaim, de az évek hosszu során át megjavultak és most meglehetős vagyon van nevemre letéve a Port natali bankban, melynek Stella az egyedüli örököse. De utolsó akaratomhoz egy feltételt kötök. Mihelyt meghalok, hagyjátok el e helyet és térjetek vissza Angliába. Nem követelem, hogy állandóan ott lakjatok, mert e vadon gyermekeire nézve tán kinos lehet a nagyvilágban való folytonos tartózkodás, de arra kérlek, hogy alapitsatok Angliában otthont. Megigéritek ezt nekem, gyermekeim?

— Igen, feleltem ünnepélyesen.

— Én is, suttogta Stella.

— Áldjon meg hát az Isten, gyermekeim. Ki vagyok merülve. Isten veletek!

X.

— Másnap reggel arról értesitettem Indabazimbit, hogy Stellát nőül veszem.

— Sejtettem én azt, Macumazahn, szólt az öreg. Ugy-e, megmondtam, hogy boldogságra fog lelni utjában. A legtöbb embernek be kell érnie azzal, hogy messziről feltekintsen a csillagára, ön uram, a szivére ölelheti az önét. Hanem óvakodjék, mert a csillagok lehullanak.

— Ugyan nem szüntethetnéd be a baljóslatu krákogásodat egy napig? feleltem haragosan, mert gonosz sejtelem borzongott át rajtam.

— Igaz próféta a jót ép ugy megjósolja, mint a rosszat, Macumazahn. — De hát mi van abban? Mi az élet más, mint veszteség, még magát az életet is elvesztjük. De a halálban ujra megtaláljuk mindazt, a mit elvesztettünk. Az édes apja tanitott erre, uram, és az ő szavai bölcsek valának. Én nem hiszek a halálban, Macumazahn; a halál csak változás, semmi más. Nézze csak, az eső esik, a cseppek, melyek a felhőben egy nagy viztömeget alkottak, most egymás mellett peregnek a földre. A föld beszivja őket és nemsoká felkél a nap is, a föld megszárad, a csepp elpárolog. A dőre nézi és azt mondja, a cseppek eltüntek, soha se lesznek többé, soha se fognak többé egymás mellett a földre peregni. De én, én esőcsináló vagyok és ismerem a módját. A cseppek ujra feljutnak a felhőkbe a reggeli ködben és ujra azzá lesznek, a mik voltak. Mi vagyunk az esőcseppek Macumazahn, lepergésünk az életünk. A földbe való elnyeletés a mi halálunk és ha ujra felszállunk az égbe, mi az, Macumazahn? Nem, nem, midőn megtalálunk valamit, akkor elvesztjük, és a mikor veszteni véljük, akkor tényleg meg fogjuk találni. Én nem vagyok keresztény, Macumazahn, de vén vagyok és sokat láttam. Legyen boldog a csillagával, Macumazahn, és a mikor lehull, várjon

türelemmel, mig ujra fel kel. Nem fog soká tartani, egy szép napon maga el fog aludni és a szemei más világon fognak ujra felnyilni és ott ragyogni fog ujra a csillaga, Macumazahn.

Hogy másra téritsem a beszédet, Hendrika fenyegetéseit meséltem el neki és ő rosszalva rázta a fejét.

— Macumazahn, szólalt meg végre, mondtam én azt magának, hogy ő gonosz asszony. Baboontejen nőtt nagyra és baboon-gonoszság van az ereiben. Sok bajt fog ő önnek okozni, Macumazahn. De én őrködni fogok.

E megnyugtató kijelentés után aludni tértem és semmi sem háborgatta a nyugalmamat szombat estig, esküvőnk előestéjeig, melyet, mint rendesen, menyasszonyom és apja társaságában töltöttem. Hálószobámba térve, kinyitottam az ajtót, hogy lássam: minő ott künn az idő. Künn zuhogott az eső és sürü sötétség borult a földre, de az ajtón kiáramló világosságban valami gyorsan tova iramló alakot véltem látni.

Vajjon Hendrika volt-e? Egy perczig habozva álltam meg, hanem aztán magamra zártam az ajtót és nyugodtan feküdtem le, mert eszembe jutott, hogy szobáimba csak a fedett folyosón át lehet bejutni, ott pedig Indaba-zimbi alszik néhány nap óta, kiben jövet meg is botlottam. Egy ideig ébren álmodoztam boldog jövőnkről, mig végre közös

boldogságunkért imádkozva aludtam el és rettenetes álmot álmodtam.

Azt álmodtam, hogy az oltár előtt állok a menyasszonyommal, ki hófehér ruhájában földfeletti ijesztő szépségben tündökölt. Mert szeme ragyogott, mint az éj csillaga, arczából halvány láng gyult fel és fehér ruhája nem volt menyasszonyi ruha, hanem halotti köntös és az oltár, mely előtt álltunk, egy nagy földdomb volt, egy köztünk tátongó ür hantjai. Igy álltunk egymással szemben, midőn a nyilt sirból egyszerre Hendrika pattant fel tőrrel kezében, melylyel Stella szivébe döfött, ki hangtalanul rogyott le a sirba, utolsó tekintetével engem keresve. Hendrika utána ugrott és hallottam a tompa zuhanást.

— Ébredjen Macumazahn! — kiáltott Indaba-zimbi.

Én halálos verejtékkel homlokomon ébredtem fel és szobám mély sötétségében kétségbeesett küzdelem nesze ütötte meg fülemet. A gyufa után nyultam és meggyujtottam a gyertyát. A felvillanó sugárban láttam két egymásba kapaszkodó alakot hemperegni a pallón és észrevettem egy tőr villanását. Indaba-zimbi volt az egyik, a másik Hendrika, és az asszony már-már diadalmaskodott és fölibe kerülve, fenn villogtatta a tőrt.

De a következő perczben mellettük termettem és egész erőmmel fogtam meg a kezét, ő hátrabukott és estében kihullott a kezéből a kés. Most

mindketten rávetettük magunkat, de uram Istenem, minő ereje volt ennek az asszonyi ördögnek. Karmolt, harapott, rugdalódzott és kirántva magát kezeink közül, egy ugrással az ágyamon, onnan a tetőn termett. Soha még olyan ugrást nem láttam és nem is sejtettem, mit akar elérni. A szoba mennyezetén voltak sajátságos nyilások, melyeket kiálló márványlapok fedtek ivalakuan, és Hendrika e nyilások széleibe kapaszkodva, egy ujabb szökéssel át akarta magát vetni a tetőn, de itt ellankadt az ereje és ájultan rogyott össze.

— Brr, kötözzük meg azt az ördögöt, mielőtt eszméletre tér, — szólt Indaba-zimbi, és egy nagy bőrszijjal megkötözte kezét, lábát; aztán melléje ült és a késsel kezében őrködött felette reggelig.

— Tudja, hogy sikerült őt rajta kapnom? Már néhány éjszaka nyitott szemekkel alszom, mert sejtettem, hogy gonoszban töri a fejét. Miután ön elaludt, felkelt a hold és én láttam egy fénysugarat behatolni a tető nyilásán, mely csakhamar elsötétült. Eleintén azt hittem, hogy felhő vonul el a hold felett, de aztán hallottam egyszerre, hogy valaki egy keskeny nyiláson átsiklik. Aztán ujra behatolt a holdvilág és fényében láttam, mint csügg a baboonasszony a nyilás szélén és mint ereszkedik le a pallóra egy nagy késsel szájában. Amint leérkezett, rávetettem magamat és átfogtam a derekát, ő belém akarta döfni a kést, de nem talált, aztán hajba kaptunk és a többit ön tudja.

Egész éjjel őriztük a foglyot, ki csakhamar magához tért és erőnek erejével szabadulni igyekezett; de az erős bivalybőrszijj még az ő erejével is daczolt és azonfelül Indaba-zimbi minden teketória nélkül rávert, ugy, hogy végre megadta magát

Felvirradt a reggel, nászom reggele és én rögtön beszólitottam néhány benszülöttet, hogy Hendrikát a börtönül szolgáló kunyhóba zárassam, melynek ajtajánál Indaba-zimbi maradt őrnek. Aztán visszasiettem a szobámba és felvettem legszebb ruhámat. De egy pillantás a tükörbe megrémitett, mert arczom véresre horzsolták volt Hendrika körmei. Amennyire lehetett, orvosoltam a bajt, de nem sikerült teljesen, mert midőn az ebédlőbe léptem, hol Stella fehér ruhában, narancs-virágcsokorral várta jöttömet, menyasszonyom ijedten hökkent vissza.

— Az Istenért, Allan, mi bajod van?

— Mi történt veled, fiam! — kiáltott fel e perczben apja is.

És én kénytelen-kelletlen elmeséltem az egész esetet.

Stella arcza halványabb lett, mint a keblén illatozó virág, és apja elkomorult.

— Erről szólnod kellett volna már előbb, fiam, — mondá komolyan. — Rosszul cselekedtem, hogy megkisérlettem e gonosz vadállat emberré való nevelését. De még ma végzek vele.

— Oh apám, ne ölettesd meg, — könyörgött Stella, — hisz a dolog amugy is elég rettenetes, de az még borzasztóbbá tenné. Én nagyon szerettem őt és ő bármilyen rossz is, szeretett engem. Oh ne ölettesd meg esküvőm napján.

— Nem, nem fogom megöletni, bár megérdemelné a halált. Nem akarom a kezeinket az ő vérével beszennyezni, ő vadállat és állati ösztönét követte. Hadd menjen vissza oda, a honnan jött.

Reggeli után Carson ur kiadta a rendeleteit, és kiadta a tiz órai mise után tartandó esküvőhöz való utasitásait. De a benszülöttek már jóval előbb gyültek össze a templom előtti téren, csapatosan és énekelve, hogy tanui legyenek az esküvőnknek. A férfiak ünnepi díszben voltak, papirokkal és ijakkal fegyverkezve, a nők és gyermekek zöld ágakkal, páfrányokkal és virágokkal kezükben. Tiz órakor megjelent Stella fehér uszályos ruhában, redőkben aláomló fehér fátyolában, sötét hajában fehér narancsvirágkoszoruval, a megtestesült báj és kellem. A kápolna hajója tele volt benszülöttekkel kik zsoltárra gyujtottak, a mikor beléptünk, és Carson, mint rendesen, misézett, aztán elhagytuk a templomot és a szemközti nagy fa árnyékában álltunk meg, mig a kafferek körénk csoportosultak.

Carson ur a kafferek nyelvén kijelentette, hogy bennünket keresztény szertartás szerint tanuk előtt megesket és belefogott az egyházi szertartásba, amelyet megható ünnepélyességgel vitt véghez, el-

mondtuk a »Holtomiglan-holtodiglan«-t, Stella ujjára huztam a gyürüt és — megvolt.

— Allan és Stella, — szólalt meg aztán apánk. — Én hiszem, hogy ez az esketési szertartás Isten és ember előtt érvényes házasságot köt, mert szem előtt tartottuk azt a szabályt, hogy az illető ország szokásaihoz hiven köttessék meg a házasság. Ennek jeléül irjátok alá ezt a jegyzőkönyvet, amazok nevei mellé, kik keresztény hitre tértek. De az esetre, hogy ha hiányzik e házasságnak valami törvényes kelléke, ujra ama ünnepélyes igéretet kérem tőletek, hogy legelső kinálkozó alkalommal meg fogjátok ujitani valami civilizált országban. Megigéritek?

— Igérjük.

Reszkető kézzel irtuk alá a nevünket, aztán a főbb rangu benszülöttek pingálták alá, mint tanuk a keresztjüket.

— És most, kedves népeim, — folytatta Carson, — Macumazahn és Stella lányom Isten és ember előtt férj és feleség és egy tető alatt fognak élni, egy tálból fognak enni és osztozkodni fognak jóban és rosszban mind a sirig.

— Most pedig figyeljetek ide, ismeritek ezt az asszonyt?

Ezzel Hendrikára mutatott, kit tudtunk nélkül ide vezettetett.

— Igen, igen, ismerjük, — feleltek khórusban a telep vénei, félkörben felállva. — Ismerjük, ez Hendrika, a Csillag komornája.

— Indaba-zimbi, állj elő és mondd el: mi történt Macumazahn hálószobájában.

Indaba-zimbi élénk kézmozdulatok és orrfintorgatások kiséretében adta elő történetét és bemutatta a corpus delictit, a nagy kést.

Aztán felhivott engem, hogy szavait bizonyitsam.

A vád előadása után Carson a bünöshöz fordult, ki daczosan hallgatott, földre szegezve a szemét és azt kérdezte: mit tud védelméül felhozni?

Hendrika merészen a szemekbe nézett és azt válaszolta:

— Macumazahn elrabolta urnőm szeretetét és én ezért meg akartam őt fosztani az élettől, ami édeskevés ahhoz képest, amit ő tőlem lopott. De nem sikerült, amit nagyon-nagyon sajnálok, mert ha megöltem volna, ugy hogy nyoma se maradjon, a Csillag megfeledkezett volna róla és ujra nekem ragyogna.

— Soha, — suttogta Stella, mig Carson ur haragjában elsápadt.

— Hallottátok ez asszony szavait. Hallottátok, mivel fizet ő az én jótéteményemért, nekem és az én lányomnak, kit szeret, ugymond. Kijelenti, hogy meg akarta ölni azt a férfit, ki őt soha se bántotta, aki a lányom férje. Mi szaba

ditottuk ki a baboonok kezeiből, mi szeliditettük meg, mi neveltük, mi tanitottuk és ez a hálája. Mit érdemel ez az asszony?

— Halált! — szóltak az idősek egyhanguan és a nép dörögve visszhangozta: Halált!

Ekkor Stella lépett elő és megható szavakban könyörgött Hendrika életéért, enyhitő körülményül hozta fel vadságát, hosszu szolgálatát és iránta tanusitott hűségét. Kijelentette, hogy én, akit meg akart gyilkolni, megbocsátok neki és hogy ő, kit majdnem özvegygyé tett, még mielőtt asszonynyá lett volna, szintén megbocsátja a tettét. Hadd bocsássanak meg hát ők is és ne szennyezzék be vérrel esküvője napját.

Apja hajlott a kérésére, de a feldühödt nép hallani se akart a kegyelemről, különösen, miután Indaba-zimbi szenvedélyes szavakkal buzditotta őket, hogy öljék meg azt a gonosz ördögöt.

Már-már meg is fogták, hogy a vesztőhelyre vigyék, midőn Stella könyekre fakadva, addig rimánkodott, mig bánata láttára megkegyelmeztek neki.

A főinduna erre ráparancsolt Hendrikára, hogy hordja el magát innen és soha se merje ide betenni a lábát, különben lelövik mint egy sakált. Ekkor Hendrika oda sugta Stellának:

— Ölessen meg inkább, miss Stella, jobb lesz az mindenkire nézve, mert ha ön nem lesz velem, hogy szeressen, ujra megőrülök és baboon lesz belőlem ismét.

Stella nem felelt és az indusok feloldották kötelékeit. Hendrika vad gyülölettel teljes pillantást vetett a kafferokra, aztán megfordult és mellettem elhaladva, a fülembe sugta:

— Majd máskor.

Megrezzentem, mert sejtettem, hogy még nem végzett velem, de ő villámgyorsan szökött el, és Indaba-zimbi kezeiből kiragadva a kést, vad sikolylyal eliramodott. Husz lépésnyire tőlünk megállt és hosszu szenvedélytől égő pillantást vetett Stellára, aztán eltünt egy meredek szikla mögött.

— Ott megy a baboon-asszony, szólt Indaba-zimbi halkan. De hallgasson rám, ő vissza fog jönni, oh mért nem hallgattak rám? Nem mondtam mindig igazat?

Egy ideig eltünődtem e szavakon és Hendrika sokat mondó bucsuján, de mellettem volt csodaszép feleségem és mosolya eloszlatta aggályomat.

A mai nap további eseményeiről hallgatok, sokkal szentebbek és édesebbek azok, sem hogy profanizálnám.

XI.

— Szeretném tudni, vajjon minden fiatal házaspár olyan boldog-e, mint a milyenek mi voltunk. A skeptikusok azt mondják, hogy a házasság illuziója soha túl nem éli a mézesheteket. A mi illuzionk túlélte azokat, a szivemben él egész a mai napig, a válás hosszu esztendein keresztül.

Pedig a mi házas életünk ege nem soká fellegekbe borult. Három nappal az esküvőnk után szélhüdés érte Carson urat és mi egy reggelen mozdulatlanul és szótlanul találtuk őt nyugágyán. Azt hittük, hogy haldoklik, de négy nap mulva visszanyerte a beszélőképességét és meg is tudott mozdulni, de az emlékező tehetsége egészen kihalt, ámbár néha megismerte Stellát és hébe-korba engem is. Ez az állapot két hónapig tartott, miközben teste ereje szemlátomást fogyott, ugy hogy szó se lehetett arról, hogy elhagyjuk lakóhelyünket, noha Stella állapota kivánatossá tette volna a czivilizált környezetet.

Egy este, midőn szokás szerint az öreg ur ágyánál ültünk, ez legnagyobb meglepetésünkre felemelkedett és szokatlan erős hangon szólalt meg:

— Hallom a hangodat. Igen, megbocsátok. Szegény asszony, te is szenvedtél.

Aztán halva dőlt vissza vánkosaira.

Stella oly mély keservvel siratta, siratta a szeretett apát, hogy egészsége miatt aggódni kezdtem. És gyászában osztozkodtak a kafferek is, a férfiak mélyen lehajtott fővel jártak-keltek és azt mondották, hogy a nap lement és csupán a csillag maradt fönn, és az asszonyok jajgatásától visszhangzott a vidék. Csupán Indaba-zimbi nem siratta, hanem nyugodtan mondá, jobb meghalni, mint tovább élni, ha az ember már csak tehetetlen hustömeg és hogy

jobb lett volna a bölcs öregre nézve már előbb meghalni, mint annyit szenvedni.

A temetést követő este, midőn Stella kimerülten szenderedett el és én a ház kapuja előtt szivaroztam, Indaba-zimbi felém közeledett és lábaimhoz kuporodott.

— Mi az ujság Indaba-zimbi?

— Mikor fogjuk elhagyni ezt a helyet, Macumazahn?

— Nem tudom, Stella most nincs olyan állapotban, hogy utazhatnék, várnunk kell.

— Nem, Macumazahn, nem szabad várnia. Istenre kell bizni a dolgot. A Csillag erős és egészséges, nem lesz semmi baja. Minden jó lesz. De nem szabad várnia.

— Miért mondod ezt? Miért nem szabad várnunk.

— Mert a baboonok ezrivel táboroznak itt a közelben, az egész hegyvidék tele van. Visszajöttek ujra.

— Visszajöttek? Hát eddig nem voltak itt?

— Nem, az ön esküvője után elköltöztek innen, de most visszatértek és a vidék fekete a nagy embercsapatoktól.

— Ennyi az egész? No, légy nyugodt, én nem félek egy sereg baboontól.

— Ez nem az egész. Hendrika, a baboonasszony velük van ám.

Megrezzentem, mert a legközelebbi mult szomoru eseményei és házas életem derüs boldogsága

eloszlatta volt félelmeimet és háttérbe szoritotta a baboonasszony fenyegetéseinek emlékét.

— Hogy tudod ezt?

— Mert láttam őt, Macumazahn. Ő álruhát hord, baboon bőrökbe van burkolva és arcza sötétre festve. De én megismertem az alakján és láttam egy perczig kivillanni hófehér karját az állatbőrök résein. Ő visszajött, a világ valamennyi baboonjait összegyüjtve és azért jött vissza, hogy bajt hozzon ránk. Tudja már uram, hogy miért kell innen elmennünk?

— Igen, ámbár nem tudom, hogy mit tehetnének ellenünk; de még is jobb lesz, ha elmegyünk. Hanem ügyelj rám, Indaba-zimbi, nem akarom. hogy a Csillag ezt megtudja, mert nem akarom megijeszteni, és rendelj ki őröket a kertekbe és a házak körül, a kik éjjel-nappal őrködjenek. Holnapig összecsomagolunk és holnapután indulunk.

Indaba-zimbi intett a fejével és távozott, én meg bementem Stellához és elmondtam neki, hogy gondolkodtam apja szavain és arra az elhatározásra jutottam, hogy kötelességünk apja akaratát teljesiteni és elhagyni ezt a vidéket. Stella egy kis vonakodás után beleegyezett és kijelentette, hogy elég erősnek érzi magát az utra és hogy miután édes atyja nincs már az élők közt, örvend, hogy elhagyhatja e vidéket.

Másnap reggel rögtön hozzáfogtam az uti készületekhez és egy kinos jeleneten kellett még

átesnem; mert leirhatatlan volt a kafferek kétségbeesése, midőn megtudták, hogy elköltözünk, ugy hogy kénytelen voltam őket azzal vigasztalni, miként csupán egy évig leszünk távol tőlük és aztán visszatérünk ujra.

— A mi elhunyt apánk oltalmában éltünk gyerekkorunk óta, a ki befogadott bennünket oltalmazó árnyékába, midőn nyomorult számüzött koldusok voltunk, a kiknek nem volt egy vánkosuk se, a mire lehajtsák a fejüket. Az ő árnyékában gyarapodtunk jólétben és tudásban. Aztán ő meghalt és a Csillag önhöz ment nőül, Macumazahn, és mi azt hittük, hogy ön velünk fog maradni és bennünket meg fog oltalmazni helyette. Mit csináljunk itt, ha nincs senkink, ki pártunkat fogná. A szomszéd vad népek, a fehér bölcstől való félelemben, nem mertek bennünket megtámadni, de most meg fognak bennünket enni.

Ebéd után le kellett mennem a kaffer kralokba, hogy kiválogassam a saját nyájainkat, melyeket magammal szándékoztam vinni, és miután Stella kijelentette, hogy a délutánt arra fogja felhasználni, hogy holminkat becsomagolja, nyugodtan távoztam hazulról, megigérve nőmnek, hogy minél előbb itthon leszek és fogok neki segiteni.

De a nyájak kiválogatása sok időt vett igénybe, ugy hogy bealkonyodott, mire visszatértem és a lovat egy kaffernak gondozására bizva, beszóltam Stellához. A földön szerte-szórva láttam a csomagolást

bizonyitó holmikat, de Stella nem volt sehol. Kisiettem a kertbe és az ott buzgólkodó kaffer kertésztől megkérdeztem, hogy látta-e az urnőjét?

— Igen, virágokkal a kezében ment le a kis fehér lánykával a temető felé, már régen, mikor még a nap amott állt az égen.

Ezzel a láthatár egy pontjára mutatott, a hol a napnak másfél órával ez előtt kellett állnia.

A kutyák vele voltak. Atyja sirjához ment bucsuzni, tehát nem volt okom aggodalomra és még is sajátságos nyugtalanság vett erőt rajtam.

A temetőhöz érve, egy benszülöttel találkoztam, ki oda volt állitva őrnek. A mint feléje tartottam, láttam, hogy egy nagyot ásit és dörzsöli a szemét. Nyilván aludt, ugy hogy nem csodálkoztam azon, midőn kérdésemre: valjon látta-e a Csillagot, nemmel felelt. Carson sirhalmához érve, láttam rajta a friss virágokból font koszorut, de Stellának és Totának nyoma se volt.

Hangosan kiáltottam Stella nevét, de senki se válaszolt. A kaffer-szolga pedig a földre kuporodva, vizsgálgatta a lábnyomokat, melyek egy nagy mimosa bokorhoz vezettek, mely a vizesés szélén határolta a hajdani márványbányát. Ott megállt és rémülten sikoltott fel. Oda rohantam hozzá és a bokor mögötti kis tisztás puha talaján rettenetes küzdelem nyomai látszottak. Három pár láb körvonalai voltak határozottan kivehetők az agyagos földben, melyek közül az egyik meztelen volt.

Stella, Tota és Hendrika lábnyomai. De még ez nem volt mind. A két kutya roncsolt hullái ott hevertek és mellettük egy haldokló baboon, kinek a kutyák átharapták a torkát. Köröskörül számtalan baboon lábnyom bizonyitotta, hogy itt rettenetes dolgok történtek.

Az első perczben tisztában voltam a helyzettel, a baboonok elvitték a nőmet, azok a vad állatias népek, ama ördög vezérlete alatt, magukkal hurczolták az én drága feleségemet, hogy elrejtsék vagy — oh iszonyu gondolat — megöljék.

Majd leroskadtam a rám zuduló nagy csapás kinja alatt. De hirtelen feleszméltem és utasitást adtam a kaffer őrnek, hogy lármázza fel a telep egész lakosságát. Ő a szélnél sebesebben iramodott el, én pedig Indaba-zimbit kerestem fel, kivel feleuton találkoztam.

— Megtörtént, a mitől rettegtünk, szólalt meg, de legyen nyugodt Macumazahn. A Csillag nem halt meg és rájuk fogunk akadni. Mert meg ne feledkezzék róla, hogy Hendrikó szereti őt. Ő nem fogja bántani, és nem fogja megengedni, hogy a baboonok bántsák. Ő csupán el fogja őt rejteni az ön szemei elől.

Imádkozzunk, hogy megtaláljuk őket.

A hold három óra mulva kél, holdvilágnál fogjuk őket keresni. Most hiába indulnánk, a nap leszáll. Gyüjtsük össze az embereinket, és készüljünk utra, Hamba gaehle. Lassan járj, tovább érsz.

Lázasan fogtam a szükséges előkészületekhez, oh bár csak rájuk akadhatnánk. Milyen lassan multak az idők; de végre felkelt a hold és én Indaba-zimbi és száz kaffer kiséretében felkerekedtem.

XII.

Csakhamar arra a tisztásra értünk, hol Stella küzködött a rablókkal, és a kafferok égre-földre esküdtek, hogy akár élve vagy halva akadnak Stellára, addig nem fognak nyugodni, mig valamennyi baboont ki nem irtottak. Végig jártuk a folyam partját, de a sziklás partokon alig akadtunk baboonnyomokra. Egész éjjel bolyongtunk a holdsugaras völgyben, visszhangot ébresztő kiáltásainkkal, kutató pillantásokat vetve a páfránylepte sziklahasadékokba és a végtelen fensikokra. Hogy remélhettünk a határtalan rengetegben két emberi lényre akadni, e járatlan vadonban, hová ember még nem hatolt.

Reménytelenül, csüggedve jártunk fel és alá, mig végre visszakerültünk oda, a honnan kiindultunk. Én megtört szivvel rogytam le egy nagy sziklatömbre és Indaba-zimbi mellém ült, merőn a magasba révedezve. Egy eszme villant meg agyamban. Tán Indaba-zimbi jóstehetsége segithetne.

— Indaba-zimbi, szóltam, — te azt mondod, hogy a tér végtelenségén átlát a te szellemed és oly dolgokat lát, a miket más halandó nem tud

észrevenni. Nem segithetnél rajtam? Ha megtalálod a feleségemet, nyájaim fele a tied.

— Soha se mondtam azt, Macumazahn, hogy csodát tudok tenni, nem beszélek róla. Jutalmat sem kivánok érte. De jól tette, Macumazahn, hogy felkért segitségre, mert saját jószántamból nem tehettem semmit, különben megharagudott volna érte a szellemem. Nem, még az ön kedvéért sem, kit szeretek, és a Csillag kedveért sem folyamodhattam földfeletti hatalmamhoz, ha meg nem akarom haragitani az én szellememet. — Most ugyanis magam nem forgok veszélyben, azért nem szabad az ön érdekében felhasználni a tudásomat, mig ön föl nem kér. És most Macumazahn, küldje el ez embereket és kövessen a folyam partjához.

Lementünk és Macumazahn egy fa árnyékában gyujtott tüzet.

— Üljön le Macumazahn és bármit lát, meg ne mozduljon és ne szóljon.

Midőn a tüz javában égett, Indaba-zimbi pőrére vetkőzött és a vizbe merült alá, aztán kijött és dideregve hajolt a tüz fölé, és az időközben szedett füvet rágcsálva, halk szavakat mormogott. Sürü füst gomolygott fel a légbe és Indaba-zimbi beledugta a fejét abba a füstbe és tele tüdővel szivta be azt, mig a fulladozás minden tünete látszott meg rajta. Erei feldagadtak, szemei kidülledtek és sürü könyek peregtek végig orczáin. Egy-

szerre csak ájultan rogyott össze. Megijedtem és segitségére akartam sietni, de aztán eszembe jutottak előbbi szavai és veszteg maradtam.

Indaba-zimbi ott feküdt a földön merevülő tagokkal, mint egy halott, és már-már a rothadás szimptomái mutatkoztak rajta. Már azt kezdtem hinni, hogy szemem láttára porrá fog válni.

De legnagyobb meglepetésemre, a végtagok merevsége lassanként eltünt, az élet szine visszatért arczába s egy kis idő mulva láttam, hogy Indaba-zimbi lassan felébredt.

— Láttam őt, Macumazahn! szólalt meg.

— Kit.

— A Csillagot, az ön feleségét és a kis Totát. Nagyon búsak, de nincs semmi bajuk. A baboon-asszony őrködik felettük. Hendrika őrült, de a baboonok föltétlen engedelmeskednek neki, de nem bántják őket. A Csillag aludt és én fülébe sugtam, hogy ne féljen, mert nemsokára megmentjük őt.

— A fülébe sugtál? Hogy sughattál valamit a fülébe.

— Hogy tudtam látszólag meghalni és elrothadni? Ugy-e, nem érti? No lám, mondok önnek valamit. Meg kellett halnom, át kellett lépnem a földi élet küszöbét, az életet és az erőt össze kellett szedni a testemből, hogy a szellememnek legyen ereje. Veszélyes játék az, mert ha kelleténél tovább tartott volna önkivületem, az élet többé nem térhetett volna vissza testembe. Maguk fehérek azt

hiszik, hogy mindent tudnak. Pedig tévednek, önök a fellegekbe tekintenek és nem látják azt, a mi a lábaiknál fekszik. Ugy-e, nem hisz a szavaimnak, Macumazahn. Nos hát meg fogom önt győződtetni. Van-e önnél valami, a mit a Csillag hajdan megérintett vagy viselt.

Egy perczig gondolkodtam, aztán kivettem nőm egy hajfürtjét, a mit keblemen viseltem. Indaba-zimbi elégette azt a fürtöt és a hamuját megnedvesitette egy zöld növény levével.

— Most hunyja be a szemét, Macumazahn.

Engedelmeskedtem és ő megdörzsölte a szememet azzal a vegyülékkel. Szédülés fogott el egy perczre, aztán ugy éreztem magamat, mintha elveszteném lábam alatt a talajt. Indaba-zimbi odavezetett a folyamhoz.

— Nézzen bele a vizbe. A folyam tükre elsötétedett, aztán kitisztult és egy kép tárult fel előttem, egy barlang képe, melynek hátterében Stellát pillantottam meg, a mint kimerülten alszik nyomoruságos fekhelyén. Szempillái vörösek voltak a sok könyezéstől és arcza halovány volt, mint a halál. Mellette Tota kuporgott ébren és rémülten dideregve. A lobogó tüz mellett Hendrika ült és egy nagy fából kivájt edényben főzött valamit, időről-időre néma imádatban égő tekinteteket vetve Stellára. Szemeiben vad őrület lángja égett és néha vad gyülölettel vicsoritotta a fogát a szegény gyermekre. Nyilván féltékeny volt arra is.

Aztán eltünt a látomány és a hullámok ujra kristálytisztán csobogtak tovább.

— Látta?

— Láttam. Van-e ösvény, mely oda vezet?

Indaba-zimbi intett a fejével. Igen, az embereink megebédeltek, mehetünk.

És utrakerekedve mindnyájan, Indaba-zimbi vezetésére biztuk magunkat, ki szikláról-sziklára, kanyarulatról kanyarulatra, hasadékról hasadékra vezetett bennünket, hegyen völgyön keresztül, soha nem habozva, mint egy jó szimatu vizsla. Végre egy hatalmas sziklapárkányhoz értünk és Indaba-zimbi megállt.

— Itt a hely! szólt, a szikla egy hasadékára mutatva, mely körülbelül husz lábnyi mély és tiz lábnyi széles lehetett és melyet sürü páfránybokrok lepték el egészen, ugy, hogy az én éles szemem se vette volna észre. Midőn megvizsgáltuk a sziklahasadékot, valamit láttunk fönt a lombozat között fehérleni. Egy finom zsebkendő volt.

Szivem nagyot dobbant, mert most ki volt zárva minden kétség és én lázasan lüktető erekkel óvatosan mentem a sziklához, mig a zsebkendőt elértem. E perczben észrevettem egy baboon arczot, mely a szikla széléről felém pislantott és egyet orditva, eltünt. Gyorsan felkusztam hát, mert tudtam, hogy a baboon fellármázza most az egész csapatot és nem veszthetünk sok időt.

Midőn ujra biztos talajt éreztem a lábam alatt, jelt adtam a többieknek, hogy jőjjenek fel lehető leggyorsabban és a folyosó alaku sziklahasadékba léptem, mely valami nagyobb barlangfélébe látszott vezetni. A következő perczben megtelt a nyilás s a bércz hasadékon kiözönlöttek százával azok a vad népek, ugatva, orditva, fogaikat vicsoritva. Én nekik szegeztem a fegyveremet és a lövés százszorosan viszhangra lelve a sziklákon, eldördült, a sziven talált baboonok halálhörgései és süketitő zsivajába veszve.

Egy perczig haboztak, aztán sziklát rendítő zajjal rohantak rám és annyi időm se lett volna, hogy ujra elsüssem a fegyveremet, ha e perczben Indaba-zimbi elém nem kerül és fegyverével ujra rést nem lő a rám zuduló csapatba. Ez alatt gyorsan megtöltöttem a fegyveremet és uj golyó-záport röpitettem támadóimra, mely ép oly találó volt, mint az előbbi, és melyet rémitőbb nyöszörgés és dühöngő sikoltás követett. Mintha egy sereg pokolbeli ördög rontott volna ránk, ugy villogott a majom-arczu vadak tüzes szeme a szikla mély homályában.

A harmadik lövés után ijedten hátráltak és ezalatt valamennyi emberem fölért a sziklacsucsra és előre törtettünk a hegyi uton, mely egy nagy katlanalaku medenczére nyilott, mig felette girbegörbe szikla-utak kanyarodtak a magasba.

Ezeken csak ugy feketéllett a baboonok számlálhatlan sokasága, élükön Hendrikával, ki az eszmé-

letlen Totával karjain, leomló kuszált hajjal rohant előre s dühösen vicsoritotta ránk fényes, fehér fogait. Aztán egyet sikoltott, egy tagolatlan felkiáltás tört fel ajkairól; de a baboonok értették és parancsszavára hatalmas szikladarabokat kezdtek le hengergetni a hegyről, melynek egyike mellettem zuhant a földre, mig egy másik az egyik kaffer szolgámat leütötte.

Erre én utasitást adtam az embereimnek, hogy álljanak csatarendbe és kezdjék meg a lövöldözést.

Halomszámra hullottak golyóink alatt, halomszámra vérzettek el a feléjük röpitett assagaioktól kapott sebektől; de Hendrika vad sikongással tört ujra előre, a szegény kis Totát pajzsul tartva maga elé és uj meg uj támadásra tüzelte a baboonokat.

De egyszerre rémült rettegés vett erőt rajtuk és daczára Hendrika vad harczi riadójának, eszeveszett futásnak eredtek; mig sokan néma megadással vetették magukat a földre és nyöszörögve várták a halálos döfést.

Hendrika látva, hogy a csata vesztve van, leejtette a gyermeket és őrült dühhel rontott nekem. Én neki szegeztem a fegyveremet, de nem vitt rá a lelkiismeretem, hogy agyonlőjjem; mert utóvégre mégis csak asszony volt és őrült is; félre ugrottam hát és Hendrika egyenest Indaba-zimbinek rohant, a ki rögtön hanyatt vágódott. Aztán hangos jajkiáltással iramodott tovább és eltünt előlünk.

XIII.

A csatának vége szakadt. Mind együttvéve két embert vesztettünk és sokaknak többé-kevésbé sulyos harapási sebe volt, a mely mindörökre e csata emlékül szolgálhatott.

Most első gondunk az volt, hogy a félig eszméletlenül földön heverő Totát életre hozzuk ujra. Rögtön rám ismert és sovány kis karjaival szenvedélyesen ölelt át, és oly erősen kapaszkodott belém, hogy nem mertem őt másra bizni, nehogy a szegény kicsikét ujra megijesszem. Karjaimon hordva Totát, siettem előre, mig az a kinos kétség marczangolta lelkemet, vajjon élve vagy holtan fogom-e Stellát találni. A nehéz teher daczára szélvész gyorsasággal rohantam előre, mert az aggodalom szárnyakat kölcsönzött. Végre a hegyi ut kijáratához értünk és egy óriási térre jutottunk, egy amphitheatrum alaku óriási hegykatlanba, melynek falait óriási sziklák képezték. Virágba borult lombos fák árnyékolták be a sik katlant és egy hatalmas hegyi folyam, a mely a bérczek egyikéről zuhant alá, kigyódzott végig rajta hófehér habba szétporzó hullámokban.

Egy félóránál tovább kutattunk és keresgéltünk, de hiába, nem találtuk meg a barlangba vezető nyilást. Végre az amphitheatrum egy kiszögelő falához értünk, melynek szikláit mohok és kuszó növények boritották.

Én végig haladtam a fal hosszában, hangosan kiáltva Stella nevét és egyszerre majd elállt a szivverésem, mert ugy tünt fel előttem, mintha hallanám nőm halk hangját a sziklamélyből.

Odasiettem a sziklához és kerestem a bejáratot, letaposva a kuszó növényeket, de nem találtam a legkisebb rést sem.

— A barlang nyilását kő torlaszolja el, mozditsd el a követ! kiáltotta Stella.

Lándzsámmal döftem egyet a vadul felburjánzott bokorrétegbe és a tőr mélyen behatolt a sziklába. Eltávolitottam hát a növényeket és ime egy hatalmas sziklatömböt fedeztem fel, mely oly ügyesen volt a barlang szájába illesztve, hogy a legélesebb szem se vehette észre.

Nagy erőmegfeszitéssel mozditottuk el ketten az óriás követ és én dobogó szivvel léptem be a keskeny sziklagádorba, mely egy nagy pinczealaku barlangba vezetett, a hová valami felül alkalmazott nyilásból egy kis világosság hatolt be.

A homályban egy fehér alak körvonalait különböztettem meg, mely félig ülve, félig fekve kuporgott fekhelyén. Odarohantam, Stella volt az, Stella, megkötözve, felhorzsolt bőrrel, megsebzett testtel, de élve, élve.

Midőn meglátott, felsikoltott és ájultan hanyatlott vissza; karjaimon vittem ki a szabadba, hol leoldottuk róla a kötelékeket és életre ébresztettük. Halovány szép arcza karmolásokkal volt

boritva és a sok sirástól és rettegéstől egészen kikelt szokott kifejezéséből. Dús hajzata kuszáltan omlott le vállain, ruhája majdnem darabokra tépetten csüngött le róla.

Csak miután vizzel locsolgattuk és egy kis barackpálinkát csepegtettem összeszoritott fogai közé, tért végre magához és szemeit kinyitva, a nyakamba borult, mint tette volt Tota.

— Hál Istennek, zokogta egyre. Hál Istennek.

Midőn lecsillapult, megmosakodott a folyam vizében és néhány falatot evett a magunkkal hozott élelmiszerekből és aztán elmondta nekem elrablása rémes történetét.

Az nap délután ugyanis a csomagolásba belefáradva, apja sirjától kivánt bucsuzni, és magával vitte Totát és két nagy kutyáját is, mert attól tartott, hogy másnap reggel az indulás előtt nem jut idő arra, hogy apja sirját utoljára tekintse meg. A sirdombon leült és busan elmerengve üldögélt ott soká, midőn egyszerre hangos ugatás verte fel merengéséből, melyet Tota megrázó sikolya követett. Stella felpattant ültéből és odarohant, a honnan a kiáltás hangzott és maga előtt látott egy alakot, melyben, daczára az arczát átváltoztató fekete festéknek és a testét fedő állatbőröknek, rögtön Hendrikára ösmert, ki a sikoltozó Totát tartotta karjaiban, mig körötte számtalan baboon hempergett a földön, darabokra tépve a hű kutyákat.

— Hendrika mit jelent ez, hova viszed azt a gyereket, te vadállat? kiáltotta Stella.

E hang hallatára Hendrika feltekintett és Stella szemeinek vad lobogásán látta, hogy ez az asszony megőrült. Hendrika leejtette karjaiból a gyereket és Stellára vetette magát, ki hiába küzdött vele és igyekezett szabadulni. Hendrika felkarolta őt és a gyermeket, és kettős terhével villámgyorsasággal rohant el velük a sekély folyam mentén, mig a többi baboon követte őket.

Csak homályosan, mint valami iszonyu lidércznyomásra, emlékezett arra, hogy az a rettenetes ném ber sziklárol-sziklára szökött vele, mig körötte a baboonok vad üvöltése hangzott fel. Hiába kérlelte Hendrikát angolul és kafferul, Hendrika őrültségében alig látszott megérteni szavait, csak csókolgatta és simogatta a haját és nem engedte, hogy a baboonok egyike hozzá érjen. Egyikök hozzá akart nyulni, azt egy nagy faággal ugy főbe csapta, hogy rögtön hanyatt esett. Kétszer-háromszor megkisérlette Stella a szökést, valahányszor a vad ném ber erejének fogytán lévén, lepihent egy utszéli kőre; de Hendrika mindannyiszor ujra hatalmába keritette és e kétségbeesett küzdelmek közepett tépte darabokra a ruháit.

— Midőn harmadszor megszöktem, folytatta Stella, Hendrika a dereka köré tekert szijakkal kötözött meg, és e perczt ől fogva nem emlékszem semmire, mig végre egy nagy barlangban tértem ujra eszmélet-

hez, hol állatbőrökből készitett fekhelyen találtam magamat, mig Hendrika mellettem őrködött.

Sirva könyörögtem Hendrikának, hogy bocsásson el; de vagy megzavarta az őrület teljesen az eszét, vagy nem akart megérteni; csupán hozzám simult és szenvedélyesen csókolgatta a kezeimet és a ruháimat, de nem válaszolt. Tota ezt látva, rettegve huzódott közelebb hozzám, mire Hendrika oly gyülöletteljes pillantást vetett a szegény gyerekre, hogy a vér megfagyott ereimben, mert attól féltem, hogy megöli.

Másra akartam hát tériteni a figyelmét és jelekkel magyaráztam, hogy szomjas vagyok, mire egy facsészében nyujtott egy kis vizet, miből Tota is ivott.

Mindjobban meggyőződtem róla, hogy teljesen megőrült és vadállattá fajult, kiben az irántam való szeretet volt az egyetlen emberi vonás. Vad féltékenysége most is égett benne, ezt láttam ama pillantásában, a miket időről időre Totára vetett. Tudtam, hogy csak idő kérdése a szegény gyermek halála, és hogy szemem láttára fogja meggyilkolni. Szökésről szó se lehetett e sziklás vadonban és nem remélhettem szabadulást. Nem, szentül hittem, hogy e félig majom, félig asszonyi szörnyeteg hatalmában maradunk, mig tönkre megyünk és szivem majd megszakadt, ha rád és fájdalmadra gondoltam. Imádkoztam hát, hogy a jó Isten tegyen csodát velem vagy adjon rögtöni halált, és ima közben elaludtam.

Sajátságos álmom volt; azt álmodtam, hogy Indaba-zimbi mellettem áll és fejét bólogatva, azt mondja, hogy ne bánkódjam, mert te nemsokára kiszabaditasz Hendrika körmei közül, hogy bánjak szeretetteljesen azzal a vad némberrel és hogy fel ne bőszitsem.

Midőn felébredtem, némi vigasztalást meritettem ez álmomból és Indaba-zimbi utasitásaihoz hiven megfogtam Hendrika kezét és szeretetteljesen szoritottam meg; ő tényleg boldogan mosolygott és fejét ölembe rejtette. Aztán megértettem vele, hogy éhes vagyok, és ő rögtön tüzet rakott és valami ételt főzött számomra, a mi meglehetős jó volt, de a miből alig tudtam valamit lenyelni.

Lehető hosszura nyujtottam az étkezést, de midőn végeztem vele, láttam, hogy Hendrika ujra vad pillantásokat vet Totára és majd rá, majd a derekához kötött nagy késre bámul, a melylyel annak idején téged is meg akart gyilkolni. Rettegéstől szinte kővé meredve vártam a történendőket, midőn egyszerre eszembe jutott, hogy azelőtt, midőn még szolgálatomban állt, azzal tudtam őt csititgatni, ha dühbe jött, hogy valami szép dalt énekeltem el neki. Rázenditettem hát egy zsoltárra, és ő rögtön letette a kést, melynek nyele már a kezében volt és elragadtatva hallgatta énekemet, rövid idő mulva a baboonok is oda tódultak a barlanghoz és én több mint egy óra hosszát énekeltem el minden dalt, a mi csak az eszembe jutott.

Minő rettenetes volt az a helyzet, ott ülni és énekelni az őrült némber és a majomarczu vadak gyönyörüségére, kik lábukkal toppantva és fejüket bólogatva hallgattak.

Egyszerre csak rettenetes zsivaj támadt ott künn és aztán egy lövést hallottam eldördülni. Ez volt a legkedvesebb hang, a mit életemben hallottam. Hendrika is hallotta, mert felugrott és Totát felkapva, kirohant. Én nem követhettem, mert megvoltam kötözve és egy perczczel később hallottam, hogy a barlang bejáratot eltorlaszolták. Egyedül maradtam.

Sok sok idő mulva fülembe csengett a te hangod édesem és én utolsó erőm megfeszitésével válaszoltam. A többit tudod én drága férjem. Hála Istennek.

XIV.

Stella és Tota sokkal fáradtabbak voltak, semhogy megmozdulhattak volna, ugy hát nyugágyat rögtönöztünk számukra egy árnyas fa alatt, hogy a szabadban töltsék az éjt, a mit annál inkább meg mertem koczkáztatni, mert e völgykatlan éghajlata oly enyhe és meleg volt, hogy nem kellett őt az éjjeli fagytól féltenem. Csak reggel felé, midőn nedves köd szállt fel a vizből, bántam meg e tettemet; de minthogy ugy Stella, mint Tota elég jól érezték magukat, nem törődtek többé vele és rög-

tön hazafelé indultunk, hol szerencsésen megérkeztünk.

De, oh jaj, szegény nőm életerejét teljesen kimeritette az az átélt rettenetes éjszaka, mihez még egy erős lázroham is hozzájárult, melyet ama átkozott völgykatlan gyilkos levegőjében kapott. Idővel ugyan kigyógyult a lázból, de oly gyönge volt, hogy nem remélhettük, miként tuléli a rá várakozó nehéz órákat.

Ő sejtette közelgő halálát, mert egyre csak az én jövőmről — soha a mi jövőnkről nem álmodozott és midőn elsőszülött fiamat karjaimban ringattam, Stella, az anyja megcsókolta, megáldotta és aléltan dőlt vánkosaira.

Egy végtelenül kinos éjszakát töltöttem ágyánál, lesve a visszatérő életet.

Hajnalodott, a nap feltünt a keleti égen és sugarai a nyugati láthatárt biboros pirba vonták. Stella feleszmélt és beletekintve az égi fénybe, utolsó pillantásával a kelő nap biborát kereste. Aztán rám nézett angyali mosolylyal és az égre mutatva, halkan suttogta:

— Ott, Allan, ott! Aztán elszállt a lelke és én törött szivvel maradtam vissza a földön és halotti ágyánál térdre borulva, azt rebeghettem csupán:

— Az Uristen adta, az Uristen elvevé, legyen áldott az ő szent neve. Eltemettem őt az apja mellé és egész kaffer népem zokogása tört fel az égbe, csak az én szemembe nem tolult köny.

A temetést követő éjjel nem tudtam aludni, felkeltem hát és kimentem a holdvilágos éjben Stella sirjához. Midőn egész közelébe értem, fájdalmas nyöszörgés ütötte meg a fülemet. Ott kuporgott a földön Hendrika körmeivel felásva a hantokat, mintha ki akarná kaparni szeretett urnőjét a föld alól. Lesoványodott arczából csupán nagy szeme villogott rémesen és kiaszott testének csontjai csak ugy zörögtek. Lépteim hallatára feltekintett és őrült kaczajra fakadt, midőn arczomba nézett. Aztán az övébe dugott kés után nyult és én fegyvertelenül lévén, védekezésre készültem; de ő rám se hederitve, fenn villogtatta egy perczig a kést, aztán tövig belemártotta a saját szivébe és lerogyott.

Egy ugrással mellette termettem, még élt és a mint kinyitotta a szemét, láttam, hogy a lelkére borult fátyol eloszlott.

— Macumazahn — szólt tompa nehézkes hangon, mint a ki valamire csak félig emlékszik, Macumazahn emlékszem! Őrült voltam. Igazán meghalt a Csillag, Macumazahn?

— Meghalt, feleltem, és te ölted meg.

— Én öltem meg, suttogta a haldokló remegő ajkakkal és én szerettem. Igen, tudom most, vadállattá lettem és magammal hurczoltam őt az állatok közé és most ujra ember vagyok és ő halva van és én öltem meg őt, mert olyan nagyon szerettem. Én megöltem őt, a ki megszabaditott a

vadállatoktól. Nem haltam még meg, Macumazahn. Kinozzon halálra lassan, lassan. Féltékenységből őrültem meg és most megöltem és ő sohse bocsáthat meg többé.

— Kérj bünbocsánatot az égtől.

— Nem kérek. Kinozzon Isten örökké a más világban, a mért őt megöltem, legyek én állattá, mig ő rám talál és megbocsát. Én nekem csak az ő bocsánata kell, és senki másé.

És szivet tépő kinjában felüvöltve, meghalt.

Én visszatértem a kraalba és el akartam őt temettetni; de midőn kiküldött embereim reggel odaértek, nem találták meg a holttestét, mert a benszülöttek ráakadtak volt és odadobták a keselyük zsákmányául.

*

Egy héttel később elhagytam a kaffer kraalt, melyet meggyülöltem nőm halála óta és megmondtam Macumazahnnak, hogy visszatérek Angliába.

— Jól teszi, Macumazahn. Itt az a gyönyörüség jutott önnek osztályrészül, mely önnek volt szánva és itt szenvedte el azt, a mit szenvedni kellett. És ámbár ön azt most nem érti: öröm és fájdalom, valamint vihar és napsugár, rokon egymással és ugyanabból az égből jönnek. Isten önnel, Macumazahn.

— Nem jösz velem?

— Nem, Macumazahn. Itt elválnak az utaink. A mi találkozásunk nem volt véletlen, hanem volt annak határozott czélja. Az a czél el van érve. És most haladjon mindegyikünk a saját utjain. Ön előtt hosszu élet fekszik még, Macumazahn, előttem néhány év van csupán. Lehet, hogy viszontláthatjuk egymást, de nem e világon.

Igy hát bucsut vettem a hű öregtől és magammal vittem Totát, meg Harryt az én kis fiamat, kinek számára sikerült egy derék kaffer dajkát találnom, a kinek a férje a baboonokkal való csatában elesett.

Utunkban ama fa mellett haladtunk el, a hol Stella ránk talált; ott éjjeleztünk hát, és nagyon keveset aludtam egész éjjel, ámbár még is örvendtem, hogy nem mentem akkor tönkre a sivatagban. Reggel bucsut vettem Indaba zimbitól.

— Isten veled, Macumazahn, szólt Indabazimbi. Isten veled. Én nem vagyok keresztény, az édes atyja nem tudott megtériteni, de ő bölcs ember volt és ha ő azt mondta, hogy azok, kik elválnak, ujra találkoznak, ugy nem hazudott. Én is bölcs ember vagyok a magam nemében, Macumazahn és én is azt mondom, hogy viszontlátjuk egymást. Minden jóslatom beteljesült eddig és ez is be fog teljesülni. Ön vissza fog térni a baboon kraalba, de nem fog itt találni, aztán hosszabb utra fog kelni szebb országba, és ott meg fog találni. Isten önnel.

Natalba érve, letelepedtem Port-Durbanban és fiam meg Tota nevelésének szenteltem az életemet. Az utóbbit egy angol ezredes neje fogadta gyermekéül, ki őt Angliába vitte később, a hol férjhez is adták, fiam pedig deli ifjuvá, derék férfiuvá nőtt fel, ki árva életem egyedüli öröme.

Egyetlen egyszer látogattam meg kedvesem sirját, tizenöt évvel halála után. Midőn a jól ismert völgy közelébe értem, aggódó sejtelemmel láttam, hogy bozót veri fel az utakat és az egész vidéken halotti csend uralkodott. A szántóföldeket felverte a gaz és midőn a kraalokhoz értem, csupán leégett romhalmazokra és emberi csontokra akadtam. Valami hatalmasabb szomszéd törzs tört be bizonyára e békés telepre és lemészárolta ennek lakóit; a benszülöttek jóslata beteljesült, elpusztultak.

A romokból csupán a márvány-kunyhók fehérlettek ki, melyek a tüzvészszel daczoltak. Beléptem volt lakóházunkba és eszembe jutott, hogy a falban van egy mélyedés, melybe Stella az ő apró kincseit elrejtette, és melyről az elutazás napján megfeledkeztem. Erős kézzel távolitottam el a rekeszt elzáró követ és megleltem Stella sokat keresett menyasszonyi ruháját, a melyet magamhoz vettem. Aztán a kerti fasoron végig haladva, Stella sirja felé vettem utamat. Egy vadul felnőtt narancsfa hullatta rája illatos szirmait és léptem neszére egy baboon ugrott el a felburjánzott fü alól. Mintha csak Hendrika hazajáró lelke volna, ki arra van

kárhoztatva, hogy örökké őrt álljon annak a sirjánál, kit őrült szenvedélyében megölt.

Hosszasan merengtem el kedvesem sirdombján, aztán felkerestem azt a helyet, hol először vallottuk be egymásnak szerelmünket. A narancsliget sürü rengeteggé nőtt; de ott volt még az a szikla, melyen akkor este üldögéltünk és könytől homályos szememnek ugy tünt fel, mintha ott ülne Stella szelleme ugyanazzal az átszellemült kifejezéssel arczán, mely szerelmi vallomásom estéjén tündöklött vonásain, ugyanazzal a dúsan leomló hajjal, és azokkal a ragyogó szemekkel, a melyekkel éltében mosolygott felém.

De a látomány szétfoszlott, csupán a hold fénye fürösztötte ezüstjében a sziklát, köröttem nem hallatszott más, mint a vizesés buskomor danája.

Köröskörül az éj és lelkemben a bú — örökre.

SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR

Külföldi Dekameron.

A legbiresebb külföldi irók közreműködésével szerkesztik

Cserhalmi H. Jrén és Gerő Attila.

Négy vaskos kötet.

A négy kötet ára 8 forint.

A **Külföldi Dekameron** négy kötete épen kerekszám száz külföldi irótól való elbeszéléseket foglal magában. — A **Külföldi Dekameronban** nagy figyelem van forditva azon nemzetek irodalmára, melyeknek irodalmi termékeit eddig csak szórványosan forditották le magyarra. Igy a lengyel, dán, svéd, norvég, cseh, horvát, holland, orosz, ruthén, finn, uj-görög, szerb, bosnyák nemzeti irodalmak jelesebb termékeivel találkozunk ezen becses gyüjteményben, sőt találunk amerikai, izlandi, siami és sziberiai novellákat is. Ezek mellett természetesen gazdagon van képviselve a franczia, német, angol és olasz irodalom. — A **Külföldi Dekameron** száz novellája a szép magyaros forditásban érdekes bepillantást enged a külföldi népek nemzeti szellemébe és életébe és összehasonlitást is nyujt az egyes fajok szellemi érettsége és fejlettsége között.

A Külföldi Dekameron tartalma:

Mme **Adam.** Régi gyülölség. — **Adamov.** Tik-tak, tik-tak. **Alarcon.** A klarinétos. — **Arnold.** Margherita.

Bauditz. Gyógyszerész és dokto . (Dán). — **Baumbach.** Karácsonyi történet. — **Bazán.** Falusi erkölcsök. (Spanyol.) — **Björnstjerne** Björnson. A sasfészek. (Svéd.) — **Baumann** Rezső. Lakodalom lesz. (Lett.) — **Boborykiu** Péter. A tetem. — **Bourget.** Simone. — **Boy** Ed. I. Xantippe. — **Bunsen** Marie. Az ő férje. — **Byzenos.** Anyám bűne. (Uj-görög.)

C. F. I. Különös történet. — Luigi **Capuana.** Ofélia. — **Carmen-Sylva.** Kárpáti Sirdomb. — **Castelnuovo.** Esik a hó. — **Chavette.** Az asszony verve jó. — Hugh **Conway.** Egy theakészlet. — **Coppée.** A kintorna. — **Couperus.** Egy gyermek tragédiája. (Holland.)

D'Annuzio. A martyr. — **Dantschenko.** Megölve. (Orosz). — **Daudet** Alphonse. Válási ok. — **Dosztojewszky** F. M. Holdvilágos esték. (Orosz.)

Ebers. A diók. — **Eckstein.** Ne hazudj. (Humoreszk.) — **Elster** Christian. Golgatha. (Dán.) — **Eschsruth.** Csak egy beszély.

Farina. A brugó zenéje. — **Felbermann.** A puszta démona. (Angol.) — **Foggazario.** Malgari — **Forrester.** Virginia. (Angol.) — **Frontaura.** Őszi napsugár. — **Fucini.** Egy emlékezetes nap.

Geijerstom. Hózivatar. (Svéd.) — **Gomuloki.** Esernyő alatt. (Lengyel.) — **Greville.** A kis szeleburdi. — **Grubesic.** A lelencz. (Horvát.) — **Guerrero.** A halott szerelme. — **Gyp.** Oremus.

Hajota. Emlékszel-e? (Lengycl.) — **Hauptmann.** Gerhart. A vasuti őr. — **Heuschner.** Egy kis félreértés. — **Holger** Drachmann. Regény a tengerparton.

Jakobsen P. Mogens. (Dán.) — **Jorics-Vinko.** Musztafa szőnyege. (Bosnyák.) — **Junker.** Oubliée.

Kapf-Essenther. Viola. (Német.) — **Kielland.** Barátok. (Norvég.) — Rudyard **Kipling.** A fekete bárány. — **Korolenko.** Husvét éjjelén. (Sziberiai.)

Lars-Dilling. Az egyszerü virágbokréta. (Holland.) — **Leffler.** Bunge Aurora. (Svéd.) — Jones **Lic.** Nagy Alfons király lelke. — **Loti** Pierre. Toto-San és Kaka-San. — **Lunde** Hans. Béres-ambiczió. (Dán.)

Macdonald. Archer István. — **Magnard Francis.** Végzet. — **Mautica.** A gipsz szoborárus (Olasz.) — **Maupassant.** Az ékszerek. — **Maurik** J. van. Orgona virág. (Hollandi.) — **Mrazovits** Milena. Kismet. — **Murger.** Szerencsés megoldás.

Neera. Lakodalom után. (Olasz.) — **Neve.** Az ősi sisak. (Holland.) — **Nouhuys** W. Asszony furfang. (Holland.)

Ouida. Rinaldo. (Angol.)

Gestur **Palson.** Pünkösdi álom. (Izlandi.) — **Philipps** C. P. Falusi Idyll. — **Poe** Edgar. Az áruló szív. — **Prevost** Marcel. Huszonnyolcz nap. (Franczia.)

Renzis F. de. A márványhölgy. (Olasz.) — Ivar **Ring.** Foszhőj ellen. (Dán.) — F. de **Roberto.** Bianca. (Olasz.) — **Rosegger.** P. K. Delejes álom.

Sacher-Masoch. A róka csapda. — **Schönthan.** A piócza. (Humoreszk.) — **Schubin** Ossip. Tavaszi álom. — **Serao** Matild. Lakodalom előtt. — **Soudan** Jehan. Modern. (Franczia.) — **Sudermann** Hermann. A libapásztor. — **Suhani.** Aho. Egyedül. (Finn.)

Theuriet. A kis Gabi utazása. — **Tolstoj.** Halál meséi. — **Tompkins.** E. K. A vég. (Amerikai.) — **Tsehow.** Balsors. (Orosz.) — Tsong. (Siami.) — **Turgenyeff.** A légyott. (Orosz.) — **Twain** Mark. Apai örömök.

Juan **Valera.** Margarete. (Spanyol.) — **Vojnovic** Ivo. A szirén. (Horvát.) — Jaroslav **Vrchlicky.** Fegyverszünet. (Cseh.)

Wildenbruch. A két rózsa regéje. — **Winterhjelm.** Az okos eb. (Norvég.)

Zangwill J. A szentségtörő. (Angol.)— **Zografo.** Te! (Uj-görög.) — **Zola.** A csőd. A Bűvölet. (Ruthén.)

A Külföldi Dekameron négy kötetének ára 8 forint.

Az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat kiadása Budapesten.

SZERELMESEK KÖNYVE.

Most jelent meg az ATHENAEUM r. társ. kiadásában:

SZERELMESEK KÖNYVE.

Szerkesztette: DURA MÁTÉ.

Költemények, gondolatok, szerelmi nyelvek, levélminták, felköszöntők, társas-játékok népdalok, ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ emlékezetők, stb. kincsesháza. ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ ∘ ∘

Ezen gazdag tartalommal rendelkező ízléses, színes borítékba kötött könyv ára 2 korona.

KÁRTYA-KÓDEX.

KÁRTYA-JÁTÉKOK KÖNYVE.

Jókai Mór, Rákosi Jenő, Mikszáth Kálmán, Herczeg Ferencz, Rákosi Viktor, Bródy Sándor és Ambrus ∘ ∘ ∘ Zoltán közreműködésével ∘ ∘ ∘

. . . szerkesztette . . .

SZOMAHÁZY ISTVÁN.

Ára csinos vászonkötésben 2 korona 40 fil.

Az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat kiadása Budapesten.

AZ ATHENAEUM ZSEBSZÓTÁRAI.

Magyar és Német Zsebszótár.

Tekintettel a két nyelv szólásaira.

I. rész: **Magyar-Német.** II. rész: **Német-Magyar.**

Szerkesztette **Kelemen (Wolff) Béla.**

3. kiadás.

Minden rész külön csinos vászonkötésben **2 korona.** — A két rész erős félbőrkötésben **4 korona.**

Franczia és Magyar Zsebszótár.

I. rész: **Franczia-Magyar.** II. rész: **Magyar-Franczia.**

Szerkesztette: **UJVÁRY BÉLA.**

Minden rész külön csinos vászonkötésben **2 korona.** — A két rész erős félbőrkötésben **4 korona.**

Horvát-Magyar és Magyar-Horvát SZÓTÁR.

Szerkesztette: **MARGALITS EDE.**

Ára csinos vászonkötésben **2 korona.**

Az Athenaeum irod. és nyomdai r. társulat kiadása Budapesten.

A SZÉPSÉG MŰVÉSZETE.

Irta és idegen források után összegyűjtötte ***

Ára elegáns vászonkötésben 4 korona.

Megdönthetetlen igazság az, hogy a szépség világhatalom, a szépség oly fegyver a nők kezében, amely a legnagyobbakat, a legerősebbeket is legyőzi. Hatalmas ajándéka ez a természetnek, amelyet az, akinek meg nem adatott: megszerezheti. **Mindenki szép lesz, csak akarnia kell.** Ezt az igazságot bizonyitja ez a figyelmesen, gondosan szerkesztett könyv és ád a bizonyitásai mellé olyan tanácsokat, amelyeknek helyességéről száz példa győzi meg az embert. Nincs a női szépségnek az az előmozditója, az az árnyalata, amelyről alaposan ne értekeznék. Az arczbőr, a haj, a száj, az orr, a fül ápolásától kezdve, a köröm, a fognak, a láb, a kéz gondozásáig behatóan tárgyal, fürkész mindent, ami a szépséget előmozditja, illetve ami annak árthat. Megmondja, hogy ki mint öltözködjék hidegben, melegben, milyen fürdőt használjon, mennyiben jó vagy rossz a vállfüző, szól az alak konzerválásáról, a testtartásról **és a nőnek száz más kisebb-nagyobb titkáról, amit a nőnek tudni jó, hasznos, sőt szükséges.** Megbecsülhetetlen előnye és érdeme e könyvnek, hogy egy pillanatra sem téveszti szem elől az **egészségtan követelményeit** és mindattól óvja az olvasót, amit az orvosi vélemény tilt.

OSZK
Országos Széchényi Könyvtár

AZ ATHENAEUM R.T. KÖNYVNYOMDÁJA